

קונטרס

הבינוני

פרשת
משפטים
תשפ"ה

שנה ז'
חוברת י"ט
גליון 351

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

קול הבינוני



718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב



להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:



Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור רע"ה

יום שלישי פרשת יתרו י"ג שבט תשפ"ה

ה להיות "נוכח" בעבודת ה' - הפתרון המעשי להרגשת בדידות - חלק ד'

כל רגש מקורו בהתעוררות פנימית | קור וחום מורגשים מבפנים | הפתרון לבדידות צריך לבוא מבפנים | המתנה של הבדידות החיצונית | לא אירא רע כי אתה עמדי | מרגישים את הנשמה כשהיא מקבלת את מזונה | כללי התקשורת בין אנשים | להיות נוכחים במאה אחוז | האדם הפשוט לא באמת נוכח | לבוא בלי טינה בלב | התנהגות שאינה יוצרת קשר של קרבה | בטל רצונך מפני רצונו | הרצונות הורסים את הקשר | נוכחות מלאה בעת הלימוד | מחוסר אמונה דואג (רק) על העתיד | אני עדיין לא שומע הצעות | מי שיש לו פת בסלו | לבקש על עטיפת הטלית בלבד | אין מקום במוח לדאגת העתיד | כך מנהלים שיח בריא | משתעשעים עם הקושיא | נתינה עם כל הנוכחות | כיצד יש לומר תהלים על חולה? | כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן | הבוטח שמח על עצם ההשגחה | התפעלות מההשגחה הגלויה

יום רביעי פרשת יתרו י"ד שבט תשפ"ה

ט אמונה היא המשכה על-ידי אהבה

אמונה מלשון המשכה וגידול | אמונה בכוחותיו של הילד | הוצאת הדבר הקיים אל הפועל | מספיקין בידו ללמוד וללמד ולעשות | מעוררים הנהגת ה' ולא רצונות אישיים | יתמיד שימת הדברים על לבו | אחר הפעולות נמשכים הלבבות | שנהיה מחוברים אל האמונה | צדיק באמונתו יחיה - עשרים וארבע שבע | אמונה הניכרת בכל צעד ושעל | הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני | אהבה מלב אל לב באופן אמיתי | חיבור אמיתי יוצר חשיבה תמידית | אי אפשר לצער את אבא | לא עושים הצגות | המורס מן האמור

יום חמישי פרשת יתרו ט"ו בשבט תשפ"ה

כח הנאה מפירות ושאר תענוגים באופן הנכון

כי ממנו תאכל - מצוה | הנאה או פרישות? | לא להוציא דברים מהקשרם | מעשה האדם תלוי בהקשר | הגאווה על אפו של התלוי | נאמנים פצעי אוהב - מעשה ולקחו | ממלא כריסו ברשות התורה | מחזק כח הגוף על פני הנשמה | מוזיקה שמאבדת צלם אנוש | הודאה על הפרטים הקטנים | מוציא אסירים בכושרות | אוכל ושותה ואינו מתגשם | ברכות השחר מחברות את כל החלקים | עתיד ליתן את הדין | שנים אוכלים ושותים בחתונה | לקרב ולא לרחק | כל המועדים מחוברים

יום ראשון פרשת משפטים י"ח שבט תשפ"ה

קיום דיני התורה במצבים בלתי פתירים לח

אילין סדורין דגלגולא | יש דין ויש דיין | משפטי ה' אמת צדקו יחדיו | לפנייהם ולא לפני ערכאות | עשה עושה ויעשה לכל המעשים | הקושי מתעורר כשרואים עוולות | אמונה בטיפול בפציעות נפש | לא מוחקים את הדברה הראשונה | ברוך הבא לשערי היהדות | שום דבר אינו קורה בטעות | כך בדיוק היה צריך להיות | אף אחד לא מזמין כלום | הקב"ה מעביר אותנו במסע החיים | עקום מכל עקום | אל דאגה - יש מנהיג לבירה | הקב"ה מתגלה למאמינים בו | אומץ לבם של המאמינים

יום שני פרשת משפטים י"ט שבט תשפ"ה

ההזדמנות לקיים את המצוות כשאין חשק ומצב רוח מח

עשיית המצוה עם החלקים העמוקים | קבלת התועלת של המצוה | הסימן המובהק לקבלת עול | קביעות עתים נמדדת בזמני קושי | התורה לקחה בחשבון את זמני הקושי | לפום צערא אגרא | אם רואה אדם שמוזנותיו מצומצמין | פעולה הפוכה מן הרגש | צדקה לא לשם רחמנות | היכולת לסחוט את המיטב | הצדיק נמדד במוצאי יו"כ | חיות ממצבים של אלמלא הקב"ה עוזרו | בידך אפקיד רוחי - הכנה ליום הפטירה | כך קיבלתי שכר על הפרישה | מרביץ תורה בלי להיות ראש ישיבה | לא יכול הוא סיבה לפעולה | התגשויות הן הזדמנויות | האוצר נמצא בתוך הבית

מדור אור החיים הק'

ליל שישי פרשת משפטים כ"ט שבט תשפ"ד

ללמוד לראות שהמקרים הם תוצאות המעשים נט

כי תצא אש ומצא קוצים | נתפסים בעוון הדור | מי שידוע אינו שואל שאלות | א-ל אמונה ואין עוול | שפע הוא תוצאה של עבודת ה' | האומנות לא להיות כפרופסור | זהירות משברון הרוח | העושה על מנת להביא שפע | ואני בצדק אחזה פניך

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת משפטים כ"ה שבט תשפ"ג

השקר הורס את הקשר עם הקב"ה סה

מדבר אחד של שקר תרחק | הסתירה כואבת יותר מהמכה | כשהסבר מעוות הסתירה עצומה | הפגיעה שבבגידה | על כל פשעים תכסה אהבה | שקר אין לו רגלים | וארשתך לי באמונה

ליל שישי פרשת משפטים כ"ה שבט תשפ"ג

עובד ה' מקבל מתנת ההסתפקות במועט סח

והסרותי מחלה מקרבך | רפואה למחלה פנימית וחשוכת מרפא | יראה זרע יאריך ימים | תפילה למידת ההסתפקות | מדת ההסתפקות ברוחניות



מדור אמונה ובטחון

שיעור רע"ה

לזכות החתן **אברהם יחיאל בן זיסל**
 והכלה **יוטא רחל בת שרה**
 נודב ע"י אבי החתן הר"ר **יצחק פארקאש נ"י**
 לע"נ הר"ר **ברוך בנימין זאב**
 בן **מנחם נחום ז"ל**
 נודב ע"י בנו הר"ר **משה אהרן בריזל הי"ו**

יום שלישי פרשת יתרו י"ג שבט תשפ"ה

להיות "נוכח" בעבודת ה' - הפתרון המעשי להרגשת בדידות

חלק ד'

מרגיש תענוג עצום. **יש לו לדעת אז שהרגשתו אינה באה מבחוך, אלא מתוכו.**

לצורך הענין, אם מדברים על בדידות, יש לאדם ריקנות פנימית. הוא מרגיש בודד בלבבו. הוא מרגיש שאף אחד אינו מבין אותו, אף אחד אינו אוהב אותו. הוא נטוש. זה משהו הבא מפנימיותו. ישאל האדם: הלא תראה שכאשר אני נמצא בחברת אנשים, אני מרגיש כל-כך נפלא, ורק כשאין אתי אף אחד, אז אני מרגיש בודד. הא לך שרק המצב החיצוני גורם לכך. התשובה פשוטה וברורה **המצב החיצוני יש לו כוח לגעת בדבר הקיים בפנים ולעורר אותו,** ולכן כשנקלע האדם למצב חיצוני שמזכיר לו משהו מן העבר - הוא נעשה כאוב מאוד. למשל, אם בעבר מישהו פגע בו

כל רגש מקורו בהתעוררות פנימית

כאשר אנו עוסקים בענין הרגשת הבדידות, בה עוסק רבינו המחבר באמצע הפרק הרביעי, כדאי לחזור שוב על יסוד שכבר הזכרנו, **שכל כאב או תענוג שהאדם מרגיש, מכפנים הוא מרגישו ולא מבחוך.** אם הוא מרגיש קור בדרך משל, זה לא מפני שקר בחוץ, כפי שנדמה לפי ראות העיניים, אלא מפני שהקור שבחוץ מעורר את הקור שבתוכו ואותו הוא מרגיש. יסוד זה נזכר **בהכשרת האברכים** (פ"ב) וכדאי לאדם להכירו, כי יש בו כדי להועיל לו כשהוא מרגיש שיש לו בעיות ואומר לעצמו: אילו היה דבר פלוני מסודר - לא הייתי מרגיש כלל את הכאב. וכן כשהוא מרגיש רצון עז להשיג דבר פלוני, ואומר בלבבו: אילו הייתי יכול להשיגו או להגיע למקום פלוני - הייתי

שאוהב ומלווה אותו ועוזר לו בכל תחומי חייו - הוא צריך להכיר בכך שמצבו בא מבחוצ, לדוגמא, זה שהוא אינו מוקף בחברים, רק מעורר אצלו דבר פנימי. לנסות להילחם עם המציאות החיצונית - לא יפתור את הבעיה. תוכל אולי להקל על עצמך לרגעים ספורים אם הקב"ה יתן לך רשות, אבל בזה לא תפתור את הבעיה. זה שאתה רואה את חברך מוקף בחברים ומשוחח אתם בנעימות ולך אין חברים ולכן אתה מרגיש קצת לא-יוצלח, ראשית כל, בדרך כלל מדובר בשקר, בראייה לא נכונה, אבל אפילו לשיטתך, נכון שלחברך יש דברים חיצוניים שמעוררים בו רגש פנימי של חיבור עם אחרים, ולך יש מציאות חיצונית שגורמת לך להרגיש בודד, אבל אם אתה מבין את האמת הפשוטה, תבין שיש לך יכולת להפסיק להרגיש בודד, על-ידי עבודה פשוטה שתעבוד עם עצמך, ואינך צריך להיות בשביל זה בעל מדרגה גדול, כי מדובר ביסודות הפשוטים שאתה צריך פשוט ללמוד איך לחיות אתם, וכשתחיה אתם - תרגיש 'כי אתה עמדי' בכל השלימות.

המתנה של הבדידות החיצונית

יותר מזה, זוהי הסיבה שהקב"ה נוטל מן האדם את הדברים והאנשים שלצדו אשר נותנים לו את ההרגשה שהוא לא לבד ושדואגים לו, הכל כדי שיצטרך לעורר את ההרגשה מבפנים, אשר זוהי תכלית האדם.

יהודי חשוב מאוד המוכר לרבים מאתנו, ישב בבית האסורים לתקופה ממושכת, כשיצא - קבע סדר לעצמו ללמוד כל ליל שישי, וביום שישי לא לדבר עם איש, וכל זה כדי שכאשר יגיע לקידוש לביל שבת קודש, יוכל להרגיש את התענוג שהרגיש בכל אותן שנים שהיה בבית האסורים בשעה שקידש על היין. בדרך כלל האדם

והיתה לו בושג גדולה, הרגשת הבושג מתעוררת אצלו מפעם לפעם כי היא עדיין קיימת בפנים, ועכשיו כאשר מישוה מדבר באותו ענין, מתבדח על כך, או מזכיר את המקרה - כאבו הפנימי מתעורר והוא מרגישו בעוצמה גבוהה. כך המצבים החיצוניים מעוררים את הדברים הפנימיים הקיימים אצל האדם.

קור וחום מורגשים מבפנים

כך הוא גם לגבי התענוגים. כשהאדם אומר שהוא אוהב דג או בשר וכדומה, פירושו של דבר שמאכל זה יש בכוחו לעורר איזו הרגשה באדם. הראיה לזה, שאם תניח על מת דבר קר או חם, אע"פ שמקום ההנחה יתקרר או יתחמם - האדם לא ירגיש כלום. רק החי מרגיש, כי החי יש לו בתוכו כל מיני הרגשות, וכל דבר הבא מבחוצ, מעורר בו רגש אחר.

בשבת היו על השולחן שני בקבוקים, אחד של תה חם, השני של וודקה קרה מאוד. הראה לי יהודי בא בימים על הבקבוקים: אתה רואה את שני הבקבוקים? זה חם, וזה קר מאוד, אבל מחמם. מה הפשט? הוודקה קרה מאוד, אבל יש לה כוח לעורר את החמימות של האדם. כך זה בכל הדברים שהאדם מרגיש, תמיד ההרגשים באים מבפנים, וענינים חיצוניים מעוררים אותם. הדברים מגיעים לידי כך, שדיבור אחד יש בכוחו לעורר את המוח והלב של האדם ולהגביר את מרוצת הדם או להאט אותה. מישוה אומר לו איזו מילה ובין רגע הוא מתחיל להרגיש שמח ומאושר, או להיפך, שבור ורצוף. איך יתכן? פשוט מאוד, כי הדיבור מעורר כל פעם משהו אחר שקיים בפנים.

הפתרון לבדידות צריך לבוא מבפנים

לעניננו, כשהאדם רוצה לפתור בעיה זו ולהרגיש שאינו בודד, אלא יש מישוה

שאתה אתי. לשם אנו שואפים להגיע. זה לא נושא נוסף.

יאמר הקורא: עברנו נושא. פעם דיברנו על בטחון. אך לאחרונה, סוגיא חדשה - בדידות. נכנסנו לזה על-ידי איזה ראשי תיבות בחובת הלבבות. החלטנו, כיון שרבים מתמודדים עם זה, אנו הולכים להתרחב בנושא. נושא חדש... התשובה היא שאין זה נושא חדש! אנו מתחילים להגיע אל אמיתות הנושא. אנו מתקדמים בדברי רבינו המחבר שורה אחרי שורה, **עד שמגיעים אל נקודת הבטחון עצמה ומבינים לאן האדם צריך להגיע בעוה"ז. כשהאדם עוסק באמונה, הרי הוא זוכר שהוא נמצא בידי של הקב"ה,** כי הוא אומר בלבו: הקב"ה מנהל את העולם. איני יכול להחליט לבד מה אני רוצה ולהוציא לפועל. **הקב"ה מנהל את חיי ואני צריך להתאים את עצמי אליו.** כשרואה האדם שהוא נקלע למצבים שאינם נעימים ואינם כפי רצונו, אם יהודי כשר הוא, הוא אומר: **הקב"ה רוצה שאחשוב עכשיו את המחשבות הנכונות,** ולא רק זה, **אלא אף ארגיש בנוכחותו.** זה מה שנקרא **שהאדם מתדבק בה'.** הרגשותיו תלויים בבטחונו בה' - אני אתך ואתה אתי ואני סמוך ובטוח שתעזור לי. איני מסתכל על שום דבר, כי אם עליך.

נמצא שכאשר הקב"ה מסיר מן האדם את הדברים החיצוניים שהעניקו לו את נעימות החיבור, היפך הבדידות, אין זה אלא כדי לעזור לו לקבל את הנעימות הזו מבפנים, ואז הוא מגיע אל התכלית.

מרגישים את הנשמה כשהיא מקבלת את מזונה

והנה בשבוע שעבר התחלנו לומר שכאשר מרגישים את הנשמה, מרגישים את הקשר עם הקב"ה. זאת נקודה נפלאה

טרוד ביום שישי בדברים אין מספר ומדבר עם אנשים ונפשו מתפזרת לכל עבר, ואח"כ כשהוא מגיע לקידוש - נפשו יבשה. אך היהודי הנ"ל היה לבד בבית האסורים, ועשה מה שיהודי עושה, הוא היה עם הקב"ה ושוחח עמו, וכשהגיע לקידוש - הרגיש תענוג עצום, וכשיצא - רצה להוסיף להרגיש אותו תענוג, ולכן קיבל את ההחלטה הזו.

זה מה שראינו בדברי רבינו המחבר שכאשר הקב"ה נוטל מן האדם את האנשים המקיפים אותו - זה מתנה. מתנה נפלאה. כי עכשיו אתה מוכרח לחשוב נכונה. אין לך ברירה, אחרת, תרגיש בודד. **עכשיו תחשוב את המחשבות הנכונות ויהיה לך אותו תענוג של החיבור, באופן הרבה יותר חזק.** אפילו מבחינה גשמית. אתה תעורר את זה. למה אתה צריך שחברך יעורר את זה? כשחברך מעורר את זה, אתה תלוי בו, ותלוי בחסדיו ובמצב רוחו. וכשאתה לומד לעורר את ההרגשים מבפנים - אתה מרוויח גם את העוה"ב שלך וגם את העוה"ז.

לא אירא רע כי אתה עמדי

בל נשכח שהסיבה שהקב"ה עושה כן לאדם היא כדי להביאו אל תכליתו, ותכלית האדם הלא היא להגיע למצב בו ירגיש שהקב"ה נמצא עמו ומשגיח על כל פרט ופרט שהוא עושה ומלווה ועוזר לו. האדם נמצא בעוה"ז לקיים תורה ומצוות בכדי להגיע לאהבה ויראה ולדביקות, ובשפה פשוטה שיתחבר אך ורק אל הקב"ה. הן לך מבאר זאת רבינו המחבר בשער הבטחון, כי הקב"ה רוצה שהאדם יזכור בכל עת שהוא מושגח על ידו ושהוא נמצא עמו - גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי'. איננו פוחד, אינני דואג ואינני לחוץ, מדוע? כי אני זוכר

קשורה אליו. כך הוא למשל בליל הסדר. האדם רק מקיים את מצוות הלילה, הוא מספר סיפור יציאת מצרים ונותן הודאה לה' ושותה ד' כוסות ואוכל מצה, ומרגיש את נשמתו. אצל כל יהודי זה כך, לא רק למי שכבר סיים כל תורת הנגלה והנסתר. כל יהודי מרגיש רוממות נפלאה אחרי ליל הסדר, ולכן אומרים אז שיר השירים (ב, ז) - 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ'.

אכן, יש זמנים שבהם האור מתחזק על-ידי המצוות שמקיים אז, אבל **האור קיים תמיד בכל עת ובכל שעה, ותמיד יש לו לאדם אפשרות וכוח לגעת בו ולהרגיש את נשמתו.** הוא צריך רק להיזכר בזמנים שהרגיש את נשמתו, ולהבין מזה שהוא רק צריך לעשות את הדברים הנכונים וירגישה שוב. הרי יכולים לצאת מהכלים רק מלימוד דברי האור החיים הק' בפרשת יתרו ולהיכנס בתוך המצב. **הא לך שוב שאשר מרגישים את הנשמה, מרגישים את השייכות, ואז החיבור מתעורר מבפנים, וכזוה מתעורר בפנים - טוב לו לאדם, כי האור המתעורר מבפנים ונותן לאדם להרגיש כמה הקב"ה אוהב אותו** (אע"פ שחטא), **חזק בהרבה מהשפעת כל הדברים החיצוניים.** קולו גובר על קולם של כל אלה שאינם מבינים אותו וצוחקים עליו ורודפים אותו ומתלוננים עליו שאינו נוהג נכונה.

זוהי הדרך, העצה, המתנה שהקב"ה נתן לנו היהודים, שלא נרגיש אף פעם לכד.

כללי התקשורת בין אנשים

בשיעור הקודם התחלנו לעסוק בנושא, וקעת נרחיב בו עוד, מהי הדרך למי שמסובך עם עצמו ושבור ברוחו. הוא נמצא

שצריך להבין אותה. האדם יכול להרגיש את נשמתו ומרגיש אותה לרוב במצבים מרוממים. **כשהאדם עושה מצוה כמו שצריך ומרגיש רוממות, אין זה סיפוק.** סיפוק הוא מילה חיזורת. הוא לא מבטא את האמת. זה הרבה יותר מסיפוק. **הוא מרגיש את חיותו.** אפילו **כשהאדם מרגיש את ערכו, אם זה מגיע מהמקום הנכון, הרי הוא מרגיש את נשמתו.** הן אחד מכינויי הנשמה הוא כבוד^א, 'למען יזמרך כבוד', ולכן **כשהוא עושה מעשה מצוה ומרגיש שיש לו ערך, אין זה נובע מכך שמישהו ראה ואין זה הרגשת סיפוק בעלמא שקיימת גם אצל הגוי - אה, אתה רואה? אני יכול לפעול משהו בעולם. אלא זה נובע מכך שנתן מזון לנשמתו, כפי שדיברנו בשבוע שעבר בענין גמילות חסדים. נתת מזון לנשמתך, לכן אתה מרגיש עכשיו מלא חיות.**

דומה הדבר לבחור שאינו נמצא בישיבה המתאימה לו, או אברך שאינו נמצא במקום המתאים ואינו יכול לבטא את עצמו ולתת לנשמתו את מזונה, ובגלל כן הוא רדום וישנוני, ומעת לעת מוריד את ראשו על השולחן ומנמנם. חבל! וי להאי שופרא דבלי בארעא. יום אחד מישהו מציע לו לעבור למקום אחר שבו יוכל לתת ביטוי לכשרונו או שיתחיל ללמד לאחרים, ופתאום הוא מתחיל לחיות. הוא נהפך לאיש אחר. ההורים אומרים עליו: ברוך מחיה המתים. הוא פשוט חי.

כך הוא אצל כל אחד, כשנותן לנשמתו מה שהיא צריכה, הוא מתחיל לחיות. הוא נהנה מכל רגע כי הוא מרגיש את נשמתו, וכשהוא מרגיש את נשמתו, הוא מרגיש את אהבתו של הקב"ה, כמו שנאמר (מלאכי א, ב): 'אהבתי אתכם אמר ה'', כי הנשמה

א. ראה אבן עזרא בתהלים פסוק זה, וראה עוד דבריו בפרשת ויחי מט, ו.

מרגיש ממש רע. הוא שוב קם ממקומו לדבר וחוזר אחרי כמה דקות: נו, היכן אחזנזו? מה בעצם אמרת? אה, כן, נכון... אם ככה זה נראה, שמעון מיד אומר לו: מדוע קראת לי הַנָּה? התנהגות כזאת רק מזיקה לחברות בינינו.

ואפילו נניח שאין השני מתרגז, כגון שהוא ילד בן תשע ואין לו עדיין דעת לחשוב באותיות ומילים: תגיד לי, אתה אדם נורמלי?! הוא אינו כועס. הוא משחק בינתיים. אבל קשר אינו נוצר. הדבר פשוט וברור. קשר נוצר רק כשנוכחים במקום במשך זמן מה. מדברים ומשוחחים, אוכלים ושותים ביחד, צוחקים ביחד, בוכים ביחד. כך מתקשרות הנפשות. מצוי לשמוע משניים שישובו ביחד ושוחחו בנעימות וזמנם היה מוגבל: כל-כך חבל. בשלושים הדקות הראשונות דיברנו סתם על דא ועל הא. רק בעשר הדקות האחרונות נהפכה השיחה להיות תכליתית. הלוואי שהיינו יכולים להמשיך עוד את השיחה. שומעים זאת בשיחה בין שני אנשים, ושומעים זאת בין מטפל (תרפיסט) ומטופל. ישבנו ודיברנו ועד שכבר התחלנו לגעת קצת בנקודה - הזמן תם.

הסיבה מאוד פשוטה. אנשים חושבים שבמקרה זה קרה רק בעשר הדקות האחרונות וחבל שרק אז. אך לפי האמת, זה יכול לקרות רק בעשר הדקות האחרונות. כי מי שבתוך שלושים שניות נפתח לגמרי ומספר את כל ההיסטוריה שלו, בדרך כלל אין רוצים להיפגש אתו, כי יודעים שאם רק נשאל אותו מה נשמע, נצטרך להקשיב לו שעה שלמה. זה לא קשר בנוי. **קשר בנוי הוא קשר של קרבה. אני נוכח כאן לגמרי.**

האדם הפשוט לא באמת נוכח

במאמר המוסגר: יהודי ירא ה', בגלל שהוא עובד הרבה עם עצמו, להיות נוכח

עכשיו בשפל המצב. הוא אומר: אל תדבר אתי על דברים גבוהים. אני למטה עכשיו. מה אתה רוצה לומר לי עכשיו, שאם הייתי לומד עשר שעות ברציפות, הייתי מרגיש את האור?! תודה רבה, אני הרי נמצא עכשיו במיטה עצוב ומדוכא, ואף שאיני שוכב במיטה, אבל אני לגמרי שבור.

הבה נתבונן אפוא בכללי התקשורת בין אנשים, ואז נראה שאותם כללים קיימים כשרוצים ליצור קשר עם הקב"ה. אדרבא, אחת מהסיבות שהקב"ה עשה שנראה איך דברים פועלים בעוה"ז, היא להבין איך הם פועלים בעוה"ב, כידוע דברי ה'אור החיים' **הק'** (פרשת בא) שהקב"ה רצה להודיע לנו איך פועלת העלאת הניצוצות, לכן הראה לנו את פעולת המגנט. זהו מבשרי אחזה א-לוה - אלמד מהכללים בעוה"ז איך להתנהג עם הקב"ה.

להיות נוכחים במאה אחוז

אם נרצה לסכם הכללים של יצירת קשר בריא בין שני אנשים, כגון שני חברים, או איש ואשה, או רב ותלמיד, נאמר שיש שני כללים עיקריים. כלל ראשון: כאשר יושבים יחד לאכול ולשתות ולדבר על חייהם, צריכים שניהם להיות נוכחים לגמרי. אם אחד מהם לא יהיה נוכח לגמרי, אלא יהיה בעשרה מקומות באותו בזמן - לא יתפתח הקשר. תארו לכם שראובן בא אל שמעון ואומר לו: בא ניסע למקום פלוני, נשב ביחד ונשוחח. שמעון מסכים, אך למעשה, כיון שמתיישבים לאכול, מיד ראובן אומר לו: סליחה, זה מאוד חשוב. הוא מוציא את הפלאפון מכיסו, קם ממקומו ומתחיל לדבר עם מישהו, כשהוא מראה לשמעון באצבעו שהוא כבר חוזר, ואחרי שלוש דקות הוא באמת חוזר ואומר לשמעון: כן, כן, כמה נפלא, מה נשמע? מה קורה? ואז הוא שוב מסתכל בפלאפון ואומר לו: סליחה, אני

בודדים בלבד נשאר אצלו. הוא מתחיל להתפלל ומתאמץ בכל כוחו לכוון בכמה מילים, ואף באותן מילים שהוא מכוון, הוא עושה את זה בחיות המינימלית בלבד. **אם יהיה האדם נוכח לגמרי במה שהוא עוסק - ירגיש את נשמתו.** זה עובד כפי שזה עובד בתקשורת בין אנשים. כל אחד יכול לבדוק את זה. תהיה עם חברך לגמרי, אל תביא אתך פלאפון, תחשוב על חברך, תהיה אך ורק אתו, ותראה שאתה מקבל הרגשה מאוד נעימה. **ועכשיו תעשה את זה עם הקב"ה.**

אמרנו בשיעור הקודם, **שאחת מהדרכים לעשות זאת היא על-ידי הכנה.** הוא יודע **מה הוא הולך לעשות עכשיו.** ירא שמים לפני שמברך ברכת הנהנין, **נוצר ומתבונן - אני הולך לברך עכשיו להשי"ת.** עצרתי הכל. **אני נמצא כעת רק אתו. זוהי ההלכה².** כך זה בק"ש וכך זה בשמו"ע. אני מדבר עכשיו עם הקב"ה. כך נוצר הקשר. מאה ברכות צריכות למלא את האדם בחיות, אבל האדם אינו נוכח. **עצור את כל ענייניך, התבונן במה שאתה הולך לעשות, ועכשיו אמור בפניך את הברכה עם כל החיות.**

לבוא בלי טינה בלב

דבר זה הוא מאוד יסודי ובס"ד נסביר אותו עוד בהמשך. כעת נעבור אל הכלל השני הקיים בתקשורת בין אנשים - שלא יהיה מתח באוויר עקב מחלוקת או ויכוח מעורר כעס וטינה ביניהם. אם בעה"ב רוצה להפחית עשרה אחוזים מהמשכורת כי העסק אינו מצליח כל-כך, ומחליט לעשות את זה באופן מאוד אנושי, וכך הוא יוצא עם כל אחד מהעובדים בנפרד לארוחת צהריים ומדבר אתו על המצב. הוא אוזן

בכל מה שהוא עושה, יש לו יכולת להיות לגמרי עם הבא אליו לקבל עצה ותושיה ולהתברך בדבר ישועה ורחמים, כי **כשהאדם באמת עובד על זה ונוכח לגמרי בכל מה שהוא עושה, כשהוא מדבר עם האדם, הוא לגמרי אתו. הוא מרגיש אתו. הוא חודר לנשמתו.**

הסיבה שהאדם הפשוט צריך להתמתין לעשר הדקות האחרונות היא, שבשלושים הדקות הראשונות הוא עדיין לא הגיע בכלל. גופו התיישב לצד גופו של השני, אבל עדיין הוא תקוע בפקק התנועה שהתקדם בעצלתיים ועדיין הוא כועס. וכן השני. שניהם עדיין לא הגיעו אל הפגישה. והראיה, שהם מדברים על הפקק שהיו תקועים בו בדרך. זה כל השיח שלהם. הם לא נוכחים. אבל כשהאדם נוכח, לפעמים צריך קצת זמן שהקשר יתחיל להתפתח, אבל זה קורה די מהר. **כשנשמה נפגשת עם נשמה אחרת ושתייהן נוכחות לגמרי, מאחר שהנשמה היא דבר כה קדוש, מלאה בחיות אלוקית, האחת מציתה את השנייה ויחד עם נעשות כמדורת אש.** אבל אנשים אין עושים זאת. הם באים אל הפגישה עם חמשה אחוזים מנשמתם בלבד.

הדבר דומה למי שבא לגמ"ח ומבקש הלוואה גדולה מהרגיל. הוא מפעיל פרוטקציה ומתחייב להחזיר תוך זמן קצר ומביא ערבים טובים. הכל מסודר מצדו. אבל בעל הגמ"ח אומר לו: את האמת אני אומר לך, כל הכסף של הגמ"ח נמצא עכשיו בחוץ. אני מסתכל על החשבונות ואני רואה שיש כאן כמה אלפי שקלים בלבד. אולי בעוד שבועיים יהיה יותר. כרגע הכל מחולק אצל אנשים.

כך האדם מגיע לבית הכנסת ונפשו מחולקת להרבה מקומות בחוץ. אחוזים

ב. ראה אורח חיים סימן קצא סעיף ג ובנושאי כלים.

להקב"ה, אבל יש לו טינה בלב. מדוע בדיוק אני? מדוע לא הולך לי כמו שרציתי? - מה הוא חושב שהוא הולך להרגיש?

יחשוב האדם בעצמו על השלום בית' שלו שיש בו טינה בלב וגם הוא לא ממש נוכח. הוא הבטיח שיבוא לארוחת הבוקר, ולמעשה, הוא הגיע באיחור של שלושת רבעי השעה, ואף הודיע מיד בכניסתו (כי אינו אוהב שתהיה הפתעה) שיצטרך לצאת מוקדם. כך זה עם התפילה. הוא מגיע ב'מזמור שיר חנוכה', ומיד הוא מודיע לרבש"ע: זה היה כבר מוחלט מראש... אין לי שום כוונה רעה, פשוט לא קלטתי שיאמרו היום תחנון, אצטרך לצאת מוקדם... התנהגות כזו אינה יכולה ליצור קשר, וממילא ירגיש האדם בדידות. הוא יחשוב שהוא מרגיש בודד בגלל פלוני ופלוני שאינם מבינים אותו, ובגלל שהוא היחיד שמתמודד עם... והטענה תהיה אך ורק עליו: מדוע לא עשית מה שאמרו לך לעשות? **הבדידות אינה באה מבחון, אלא מכפנים, ואם אתה מרגיש בדידות, אין זה אלא משום שלא נתת מזון לנפשך.**

הדבר חוזר חלילה. **יש לו לאדם טינה בלב ולכן אינו מתחבר להקב"ה, וכיון שאינו מתחבר, הוא מרגיש בדידות ויש לו טינה בלב, וכיון שיש לו טינה בלב, אינו מתחבר להקב"ה, וכן הלאה. אם יתקן האדם את שני הדברים האלה - ירגיש מה שהוא צריך להרגיש, ולא יוכל להפסיק להודות שיש לו אלוקים. וזהו הדבר שמועיל לבטחון.** זה מחזיר אותנו אל סוגיות התפילה שדיברנו עליהן בשיעורינו משיעור ס"ב¹ ואילך. תפילה נועדה לגדל את בטחון האדם, לגדל מלשון לבנות, כדברי המבי"ט (בית א-להים שער התפילה פ"ב)

עכשיו בעובד השלושים ושמונה. הלה יודע בדיוק מה בעה"ב הולך לומר לו עוד מעט... ובכן, הולכים עכשיו לשוחח יחד בנעימות... כן, אבל אני מגיע עם חבילה של טינות בלב, כי בעצם כבר קיצצת בעבר מהמשכורת שלי. אינך זוכר. לכתחילה איני מקבל כפי המגיע לי, ולכן אע"פ שאתה סובר שצריך לקצץ מהמשכורות, אצלי זה ממש אכזריות. אם אתה עושה את זה לי - דע לך שאתה פשוט אכזר.

במקרה כזה אפשר להיות נוכח לגמרי, אבל אם שיש טינה בלב, לא נוצר שום קשר, כי יש מחיצת ברזל ביניהם. **אע"פ שהמציאות החיצונית תתאים באופן מושלם ליצירת קשר, אם יש לאחד טינה בלב על השני, אין הקשר יכול להיווצר.** וכך הוא כלפי הקב"ה. **אם יש לו לאדם טינה בלב על הקב"ה, אי אפשר להיווצר ביניהם קשר של אהבה, וממילא אין הנפש מקבלת מה שהיא צריכה, היינו להרגיש את האמת של 'לא אירא רע כי אתה עמדי',** עד שיאמר: איני צריך שאיזה בדיחן יאמר לי כמה סבי אהב אותי. הקב"ה אוהב אותי ודי לי בכך. אין לי צורך לקבל את זה מבחון.

התנהגות שאינה יוצרת קשר של קרבה

אם נתבונן בזה, נראה שאלה הם שני הדברים שבגללם אין האדם מרגיש שייכות עמוקה, חמימה ונעימה עם הקב"ה. תמיד קיימת או אחת מהבעיות או שתיהן. ואנו סובלים באופן נורא משתיהן. אנו סובלים מכך שאיננו נכנסים לשום דבר לגמרי. בעת הלימוד הוא לא נוכח. הוא לומד. יש לו חברותא אפילו, לא רק שיעור, אבל נפשו פזורה באלף מקומות, וחוץ מזה הוא קצת כועס. הוא מתאפק. אמנם יש לו דרך ארץ

במחשבות בענין כל הרצונות שלו. יש שהאדם יתן לזה שם אחר: אני מתמודד עם ריכוז. אבל קצת התבוננות תגלה לו שבסוף מדובר ברצונותיו. תבדוק מחשבה אחר מחשבה ותראה שכולן עוסקות ברצונותיך. אני כל-כך רוצה, מה אני עושה שזה באמת יקרה? אוהו... יש לי עצה. יש לי עצה איך לעשות שפלוני יסכים... הוא יושב ולומד (חמיו הרי נתן לו דירה) ובאמצע לימוד הרשב"א עולה לו רעיון במוחו איך לשכנע את חמיו... במה אתה עסוק? אתה עסוק כל היום בחשיבה על רצונותיך.

הרצונות הורסים את הקשר

יש לזה דוגמאות לרוב. אחת הדוגמאות היא כזו: האדם יושב בבית המדרש ולומד כדרכו מימים ימימה, והנה הוא מגלה ששני אברכים חדשים הצטרפו לבית המדרש ולומדים יחד בחברותא, אך לא סתם לומדים, אלא כלי עבודתם בידיהם. הם מחזיקים בידיהם עטים ודופקים בהם על השולחן לפי קצב לימודם. זהו זה. מעתה ואילך אינו יכול להתרכז. מדוע אינו יכול להתרכז? יותר משרעש הדפיקות מפריע לו, הטינה בלב והרוגז מפריעים לו. ביקשתי שיהיה פה שקט. רצוני שיהיה פה שקט והללו עושים היפך רצוני. הם מצפצפים עלי.

האדם מרגיש כל היום בעמקי נפשו שהולכים עכשיו למלא את רצונו. הוא קם בבוקר והדבר הראשון שהוא חושב הוא: מה אני רוצה, בין ברוחניות בין בגשמיות, ואיך אני מממש אותו? הוא מחליט איזה סוג רוחניות הוא רוצה היום וכל היום הוא עסוק לממש אותו. כל פעם שמישהו עומד לו בדרך - זה מבחינתו בעיה גדולה. ואף כשאין אף אחד עומד לו בדרך - הוא מתכנן כל הזמן ומחפש עצות להגיע לזה. הוא כאוב על הדברים שלא הסתדרו

וכדברי רבינו המחבר בשער חשבון הנפש (פ"ג חשבון ט). בעת התפילה האדם מרגיש שהקב"ה נמצא אתו. תפילה פירושה חיבור, מלשון 'נפתולי נפתלתי'. אם יתפלל האדם אחרי הכנה נכונה עם ריכוז וכוונה - הוא ירגיש את החיבור.

בטל רצונך מפני רצונו

אם נתבונן עוד יותר, נראה דבר מעניין. שני הכללים האמורים, הם שני אופנים של קיום דברי התנא 'בטל רצונך מפני רצונו' (אבות ב, ד). הכלל השני, לא לחיות עם טינה בלב, כבר פשוט אצלנו. כבר התרגלנו אליו. האדם רוצה דבר אחד והקב"ה רוצה דבר אחר, אומרים לו לאדם: בטל עצמך לרצון ה', תבין שהוא יודע טוב ממך, תסיר את הטינה שבלבך, תבין כמה טיפשי להישאר עם הטינה, תבין שסיבת הטינה היא רק מפני שרצית וחשבת ובוודאי הקב"ה יודע יותר טוב. שגן לעצמך עם כל מיני הסברים וציוורים עד שזה יחלחל אצלך ותתחיל לרצות מה שהקב"ה רוצה. כך תסיר את הטינה שבלבך וכך תוכל להתחבר ותרגיש את הקרבה. 'ידעת בצרות נפשי' (תהלים לא, ח). תוכל להרגיש את זה. אתה פשוט צריך להסיר את הכיסוי.

אבל מה שנחוץ הוא לזכור שכך הוא גם לגבי הכלל הראשון. נרחיב על זה קצת, כי לא תמיד קולטים שמדובר באותו יסוד. הנה מה המעכב הגדול ביותר של האדם להיות נוכח כשהוא עוסק בדבר שיש בו כדי לקרבו אל ה', כגון כשהוא מברך ברכת המזון או כשהוא מתפלל שמו"ע? יענה האדם ויאמר: זה שאני שוקע במחשבות. אך אז נשאל אותו: האם נוכל לדעת באיזה מחשבות אתה שוקע? אנו לא רוצים להיכנס לדברים אישיים, אבל לצורך הענין, במה חשבת עכשיו? והתשובה בדרך כלל תהיה אם יתבונן בדבר, שהוא שוקע

עכשיו מצוות אחרות ולא רוצה לחשוב עכשיו על תוכניות אחרות עתידיות בעיני רוחניות. אני רוצה להיות כאן. אני מבקש מהקב"ה שיעזור לי לקיים את המוטל עלי ובוה אני עסוק. האדם חושב על תכניות אחרות, רק משום שיש לו רצונות לגבי העתיד. תבטל את עצמך לרצון ה' כפי שהוא עכשיו.

מחוסר אמונה דואג (רק) על העתיד

נרחיב קצת: בספר דרכי האמונה² (פרשת שופטים) על הפסוק (פרשת שופטים יח, ג) 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' מדבר על נקודה שנוגעת הרבה לעניננו. הוא מבאר על דברי רש"י 'אל תחקור אחר העתידות', שמי שמרגיש שהוא יכול לגרום לדברים לקרות - חושב כל הזמן על העתיד במקום על ההווה. הוא אומר לעצמו: ההווה כבר הגיע. זהו זה. הוא כבר נראה איך שהוא נראה. אינני יכול לשנותו. לגבי העתיד יש לי הרבה מה לעשות. יותר מכך, הוא מרגיש שלגבי ההווה אינו צריך להשקיע מחשבה, כי הוא כבר נמצא בידו. אני לא צריך לחשוב איך להצליח לעשות מה שאני עושה עכשיו. אני כבר עושה אותו. אני צריך לחשוב איך לעשות את הדבר הבא.

מאידך, אם האדם זוכר שהוא זקוק לסייעתא דשמיא במה שהוא עושה עכשיו, הוא יכול להיות נוכח כאן במקום, כי הוא מבין שאינו יכול לחשוב על העתיד, שהרי הוא זקוק תחילה לסייעתא דשמיא שהדבר שהוא עוסק בו עכשיו יצליח.

אני עדיין לא שומע הצעות

יש שמציעים למי שעומד לפני נישואי בנו - שידוך לבנו הבא אחריו, והוא משיב:

כרצוני, וחושב על דרכים חדשות לסדר את הדברים הבאים כרצוני.

נוכחות מלאה בעת הלימוד

ניקח יום שאדם מצליח. הקב"ה עזר לו לאדם... בלילה הוא הלך לישון בזמן ולא אכל מאכלים כבדים... וכעת הוא קם רענן ועם ראש נקי, ושום דבר מיוחד לא קרה עדיין. יתחיל אז לחשוב: מה הקב"ה רוצה ממני? ולא יתעניין בשום דבר אחר. לא מדברים על כל היום. כל היום זה כבר דרגה גבוהה. אנו מדברים, לדוגמא, עד התפילה. נניח שיש לו שלושת רבעי השעה עד שהוא מתפלל. הוא מכין את עצמו ומנסה ללמוד רבע שעה. אבל הוא חושב רק על מה הקב"ה רוצה. יותר מזה, הוא לומד קטע לאט ובטוח. אנו לא מדברים על ללמוד בעיון עמוק, ואף לא על לימוד עם ראשונים. אנו מדברים על ללמוד במתינות ובישוב הדעת. הוא מוציא מילה ועוד מילה ומסתכל מה שכתוב ברש"י. אם האדם יעשה כן, יראה שהוא מציל את עצמו. הוא פשוט מתחיל לחיות.

אנו דומים לילדים. ילד שלומד עם אביו, ממחר ומדי פעם מדלג על מילה או על שורה שלימה, ואביו עוצר אותו כל פעם: רגע! רגע! לך לאט. את המילה הזאת לא אמרת. תחזור אחורה. אנו עושים אותו דבר, רק באופן יותר חמור, כי אנו כבר יותר מפותחים. כבר כתב כן ה'אור החיים' הק' בפרשת פנחס על הפסוק (כו, כד) 'לישוב משפחת הישובי' שהכוונה לשוב הדעת שהוא אחד מקניני התורה. תהיה פה. תתחבר למה שיש כאן. את זה אני רוצה לעשות עכשיו. חוץ מזה אני לא רוצה לעשות עכשיו כלום. אני לא רוצה לעשות

2. לרבי יוסף דוד הכהן זצ"ל רבה של זוואליוו ושל יאס, תלמידם של הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב ושל בעל ישר דברי אמת זיע"א.

ואומר לעצמו: על של עכשיו אני כבר מסודר; השאלה היא רק מה יהיה לגבי מחר. מדוע אתה כל-כך בטוח במה שיש לך היום? בריך רחמנא ד'האי' פיתא. כך הוא **בזוה"ק** (פרשת בשלה) על רב המנונא סבא שהתפלל על הלחם שיש לו עכשיו לפניו - רבונו של עולם! אני פה ואני צריך שתעזור לי עכשיו לאכול ולשבוע.

האדם אומר כך: אני עורך חתונה עכשיו. האי עלמא כבי הילולא דמי. כל דבר שאני עוסק בו - הוא כמו חתונה בשבילי. אני לא יכול להיות עכשיו עסוק בשל מחר, **כי אני צריך להיות עסוק בשל עכשיו לעשותו נכונה**, שהרי אני נמצא בידי של הקב"ה **ואני צריך להתפלל שיעזור לי להצליח באמת לעשותו נכונה**.

לבקש על עטיפת הטלית בלבד

כשהאדם מגיע לבית הכנסת עם הטלית ותפילין, הוא אומר כך: אני צריך להתעטף עכשיו בטלית. לא להניח תפילין, אלא להתעטף בטלית, הוא מתפלל תפילה קצרה להקב"ה שיעזור לו להתעטף בטלית כמו שצריך: והטלית יפרוס כנפיו עליו. הוא לא עסוק עכשיו בהוצאת הסידור ובנתינת סוכריה לילד שעונה לו אמן על ברכתו. אם הוא עסוק באלה תוך כדי הכנתו להתעטף בטלית - אין הוא עושה כלום. אין הוא מתחבר לכלום ואינו מרגיש את הקב"ה. עשר פעמים היה לו את הקב"ה לצדו, וכל פעם הוא אמר לו: רגע אחד, יש לי כאן עוד משהו חשוב. לא! הוא נהנה ממה שהוא עושה עכשיו. הוא נוכח כאן לגמרי ונושא תפילה: **רבונו של עולם! תשגיח עלי, עזור לי להצליח במה שאני עושה עכשיו**.

הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זיע"א היה אומר: יותר מפעם אחת ראיתי שהכף כבר היתה קרובה לפה והמאכל נפל ארצה ונמאס. כוונתו היתה שהרבה פעמים האדם

אני עדיין לא שומע הצעות. השדכן שואל אותו: מדוע אינך שומע? הלא הוא כבר בן שמונה עשרה (א: בן תשע עשרה). והוא משיב בנימוס: עשה לי טובה; אני לא יכול עכשיו. תן לי לסיים עם החתונה של בני, ובלי נדר, מיד לאחר מכן אתחיל לשמוע שידוכים. כמה אנשים מדברים ככה? אלפי אנשים. מדוע? כי האדם אומר: איני יכול לשמוע שידוכים כשאני עסוק בנישואי בני. נפשי אינה יכולה להיות בכמה מקומות באותו זמן. בלי נדר, מיד לאחר מכן אתה יכול להתקשר אלי. אני אזכור שאתה היית הראשון שפנית אלי עם הצעה.

הרעיון שמאחורי זה הוא **שהאדם קולט שהוא זקוק לסייעתא דשמיא לשל עכשיו, ולכן אינו יכול לחשוב עכשיו על העתיד**. הוא אומר: העתיד מאוד חשוב לי, אבל **היות שההווה יותר חשוב לי, אני הולך לעסוק עכשיו בהווה**, ובלי נדר, מיד לאחר מכן - אני הולך לעסוק בענין העתיד. כעת אני פה לגמרי. באנגלית משתמשים במילה מיינדפולנס (mécueïlss). המוח מלא לגמרי, כלומר, אני נמצא פה לגמרי עם כל המוח.

מי שיש לו פת בסלו

יש במסכת סוטה (מח, ב) על דברי **המשנה** משחרב בית המקדש פסקו אנשי אמנה: אמר רבי יצחק [אנשי אמנה] אלו **בני אדם שהן מאמינין בהקב"ה**, דתניא, רבי אליעזר הגדול אומר **כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר - אינו אלא מקטני אמנה**. הפירוש הפשוט הוא שזה שהאדם דואג על מחר הגם שיש לו לעכשיו, הוא חסרון באמונה, אך הרה"ק רבי ישכר **דוב מבעלזא** זיע"א פירש באופן אחר. הוא פירש **שהחסרון באמונה הוא מה שהוא מרגיש בטוח בפת שיש לו בסלו**. מדוע אתה כל-כך בטוח במה שיש לך, עד שאתה דואג כבר על העתיד? יש לו פת בסלו

לבקש מהקב"ה שהאוכל כאן ייכנס לגופך וישביע אותך, כי אתה רואה שהאוכל כבר נמצא כאן, ולכן אתה פנוי לחשוב על דברים אחרים, וכך אתה עסוק כל הזמן ברצונותיך בעניני העתיד, איך להוציא אותם לפועל.

כך מנהלים שיח בריא

נחזור אל הדוגמא שהבאנו לעיל, בענין שניים שרוצים לפתח שיחה נעימה שתיצור ביניהם קרבה. זוהי התכלית. אני בא לשוחח עם פלוני, אבל אני רוצה שהשיחה תהיה נעימה ותוציא פירות. מה העיכוב הגדול ביותר אשר גורם שזה לא יצליח? - מה שכל אחד עסוק במשך כל השיחה לחשוב: מה אני הולך לומר בהמשך? אולי אתקע ואשאר דום? לכן כשהשני אומר משהו, אינו מתבונן במה שהוא אומר ואינו מרגיש את מה שהוא אומר, אך הוא חושב מה הוא הולך להגיב לו. **אל תחשוב על כלום! תהיה כאן, תקשיב, תהנה, תתבונן במה שחברך אומר, וממילא ההמשך יפיר וירבה.**

כשהאדם נוכח במקומו, הוא מלא חיות,

והאדם יכול להתרגל בענין זה בשעה שהוא אומר ברכות, או בשעה שהוא לומד למשך עשר דקות. הבה אוציא את המילים מהפה מילה במילה... לגבי התפילה אם להתפלל מהר או לאט, היו זקני חסידים שאמרו שאינם רוצים לעבור כל-כך מהר אל המילה הבאה. מה רע במילה זו? אני משתעשע בה. תן לי להנות.

משתעשעים עם הקושיא

הרבה פעמים קורה שבחור שואל קושיא והשני מיד מתרץ תירוץ. תהנה מהקושיא. היא קושיא כל-כך יפה, כל-כך מאירה. ואדרבא, כשהאדם ניגש לזה ככה ואינו בלחץ למצוא את התירוץ - התירוץ מגיע אליו הרבה יותר בקלות.

מרגיש בטוח באיזה דבר וברגע האחרון הוא נשמת ממנו, וסיבת הדבר, כי **האדם זקוק לסייעתא דשמיא בכל רגע ורגע.**

אין מקום במוח לדאגת העתיד

מעתה יש לנו סיבה נוספת מדוע אין לו לאדם לדאוג מדברים עתידיים. יש לאדם בן שצריך למצוא עבודה חדשה. לא עכשיו, אבל בשנה הבאה, הוא יצטרך למצוא עבודה חדשה. בדרך כלל, אנו חושבים שהאדם המאמין אומר: אין לי מה לדאוג. יש אלוקים ובוודאי יעזור לבני למצוא את העבודה המתאימה לו. אולם האמת היא שהמאמין אין לו מקום במוח לדאגת העתיד, כי הוא מלא במה שמוטל לפניו עכשיו, ולא במחשבות של לחץ הוא מלא, אלא במחשבות נעימות. הוא רוצה להיות נוכח ועל זה הוא מתפלל. הוא אומר מזמור לדוד בשעה שהוא אוכל את ארוחתו: 'ה' רועי לא אחסר'. הקב"ה מאכיל אותי. 'נפשי ישוּב ינחני במעגלי צדק'... הוא אוכל עם הקב"ה. 'תערוך לפני שולחן נגד צוררי, דשנת בשמן ראשי כוסי רוויה'. אתה נותן לי לאכול, אתה נותן לי לשתות...

בדרך כלל בימינו כשהאדם אוכל - כאן הוא בוודאי לא נמצא. אם הוא 'עובד' מופלג - הוא מעיין בספר או שומע שיעור. אבל אפילו בעל התאוה אינו נוכח באכילתו. הוא נמצא בכל מקום חוץ מפה. לברך על האוכל פירושו להיות כאן. כשאתה מקבל את מזונך מהקב"ה, עכשיו אתה יכול לדבר בדברי תורה, כי הקב"ה כבר נמצא. אבל דבר ראשון תן להקב"ה להיות כאן.

סוף דבר, כשאתה נוכח - אתה מרגיש את הקשר והקרבה; כשאינך נוכח - אינך מרגיש. מה גורם לך להרגיש לא נוכח? רצונותיך. רצונותיך גורמים לך לחשוב על כל מה שאינו הווה. אינך מרגיש צורך

אשר חז"ל (ב"ב ט, ב) אמרו על מי שעושה כן שהוא זוכה ל"א ברכות. זה מחייה את האדם, מדוע? כי זה מעורר את נשמתו, וכשהנשמה מתעוררת, הוא מרגיש את החיות שבנשמתו. וכאמור, מה שמעכב לזה, זה העיסוק ברצונותיו. מאחר שהוא עסוק ברצונותיו - אינו מתחבר לכלום, וכיון שאינו מחובר לכלום - רצונותיו גדלים והולכים, ואינו מצליח לצאת מהמעגל. יש לו יותר רצונות, כי הוא כל-כך כאוב, ולכן הוא מחפש עוד עצות. הכאב הגדול ביותר הוא שאח"כ כל תפילותיו נהפכות להיות ביטוי לרצונותיו. הוא עומד בתפילתו וצועק: אני כל-כך כאוב, יש לי כל-כך הרבה רצונות מכל הכיוונים, רבוננו של עולם!!! למה אינך עונה לי??? הוא לא יכול להתחבר להקב"ה, כי הוא מצליח לעבור על שני הכללים בבת אחת. הוא גם לא נוכח מפני שהוא שקוע בצרתו, והוא גם עם טינה בלב.

כיצד יש לומר תהלים על חולה?

הבנה חדשה היא במה שכתוב בבית אהרן לשביעי של פסח, שבני אדם רגילים לחשוב על צרתם בעת אמירת התהלים. הם חושבים על הצרה, יושבים בה, וכך הם מתפללים. כשאנשים מתפללים בדרך משל על החולה, הם בטוחים שבשבעים אחוז הם צריכים לחשוב על בית החולים, ויחד עם כן עליהם להתנענע ולבכות. אתה קולט שאינך נוכח?! אומר האדם: כן, אבל אני מרגיש בצערו של פלוני.

דומה הדבר לחולה ששואל ממי שבא לבקרו: יש לי עכשיו כאבים חזקים. אתה יכול להביא לי את התרופה שלי? היא נמצאת למטה בקומה התחתונה במקרר שבהדר פלוני. תביא לי אותה. אבל הלה הגם שרוצה להביאו - אינו יוצא מהחדר. החולה שואל אותו: מדוע אינך יוצא? והוא

זו האחת מהעצות הטובות ביותר שמגיד שיעור יכול להשתמש בה. המגיד שיעור מוסר שיעור בנוי לתלפיות ופתאום אחד מהתלמידים מקשה עליו קושיא חזקה. בדרך כלל, בפרט אם הוא מגיד שיעור מתחיל, הוא נכנס ללחץ - מה אני עושה כאן? שורר שקט. רגע אחד, הרי הוא צודק. מדברי התוספות נראה אחרת... אבל הלחץ מצמצם את המוח. בגלל הלחץ הוא מתחיל לעשות טעויות, ולכן הוא חושב על תשובה לא נכונה ומפריח אותה החוצה לחלל החדר. ויש שהוא מתחיל להרגיש בגלל הלחץ שקושיית הבחור הגיעה מחוצפה, ואומר ברוגזה: אל תשאל עכשיו! אמרתי שאי אפשר לשאול עכשיו! תמיד אתה קוטע אותי באמצע! בעשר שניות הוא מצליח לעשות עשר טעויות. תשתעשע עם הקושיא. תהנה באמת. מה לא טוב? אתה יודע מהי קושיא? קושיא היא דבר כל-כך נעים בתורה. אני חושב שיש פה סתירה. אתם חייבים לשמוע את קושייתו. הוא הרי שואל כל-כך טוב. מה קורה אח"כ? - מוחו מוצא תירוץ אמיתי, כי כשהאדם נוכח - מוחו נעשה פרה ורבה.

כלפי הקב"ה זה לא שונה. כשהאדם נמצא במצב של עצבות, בדידות ומרירות בענין חייו, יבחר לעצמו כל מה שהוא רוצה מעניני עבודת ה', ויעשה אותו בנוכחות כל חלקי מוחו. זה כולל גם לענות למי שמטריד אותו עכשיו. יאמר לעצמו: הקב"ה שלח לי עכשיו מישהו להטריד אותי ואני הולך להיות אתו. כן, מה אתה אומר? פשפש... אתה אומר דברים של טעם...

נתינה עם כל הנוכחות

האדם נותן צדקה, הלא אתה בין כה וכה נותן! לא אומרים עכשיו שתתן כשאינך רוצה. אם אתה בין כה וכה נותן - תן עם כל הרמ"ח והשס"ה. תן עם חיוך ועם פיוס

נפלא מאוד), אבל הוא מעיין בספר ורואה שם איזה רעיון על הפרשה, או אפילו משנן לעצמו איזה פסוק שמדבר אליו. הוא עושה את זה כדי שבקומו משנתו - יחשוב שוב מאותו פסוק. אין זה דבר קשה לעשותו, אבל זה נותן לו לזכור מה שהוא רוצה. הוא זוכר שיש לו משהו אחר חוץ מרצונותיו. מותר לך להתחיל לחיות. אתה לא חייב להתייחס כל החיים. **כדאי שיהיה לך עוד משהו חוץ מרצונותיך, וכך תוכל להיות מחובר במשך היום אל הקב"ה.**

הבוטח שמח על עצם ההשגחה

בשיעור קפ"ד^ה הבאנו את דברי הרב **מלבי"ם** זצ"ל על הפסוק בתהלים (ה, יב) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך. הוא מפרש שם שמי ששקוע ברצונותיו, יכול להיות שמח רק כשהיתה לו צרה וניצל ממנה - רצונו התמלא. אבל החוסים בה', ירננו תמיד בלי הפסק צרה בינתיים, רק ותסך עלימו בתמידות, ולא יהיה שמחתם טבעית, רק ויעלצו בך, על ידי שיכירו שהם מושגחים בהשגחה מופלאת מאתך.

אכן כן, **בעצם זה שהאדם מכיר שהוא מושגח - הוא מרגיש תענוג נפלא.** האדם יכול אח"כ לספר שהוא **יצא מהתפעלות כשראה שהקב"ה מנהל אותו.** היכן הנס? עדיין לא היה לו את הנס, אבל הוא **הרגיש כבר את הקרבה.**

התפעלות מההשגחה הגלויה

נסיים בכך שיש שהאדם מתפעל כשהוא רואה שבעיה כה גדולה, יש לה פתרון כל-כך פשוט וקל. הוא כבר שוטט בכל העולם... זה מזכיר לנו את מנשה. הוא כבר עבד את כל העבודות זרות ובסוף חזר אל

משיב: כי אני לא רוצה להשאיר אותך לבד. שואל אותו החולה ברוגזה: אתה רוצה לעזור לי או אתה סתם רוצה להיות אתי? אני מבקש ממך שתצא להביא לי את התרופה.

אף כאן, האדם מתפלל, אבל אינו יכול להתחבר לגדלותו של הקב"ה ולעשיית רצונו, מדוע? כי הוא רוצה לשבת בתוך הבעיה. 'בטל רצונך מפני רצונו' פירושו: **תפסיק להיות כל-כך עסוק עם רצונך.**

כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן

אכן **לפעמים האדם צריך להסיח את דעתו כדי שיוכל לשנות את מחשבתו.** עצה טובה היא. הוי אומר: אם אומרים לאדם תוך כדי שהוא שקוע ברצונו האישי: תמחק את רצונך. עכשיו תאהב את מה שהקב"ה אוהב ותרצה מה שהוא רוצה - הוא לא מצליח להבין מה שרוצים ממנו. אני לא יכול להחליף בין רגע את מוחי ולבי. אין הכי נמי. האדם מסיח את דעתו וישן קצת ואז הוא מקבל רעננות ויכול להתחיל מחדש. תתחיל מחדש, אבל תתחיל כבן אדם.

מה האדם עושה בדרך כלל? הוא הולך לישון עם הפלאפון לצדו כדי שבקומו עוד לפני אמירת מודה אני, יוכל לחשוב דבר ראשון, מרצונו האישי ולא מרצון ה'. הלא יש לו הזדמנות להחליף את רצונו ברצון ה'! **במסכת ברכות (יד, א) שנינו: כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן - אין מבשרין אותו בשורות רעות, שנאמר (משלי יט, כג): ושבע ילין בל יפקד רע.** שובע פירושו שהנפש שבעה ומיושבת, לא שהבטן מלאה. האדם חושב על רעיון נאה לפני שהוא הולך לנוח. זה לוקח לו דקה אחת. זה לא שהוא הולך ללמוד עכשיו דף גמרא (אשר זה באמת דבר

מצות עשה דרבנן, כגון גמילות חסדים, או קיום התפקיד שמוטל עליו מצד אחריותו. עליו ליתן את הדעת, לא רק לכך שהוא מקיים מצוה, אלא גם לכך שהוא מושגח עכשיו והקב"ה משפיע בו עכשיו חיות והוא עושה את זה ביחד עם הקב"ה. אני לא נמצא עכשיו עם אף אחד, רק עם הקב"ה. כשיעשה כן, יראה שהוא מעורר בנפשו את החיבור האמיתי שהוא היפך הרגשת הבדידות.

סוף דבר: הפתרון האמיתי להרגשת הבדידות הוא לעורר את הנשמה שקיימת בה ההרגשה של 'לא אירא רע כי אתה עמדי', והדרך לעורר את הנשמה היא להתחבר להקב"ה, והיינו בשפתינו שיהיה נוכח כאן ולא בשום מקום אחר. הוא יושב בתוך המצב, חושב על הקב"ה, מדבר אל הקב"ה. ואז יראה דברים נפלאים ביותר. אם ינסה לעשות כך ולו לכמה דקות. שיסיח את דעתו לגמרי ויהיה אך ורק עם הקב"ה. הקב"ה רוצה שהתורה והמצוות יובילו לנקודה זו, כי זוהי נקודת הדייקות בה', זוהי תכלית הבטחון. אם יתבונן האדם - יראה שתפסנו בזה את נקודת היהדות. באנו מהצד השני, אבל הגענו לאותה נקודה שעליה עובד האדם במשך כל החיים.

הקב"ה. היכן הקב"ה היה עד כה? אצלו. אבל מה? הוא לא ראה. עיניו לא היו פקוחות. היה לו לומר 'אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם'. כשהקב"ה פתח לו את עיניו, מצא אותו, וזה הפתרון למצוקתו.

סיפרנו בעבר על אחד מהיושבים כאן, סופר שביקש למכור מגילת אסתר קטנה. הוא ניסה למכור אותה בכל העולם ולא הצליח, עד שנתן אותה לסוחר שינסה למכור אותה, והלה מכר אותה, למי? - לשכנו של הסופר.

אף אנו עובדים באותו אופן לגבי הכאבים העמוקים שיש לנו. האדם אומר: יש לי איזה מקובל. הוא חי במרוקו. אינך צריך לגלות לאף אחד. הוא עושה מופתים בשבילי, אין לך בכלל מושג. **אם יתרגל האדם להיות נוכח כשהוא עוסק בדבר שבקדושה... תהיה נוכח לגמרי, תתחבר, תחשוב על הקב"ה, תחשוב על מה שאתה עושה.** בזה אנו מדברים גם על אמא לילדים קטנים שצריכה לטפל בהם, וכמו כן על כל אחד שצריך לעסוק בענין טכני. הדבר הטכני, אם הוא חייב לעשותו, זה בדרך כלל או מצות עשה דאורייתא או



לע"נ

הרה"צ ר' דניאל

ב"ר נפתלי הירצקא ז"ל פריש

בעל המתוק מדבש

נדבת נכדו הר"ר צבי אריה פריש הי"ו

יום רביעי פרשת יתרו י"ד שבט תשפ"ה

אמונה היא המשכה על-ידי אהבה

אף נח מקטני אמונה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול, עד שדחקהו המים עכ"ל, והלא פלא גדול לחשוך את נח הצדיק שהיה מקטני אמונה בהשי"ת ח"ו, ונראה לי דהנה תיבת אמונה יש לה שני פירושים, א', כפשוטו **האמת הדבר שבודאי יהיה כך**, עוד יש לומר **אמונה** מלשון 'ויהי אומן את הדסה' (אסתר ב, ז) והוא **לשון המשכה וגידול** (אתה לוקח דבר קיים, ילד קטן, ובונה אותו. אתה מאמין בילד. אתה מרעיף עליו אהבה ומשקה אותו במילים טובות ובאמונה - יש כאן נשמה עם כח גדול - זה מה שגורם לכח לגדול ולהתפשט) **כי באמונה יש כח זה שעל ידי האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבוא, היינו על ידי שהוא מאמין בהשי"ת ובוטח בו באמונה שלימה על שום איזה דבר, אז נמשך הדבר ההוא ובא בשלימות".**

אמונה בכוחותיו של הילד

כשהאדם מאמין באמת הכתובה בתורה... אם כתוב בתורה א'-ל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא', פירושו תמיד, גם עכשיו וגם בשבילי. זה אמת לאמיתה. **ואם איני מרגיש את זה - אומר את זה ואחשוב את זה ואשכנע את עצמי, כי אני יודע שזהו האמת והרגשתי סתם מבלבלת אותי. הרגשתי היא שקר וכזב. וכך הוא יודע שכל**

אמונה מלשון המשכה וגידול

בשבוע האמונה, פרשת עשרת הדברות, כדאי לחזור על יסוד נוסף של אמונה אשר **הבעש"ט הק'** זיע"א הדריך אותנו בו, והוא היסוד שאמונה היא המשכה. **כשהאדם מאמין בהקב"ה שהוא כל יכול ושהוא טוב ומטיב - זה מעורר הנהגה זו וממשיכה לעוה"ז.** היסוד מיוסד על מה שכתוב **בזה"ק** שעל-ידי אתערותא דלתתא נעשית אתערותא דלעילא. **הנהגת האדם למטה מעוררת אותה הנהגתה מלמעלה.** על ענין זה יש הרבה מאמרי חז"ל, כמו (שבת קנא, ב): כל המרחם על הבריות - מרחמין עליו מן השמים, וכהנה רבות. והכל ענפים מסוגיית מדה כנגד מדה אשר **חז"ל** לומדים אותו **במסכת סוטה** (ח, ב) מפסוק. אך מדה כנגד מדה בא לידי שימוש בדרך כלל בעונש שהאדם מקבל, כי על זה אומרים שהיא באותה מדה של העבירה שעשה, אבל הרחבת הדבר היא שכאשר האדם מתנהג באופן מסוים, לאו דוקא במעשה, אלא אפילו במחשבה, **אם הוא חושב במדה מסוימת, הוא ממשיך על עצמו שמן השמים יחשבו עליו ככה.**

אחד מהמקורות הוא באוהב ישראל פרשת נח בשם הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א, זה לשונו: 'ויבוא נח וגו' אל התיבה מפני מי המבול, ופירש רש"י ז"ל

מפה לשם. וכך הם מפרשים אמונה היא המשכה, שעל ידי האמונה מביאים ממעלה למטה. זה נכון, אבל לא לגמרי מדויק. הפירוש היותר מדויק הוא **שמגלים אותו כדי שיגדל ויתפשט**. יש כבר ענין של טוב, אבל צריך להשקותו, בדומה לצמחים וזרעים, כדי שיוכל לגדול. וכך הוא לשון ה'אוהב ישראל': **אז נמשך הדבר ההוא ובא בשלימות. בא בשלימות הכוונה שהדבר כבר קיים, אבל צריך שהוא ייצא מן הכח אל הפועל**. זו הכוונה. **הישועה כבר קיימת, אבל היא מכוסה וטמונה, וצריך שהיא תצא מן הכח אל הפועל**, בדומה לכשרונותיו וכוחותיו של הילד שקיימים אבל צריכים לצאת אל הפועל.

בשפתי צדיקים מביא את דברי ה'אוהב ישראל' ומוסיף להם שורה אחת: **הראשונים** מביא מאמר **חז"ל** (בראשית רבתי לך לך) לא נגאלו ישראל ממצרים אלא בשכר האמונה, שנאמר (שמות ד, לא) **ויאמן העם, היינו שעל ידי האמונה המשיכו על עצמם את הגאולה**. והביאור הוא כנ"ל, כי הגאולה כבר היתה שהרי כבר הבטיח הקב"ה בברית בין הבתרים ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. הדבר היה מתוכנן מראש. אבל **כשהגיע הזמן, צריך היה להוציא את הגאולה מן הכח אל הפועל, וכשבני ישראל האמינו באמיתות זו... הקב"ה הבטיח שיוציאנו מן הגלות הזאת... משה רבינו בא ואומר: כמה שזה נראה מפחיד, אני אומר לכם, הקב"ה דיבר אתי והוא הולך להוציאכם מן הגלות. על-ידי שהאמינו בזה, ואמר: אמת היא מה שהקב"ה אומר - הגאולה יצאה מן הכח אל הפועל, וכך נגאלו בפועל**.

ממשיך ה'אוהב ישראל' בשם הרה"ק מזלאטשוב: "הנהגה נח הצדיק בוודאי האמין בשלימות בכל אשר דיבר אליו השי"ת בכל לבבו ובכל נפשו בתמימות כדרכו הטוב

הפסוקים שבתורה, הם הם הפשטות. אין סיבה להיעצב ממה שנראה לעין. אני יודע מה שכתוב. בתורה כתוב שהקב"ה מאזין לתפילתן של ישראל. 'קרב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת'. אני יודע שכתוב 'טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו'. **הכוונה גם למצב העכשווי שלי ואני רוקד עם הפסוק ומתלהב בזה**. כשאתה עושה דבר כזה, אתה לא רק מאמין, שזהו הפירוש הראשון של אמונה, אלא אתה גם מרחיב את הדבר האמיתי. אתה גורם לו לגדול. אתה מגדל אותו. אתה ממשיכו שיתגלה יותר. זה דומה לילד שאתה לוקח אותו ומדבר אתו על כשרונותיו, אשר זהו הפסוק שהביא ה'אוהב ישראל'. זה מה שכתוב בפסוק 'ויהי אומן את הדסה'. שם רואים שזהו הפירוש אמונה.

אכן בוודאי מבוואר כאן במאמר המוסגר יסוד גדול בחינוך, שכמה שמאמינים בילד וחושבים על מעלותיו וזוכרים שלהקב"ה יש תכנית בשבילו ושיש לו שליחות, ומה שהילד גורם לי עכשיו שלא להיות מרוצה ממנו, הוא עושה לי בושות, הוא עושה לי עגמת נפש, הוא הורס לי את הישוב הדעת - בסדר, זה כבר מה שאני צריך לעבוד על עצמי, אבל הבה נזכור שיש כאן חלק אחר לתמונה, שילד זה הוא נשמה שהיא חלק אלוה-ה ממעל אשר מנסה ומתמודד ויש לו שליחות, והקב"ה עשה שיהיה בדיוק ככה, ודוקא מפני שאינו מושלם, הוא מוביל אל התכלית בין אצל הילד ובין אצלי. זהו במאמר המוסגר, אבל לענייננו, בסוגיית האמונה **ההאדם מאמין בתורה, באמת שהקב"ה אומר, בזה הוא גורם שהדבר באמת יתגלה, שיימשך הדבר ממקורו ויבוא**.

הוצאת הדבר הקיים אל הפועל

יש שחושבים שהמשכה פירושה להביא

לחסדו'. אם האדם ממורמר, גם ההנהגה מן השמים היא כזו. ולהיפך, **כאשר האדם שרוי בשמחה, הצינורות נפתחים לו.** שם מבואר היסוד הגדול הזה **שהאדם מעורר את ההנהגה דלמעלה על-ידי הנהגתו למטה.**

מעוררים הנהגת ה' ולא רצונות אישיים

כעת נלמד בסוגיא זו איזה חומרא וקולא. נלמד קצת יותר לעומק איך הדבר פועל, ואז נראה שיש דרכים לקיימו יותר טוב. מצד אחד זה חומרא, כי אז נודע לו לאדם שאם אינו עושה אותו באופן הנכון - זה לא עובד. ומצד שני יש בו חלק נעים, כי אדרבא, נלמד קצת יותר איך כן לעשותו, ואז נזכה לאור גדול זה, לחסד א-ל כל היום.

הנה זה פשוט, כי דיברנו עליו הרבה, ורק צריך להזכירו קצת, שכל הסוגיא של אמונה היא המשכה, היא בכלל לא מה שאנשים מבחוץ, או אנשים מתחילים חושבים לדאבון לב שזו דרך לממש את רצונותיו האישיים. אם ארצה מספיק חזק, אם אאמין מספיק חזק שהקב"ה בוודאי יממש לי את רצונותיי - הקב"ה יוכרח לממש לי אותם. כל ההלוך-ילך הזה, אף שאומרים אותו במילים אחרות ואף שמנסים להביא לו מראי מקומות מקוטעים - ברור שלא עליו מדבר סוגיא זו, כי אז האדם מעורר את רצונותיו האישיים ולא את הנהגת הקב"ה.

כל ענינה של סוגיא זו הוא **שיש דבר שהקב"ה מתנהג בו ורוצה לעשותו, אך האדם שכח ואינו כלי ראוי לזכות לאותו אור שהקב"ה יושב ומצפה לתת, כי אז כשהאדם מאמין בזה, הוא עובד בזה את ה'.** הוא לא מעורר את רצונותיו, אלא הוא לומד. כשהאדם לומד תורה, הוא בורא

מאז ומקדם, אך בדבר זה היה ירא להאמין באמונה שלימה בכל לבבו כי אולי יהיה הוא הגורם להבאת המבול, היינו על ידי שלימות אמונתו יומשך בוודאי מזה הבאת המבול, ולא היה יודע איך ליתן עצות בנפשו מה לעשות. וזהו שפירש רש"י ז"ל מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין. רוצה לומר, באמת היה מאמין, רק שירא להאמין בשלימות שהשי"ת יביא המבול, כי אולי יהיה הוא הגורם לזה, וכנ"ל, עד שדחקוהו המים כו' והבן היטב, ודברי פי חכם חן".

מספיקין בידו ללמוד וללמד ולעשות

הנה אחד מהדברים שאפשר ללמוד מזה הוא בענין מה שאמר **התנא באבות** (ד, ה): הלומד על מנת ללמד מספיקין בידו ללמוד וללמד, והלומד על מנת לעשות מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות. מדברי התנא מבואר שהכל תלוי לפי מה שהאדם לומד. אם הוא לומד רק בשביל ללמוד - מספיקין בידו רק ללמוד. אם הוא לומד על מנת ללמד - מספיקין בידו גם ללמד. אם הוא לומד גם לעשות - מספיקין בידו גם לעשות. ולדברים האמורים, מספיקין בידו אין פירושו סתם שיתנו לו סיעתא דשמיא בכך, אלא **בעצם זה שכאשר הוא לומד, הוא חושב באופן זה... נשמתו משתוקקת לקיים, ובוזה הוא ממשיך אפשרויות לקיים. זה יוצא מן הכח אל הפועל, כי הוא המשיך את זה באמצעות לימודו.**

זהו היסוד הידוע, ובשורשו זה אותו יסוד של ה' צלך', אשר **הרמב"ן** מביאו בפרשת שמות על א-היה אשר א-היה'. הוא מביא שם מהמדרש **שהקב"ה מתנהג עם האדם כפי שהאדם מתנהג עמו,** ואם האדם מקיים בעצמו 'עיני כל אליך ישרבו'... הוא מקוה ומייחל ומאמין ותולה עצמו בהקב"ה... מתקיים בו 'עיני ה' אל יראיו אל המייחלים

ונמס בערך חלק המועט המושג מהרגש הוית הדברים על לבנו אשרינו מה טוב חלקנו, וכבר העירותי בדברים אלו בכמה מקומות."

אחר הפעולות נמשכים הלבבות

הנה בזה ה'אור החיים' הק' מלמד אותנו, וכבר מבואר כעין זה בדברי **הראשונים**, שכאשר האדם עושה איזה דבר בהתמדה, היינו שמתלהב בו, לא שנכנס לרגע אחד ויוצא, אלא נמצא בו לגמרי, **לאט לאט נולדים בלבו הרגשים לאותו דבר**. הן כלל זה ידוע לנו שהמוח מעורר את הלב, ככל הסוגיא של 'מח שליט על הלב', וכעין מה שאמרו חז"ל העין רואה והלב חומד. על-די ראיית העין, המח מבין תיכף ומיד איזה דבר, וזה משפיע על לבו. אך גם בלי ראיית העין, **יכול האדם להתבונן בדבר ולהתמיד בו וזה ישפיע על לבו לחמוד אותו דבר**.

אפשר לראות כן במי שדואג לצרכיו של יהודי אחר. בתחילה לא היה לו חשק לעזור לו, אבל הוא הבטיח לו ולא נותרה לו ברירה. בפעם הראשונה הוא עשה ממש בלי רצון והמשיך בדרכו, אבל **ככל שהוסיף לעשותו - התעורר בו הרגש**. הדבר מצוי כשהאב מטפל בילדו, בפרט אם הוא ילד שאינו בריא, אף שבתחילה יש לו טינה בלב, עם הזמן ככל שהוא מוסיף לטפל בו וליתן לו, הוא מוסיף להתחבר אליו והאהבה אליו הולכת וגוברת, ובסוף הוא אוהב אותו יותר משהוא אוהב את שאר הילדים.

אמנם הדבר ידוע שנתניה מעורר אהבה, אך כל זה כשיש מחשבה מאחורי הנתניה. אם האדם נותן ואינו רוצה - זה רק מעורר שנאה. נתניה היא דרך להוציא את המחשבה והרצון ליתן מן הכח אל הפועל, וככל שהאדם מוסיף ליתן עוד ועוד, בסוף נולד בו אהבה ורצון לחזור וליתן.

עולמות חדשים ומביא שפע חדש. אף כאן, כשהאדם לומד: **כתוב בתורה שהקב"ה מתנהג באופן כזה וכזה ואני מאמין בזה באמונה שלימה, הרי הוא לומד תורה... הוא מחזירו בנפשו, הוא מביאו לזה העולם, וממילא הוא יתקיים, כי הוא מוציאו מן הכח אל הפועל**. אבל זה שהאדם רוצה מאוד חזק ומאמין שהקב"ה בוודאי יעשה כן כי הוא מאוד רוצה, לא על זה מדברים, וכבר דיברנו על זה הרבה.

יתמיד שימת הדברים על לבו

קצת נדבר על נקודה אחרת חשובה מאוד. בנוסף לסוגיא זו שאמונה היא המשכה, יש עוד סוגיא שנראית לפעמים כסוגיא אחרת, אך כשנלמד אותה, נראה שבה נמצאת הפנימיות של סוגיא זו שאמונה היא המשכה.

באו"ח הק' פרשת ואתחנן מביא את השאלה הידועה שכבר מופיעה בספרי, איך התורה יכולה לצוות את האדם לאהוב את ה', והלא אהבה דבר התלוי בלב היא, יש דברים שהאדם אוהב ויש דברים שאינו אוהב, איך אפשר לומר לאדם שיאהב מה שאינו אוהב. ה'אור החיים' הק' כותב שם בלשונו: "עוד ירצה ללמד בני ישראל דרך שיתקבלו הדברים אצלם לאהוב ה', כי האהבה אינה מעשה שיכריח האדם רצונו לעשות מצות המלך, אלא הוא דבר שתלוי בלב, וכל שהלב לא ירגיש דבר שיפעול בו החשק, אינו אוהב הגם שיכריחנו בכל מין הכרח, לזה באה העצה מא-ל יועץ ואמר 'והיו הדברים האלה וגו' על לבבך", פירוש כשיתמיד שימת הדברים על לבו, ייוולד בלבו חשק תאוה הרוחניות וירוצו לבו לאהבת ה' בכל אשר ציוהו, ודבר זה אנחנו יתמי דיתמי אנו מרגישים כי רבה תאוה בלבנו וחשק אלוקי עולם יותר מכל הון עולם וכבוד מלכות וכל ערב נרגש לנמבזה

בכל אשר ילך. זה לא שבבעיה הקשה העמוקה ביותר, שם הוא קולט לאחר שמנסה את הכל שאם אין הקב"ה עוזר לו - אינו יכול. אלא בישוב הדעת הוא יודע שכל מה שהוא עושה... הוא מנסה... הוא מתחיל עם עשר דקות ביום, אבל הוא מרגיל את עצמו לחשוב על כל פרט ופרט שהוא זקוק לסייעתא דשמיא, הוא צריך שהקב"ה ירשה לו, והוא ניגש אל הדבר עם הקב"ה. זה מה שמונח בהתמדה שבק"ש, כי 'ואהבת' אינו דבר נפרד מ'ה' אלוקינו ה' אחד'. הם לא שני דברים נפרדים. זה לא שאומרים הקב"ה אחד, הקב"ה מנהל את הכל, ואז עוברים לנושא אחר - אני אוהב אותו. שואלים אותו: רגע אחד, אמונה או אהבה? והוא משיב: לא, מקודם דיברתי על אמונה, עכשיו אני מדבר על אהבה. אמונה היתה במצבים של חושך, אז האמנת שהקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד ומסרת את נפשך אליו, ואח"כ עברת לנושא אחר. עכשיו מ'ואהבת' מדברים על הבטע של ליל שבת - אני אוהב את הקב"ה, לבי ובשרי ירננו לא-ל חי. נפלא. לא, הם לא שני דברים. הם דבר אחד. אחד מסביר את השני. תחילה אומרים שהקב"ה מנהל את הכל, ואז אומרים לאדם: אתה צריך להרגיש את זה כל-כך חזק שזה ילווה אותך בכל החלטה. זוהי הנקודה. האמת של 'ה' אלוקינו ה' אחד', צריכה להיות אצלך לגמרי כל הזמן. לשם צריך להגיע. הדברים האלה שאומרים, הכוונה לזה, שהאמונה הזו תהיה אצלך כל הזמן, שתלווה אותך, שלא תעזוב אותך.

צדיק באמונתו יחיה - עשרים וארבע שבע

יש באמרות טהורות^א (פרשת וארא) שיחה

עכ"פ המחשבה יש לה כח לחבר את הלב. אתה חושב על דבר עוד ועוד עד שאתה מתחבר אליו, וכשאתה מתחבר אליו, אתה נמשך אחריו. אתה אוהב אותו. כשיתמיד שימת הדברים על לבו, יולד בלבו חשק תאוה הרוחניות. זה מסתדר באופן נפלא עם פירוש המילות של ק"ש. מתחילים עם אהבה, 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך' - לבת אש. ומהפסוק השני ואילך, כל הפסוקים מדברים על התמדה - 'ושננתם לבניך, ודברת בם בשבתך בביתך, ובכלתך בדרך, ובשכבך, ובקומך, וקשרתם לאות על ידיך, והיו לטוטפות בין עיניך, וכתבתם על מזוזות ביתך'. כל אחד מהם פירושו התמדה. התמדה בזמן - בבוקר, בערב ואחר הצהריים; התמדה במקומות - בבית ובדרך ובבית הכנסת; התמדה במצבים - כשאתה נכנס וכשאתה יוצא. אומר האור החיים' הק': זהו החיבור בין שני אלה, כי התמדה מולידה אהבה, כי על-ידי ההתמדה, זה נעשה חלק מן האדם, וכיון שזה נעשה חלק מן האדם, הוא מרגיש שהוא מקבל מזה חיות ויש לו משיכה אליו.

שנהיה מחוברים אל האמונה

מעתה נבין דבר מעניין, תכלית האמונה שהקב"ה צונו עליה, היא שנהיה מחוברים אל האמונה, היינו שיחשוב האדם כמה שיותר במהלכי מחשבה של אמונה. לא שיחשוב בכל עת במהלכי מחשבה שאינם של אמונה, ורק כשיתעורר בו איזה ענין - אז ייזכר שהוא צריך אמונה, אלא ההלוך-ילך שלו בכל מה שהוא עושה יהיה של אמונה.

אפשר להשוות זאת למה שלמדנו ביום שני בענין המושג של אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, שזה צריך ללוות את האדם

א. להרה"ק רבי חי יצחק מראחמסטריווקא זיע"א.

אני חושב על זה, אלא זה משתלט עליו עד
זוה נעשה ההלוך-ילך שלו.

אפשר להביא לזה דוגמא מצד אחר: יש
אנשים שמתמודדים עם רגשי נחיתות. הם
מרגישים שאינם שווים כלום ושאינן להם מה
לתרום לאנושות. ובדרך כלל, מי שנמנה על
אותם אנשים, בכל דיבור שיוצא מפיו אתה
מרגיש זאת. כשאתה מבקש ממנו לעשות
משהו - הוא אומר איני יכול; כשאתה מדבר
על איזה עניין - הוא נפגע, כי הוא מרגיש
אתה מכבד את פלוני, ובמילים אחרות אתה
אומר שהוא 'קטלא קניא'. המחשבה
העקומה מלווה אותו ואינה מרפה ממנו
לרגע. כך הוא גם אצל מי שיש לו מחשבות
של גאווה שמלוות אותו בכל עת, וכך הוא
גם אצל מי שמלא בנגיעות ובכל דבר הוא
חושב: מה אני יכול להרוויח כאן? איך אוכל
להוציא מכאן משהו?

מדה טובה מרובה לגבי האמונה... כך
אומר ה'שפת אמת'. אנו אומרים עכשיו
כעין פירוש שלישי בתיבת אמונה. אמונה
פירושה להאמין, אמונה פירושה לגדל כמו
'יהי אומן את הדסה'. ה'שפת אמת' לומד,
והוא פירוש יותר עמוק בפירושו של
ה'אוהב ישראל', שאמונה היא מלשון דבק,
היינו **שאתה מתדבק לאותה גישה,
ותשוקתך היא שלכל דבר תיגש עם הגישה
הזאת.** אפילו לדברים הקטנים ביותר - מה
הקב"ה מרשה לי לעשות כאן? מה אני צריך
לעשות כאן? **זה צריך להתהפך אצלך
לטבע שלא תראה אפשרות להתנהג
אחרת.**

הסבי עינייך מנגדי שהם הרהיבוני

והנה כל זה מלמד אותנו דבר מאוד
מעניין. יש פסוק ב**שיר השירים**: הסבי
עיניים מנגדי שהם הרהיבוני. הקב"ה אומר
לכנסת ישראל שתסיר את מבטה הצדה.

שמסביר זאת מאוד יפה. הוא אומר שם על
'צדיק באמונתו יחיה' שהצדיק חי עם
האמונה. זהו הפירוש הפשוט. **גישתו לכל
ענייני החיים היא בעיניים של אמונה.** זוהי
הדרך שהוא מדבר, זוהי הדרך שהוא מקבל
החלטות, זוהי הדרך שהוא ניגש לכל מה
שהוא עושה. דיברנו על מאה הברכות.
הקב"ה ברא את הלחם. הוא ניגש לזה
באופן זה. אין אדם נוקף אצבעו מלמטה
אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה. וכך
נמצא שההלוך-ילך שלו אינו מפריע לו
מתפילתו, כי הוא הוא באותו מצב במשך
כל היום. זה לא שעכשיו הוא הולך להיזכר
מהקב"ה. הוא ניגש לכל ענייני חייו בהכרה
שהקב"ה מנהל את העולם.

זה אמנם נשמע כמדורגה, אבל לשם
צריך להגיע. כל אחד. לא רק בעלי מדורגה.
כך לימד הבעש"ט הק' שזוהי תכלית כל
התכליתים **שהאדם יחיה עם האמונה.**
וכאמור, מתחילים לאט לאט. מקציבים זמן
ביום שבו חושבים מחשבות של אמונה. זהו
יתמיד שימת הדברים על לבו.

אמונה הניכרת בכל צעד ושעל

כעת נתקדם בעוד צעד. ראינו שהאמונה
צריכה להיות בהתמדה, ואם היא בהתמדה,
אז נולדת אהבה, וזה מה שמתכוונים במילת
אמונה. אין הכוונה למושג האמונה בלבד,
אלא כלול בזה גם התמדת האמונה. כך
כתב ה'שפת אמת' ב**ליקוטים** (פרשת נח
) שאמונה פירושה **שהוא נמשך לגמרי אחר
הקב"ה** כמו שנאמר אצל אברהם 'והאמין
בה" שהפירוש הוא **דבוק ומחובר ובטל לה'.**
וכותב שם בהמשך: **שהוא נמשך לגמרי
בכל תנועותיו עד שטבעו נמשך אחר
האמת, וממילא אינו רואה רק דבר אמת.**
הרעיון של אמונה הוא **שהוא קשור אל
הידיעה.** אמונה אין פירושה עכשיו ברגע זה

אהבה מלב אל לב באופן אמיתי

והתשובה לאדם כזה היא: בעקרון אתה צודק. זה לא עקום לגמרי. אבל רק אם תעשה את זה נכון - זה יעבוד. הדרך שאתה אומר את זה, איננה נכונה, לא כלפי מעלה ולא כלפי חברך. ולעומת כן, הדרך האמיתית, אמיתית גם כלפי מעלה וגם כלפי חברך. **כשיש לאדם אהבה עמוקה לחבירו - הלב מרגיש את הלב השני.** צריך לזה סיפורים? לכל אחד יש סיפורים כאלה. אחד מרים טלפון לחבירו לשאול בשלומו, והלה אומר לו: עכשיו חשבתי עליך. זה דבר אמיתי. כך כתוב בדברי חז"ל, כך כתוב בספר משלי, וכך היא המציאות. ויש אלפי אופנים בזה. אב לבנו, רב לתלמידו... הדבר קיים, אבל יש לו הסבר באותיות, וההסבר הוא, **שככל שאני יותר מחובר, כך אני מצליח יותר להזיז שם כשאני מזיז כאן.** זה חבל. יעקב חבל נחלתו. כשיש לי באמת אהבה עמוקה לפלוני... אני אוהב אותו ואני חושב עליו ודואג לצרכיו... הוא מרגיש את אהבתי. הוא מרגיש אותה מבעד לכל המחיצות. אינני צריך לראות אותו עכשיו.

כך היא המציאות. כשיש חיבור אמיתי, אם אני מזיז כאן - דברים זזים שם. אבל אם הפשט הוא שאתה רוצה שהלה יוריד את המחיר. אין לך כלום אתו. אף שבפנימיות, נשמתך עם נשמתו באות מאותו מקום, אבל נכון לעכשיו אינך חי את זה. להיפך, זה סתום מכל סתום. ואתה אומר: עצה נפלאה יש לי. אחשוב שהוא מוריד לי את המחיר, והוא יוריד לי. אזי אינך משתמש עם אמונה, וכיון שכן, אין המשכה ואין כלום. יותר מזה, כפי שאתה חושב על הורדת המחיר, הלה חושב על העלאתו. זה נפלא, אתם סוחרים יפה במחשבתכם. אנשים עושים כך גם עם הקב"ה. זה אותה טעות.

והביאור על פי משמעות דברי רש"י הוא שכאשר ארוס וארוסתו עומדים זה כנגד זה - האהבה מתעוררת ביותר, והרי זה מביא להתפעלות עצומה, ויש שההתפעלות כה גדולה וזה עלול להוביל למקום שאינו רצוי, אומר הארוס לארוסתו: אולי כדאי היה שתסתכלי הצדה, כי כשאני רואה את עינייך - מתעוררת התפעלות גדולה. רש"י מבאר שם שזה עולה על המקדש הראשון והמקדש השני. במקדש הראשון הקרבה היתה כל-כך פתוחה והיו שם עשרה ניסים, ובמדה מסוימת, זה יכול היה להוביל לידי מכשול, כעין מה שכתב ה'אור החיים' הק' בפרשת שמיני, לכן הקב"ה אומר: הסבי עינייך מנגדי שהם הרהיבוני.

ולענייננו, ראיתי באחד מספרי הגה"צ **רבי שמשון פינקוס זצ"ל**, שהסיבה האמיתית שכאשר יש לו לאדם אהבה, זה ממשיך, בנויה על האהבה. אנו רגילים לומר שבזה שאני מאמין - אני ממשיך, למה? כי חוק יש בבריאה של ה' צלך, שכל העולמות קשורות אל היהודי. אתה עושה משהו כאן וזה פועל שם. אבל אם רוצים להתעמק בזה קצת יותר - אפשר לראות את הסיבה בזה העולם. מה הפירוש 'כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם'? **שאם אני מחובר אליך, כשתתעורר בי אהבה, היא תתעורר גם בך.** וזו המציאות. אם אינני מחובר אליך - זה לא יעבוד. ובכן, יבוא אחד ויעשה חשבון פשוט: חברי הוא הרי חלק א-לוה ממעל, ואם כן, אם על-ידי מחשבותיי אני יכול לגרום שיתחולל שינוי בשמים - אני בוודאי יחול לגרום באמצעותן שיתחולל שינוי אצל חברי, גם הוא מגיע משם. מעתה יש לי עצה נפלאה, אם אני למשל נושא ונותן אתו בחלקת קרקע ואני רוצה שהוא יוריד לי מהמחיר - אחשוב שהוא מוריד לי את המחיר ובוודאי ישנה את דעתי, כי כך הוא סדר הבריאה.

אתה מצער את עצמך כשאתה מצער את הקב"ה.

כשהאדם נמצא במצב כזה, הוא אומר: לא רוצה, לא יכול. איני יכול לעשות את זה. אני מרגיש את הצער כשהקב"ה מצטער. תחשבו על אם ובנה, וכי עבודה גדולה היא צריכה להשקיע בזה? היא לא יכולה לראות שיש לבנה צער. וכשהיהודי עובד על עצמו קצת, הוא לא יכול לראות שיש לבנו צער. אמנם כן, אצל הבן זה לא כל-כך פשוט, כמו שאמרו **חז"ל** בענין הבא במחירת, שהאב בוודאי לא יהרוג את בנו, אך הבן - אצלו אין זה מובטח לגמרי, ולכן הבן צריך לעבוד על עצמו. אבל אם יעבוד באמת יהיה כך.

ומפני מה אנו כל-כך רחוקים מזה? הלא מדובר באב ובן! איך יתכן שאנו מצליחים לעבור על דברי אבינו ולצערנו התשובה היא שעולם הטבע צועק לנו בפנים, ונדרשת לזה מלחמה. אחד מהיסודות הגדולים ביותר בסוגיית האמונה, הוא מלחמה. הדבר פשוט בכל ספר העוסק בהרחבה בסוגיית האמונה. אפשר לראות כן גם בסוף פרשת בשלח. עמלק הוא היפך האמונה, וצריך להלחם בו. צריך לנהל מלחמה. אכן אחד מהיסודות הגדולים ביותר של המלחמה, הוא לא להרפות. הוי אומר: אם נפלת - קום מיד. אם פלוני ניצח אותך - אל תתפעל. קום עוד הפעם. זהו פירוש המושג מלחמה, שהוא מבין שזה לא ענין לרגע אחד בלבד, אלא לתקופה ממושכת.

לא עושים הצגות

מה שאנו לומדים כאן הוא שהסיבה שאמונה היא המשכה, היא האהבה. כלומר, אם האדם מקיים את מצות האמונה כיהודי... כל אחד לפי מדרגתו. ולדייק,

חיבור אמיתי יוצר חשיבה תמידית

מעתה זהו הפירוש 'הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבונני'. אם האהבה גדולה מאוד, קשה לי להעלים עין ממך כשאת נמצאת. אם את נמצאת, אני מאוד בהתפעלות ואיני יכול להתעלם. כך מסופר על 'החתם סופר' זצ"ל שלא היה מסוגל ללמוד בין יו"כ לסוכות וחיבר אז את השירים הקדושים שלו. אני לא יכול. אם היה מתקיים 'הסבי עיניים מנגדי', הייתי יכול. כעת אני לא יכול. נשמתי רועשת. אינני יכול. הן כך כתב **ה'תפארת ישראל'** על 'עשה תורתך קבע' שכאשר האדם נמצא בהתפעלות גדולה - אינו יכול להתרכז.

הקב"ה מניח תפילין ואנחנו מניחים תפילין. הקב"ה אומר: בא ואדבר אתך. את האמונה הזו אני רוצה שתקשור לאות על ירך. אתה יודע מה זה לאות על ירך? זה ברית ביני ובינך. אני רוצה שתהיה מחובר אלי. אתה חושב עלי. בכל דבר אתה שואל: מה היה הקב"ה רוצה? כשיש לו לאדם בן יחיד, הוא חושב כשקונה לו מתנה: ממה הוא יהנה? הקב"ה אומר: אתה תעשה את זה למטה, ואני אעשה את זה למעלה. מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, 'מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקיני בכל קראנו אליו'.

אי אפשר לצער את אבא

יותר מזה, בהנני מכוון קודם הנחת תפילין אנו אומרים שכך משתעבדים תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו. זה עובד. מה הפשט? כי אם אתה מתקשר, לא טכנית, אלא אתה מתקשר באופן שאינך זו בלי זה. יתמיד שימת הדברים על לבו, זה מה שנקרא התקשרות. אני רוצה להיות כאן ולא ללכת לשום מקום אחר. אז מתעוררת בך אהבה להקב"ה, וממילא אינך רוצה בדברים אחרים, כי אתה מרגיש

הגלות. ודיברנו שבחלק התוצאה האמורה לעיל, אנו כבר יותר רגילים, אבל אנו צריכים לזכור שגם חלק העבודה פועל באופן זה, שאתה צריך להוציא אצלך את האמונה מן הכח אל הפועל באופן חזק. הוצאת האמונה מן הכח אל הפועל אין פירושה לחשוב ככה לרגע אחד, אלא פירושה שאתה מחדיר בכך את האמת שמשם אתה חי. אתה מאמין בזה לזמן יותר ממושך, אתה ניגש באופן זה, אתה מבין שהקב"ה רוצה שתגיע למדרגה שתזכור זאת בכל דבר שאתה עושה, אבל בינתיים אתה עושה זאת למשך זמן מוגבל. אזי מה עשית מצדך? לא רק חשבת באופן זה לזמן ממושך, אלא עוררת אז עומק יותר גדול באמונה, כי כשיתמיד שימת הדברים בלב - זה ייהפך לאהבה.

ובכן, אם אנו מבינים שהרבה כמות מביא להרבה איכות, כמה שיותר מחשבות של אמונה, יוביל לאמונה יותר עמוקה, אז אנו יכולים להבין שההמשכה שקיימת באמונה היא מהחלקים היותר עמוקים של אמונה. זה כל הרעיון. אמנם כן, זה נעשה אצל כל אחד לפי מדרגתו, והרי יש בזה מדרגות על גבי מדרגות, אבל זה לא תלוי במה שחושבים, אלא כמה שאתה יותר מחובר לדבר, כך אתה נוגע בנושא זה שמה שאתה חושב כאן - מתעורר שם. והקב"ה מדבר אלינו באופן זה. בתפילין הוא מדבר באופן זה, ובפסוקי התורה הוא מדבר בכל עת בענין גדלותם של בני ישראל. ואז מבינים שאין זה סוד שאמונה היא המשכה. האדם מבין - אם אני אחד עם דבר פלוני, אם אני מרגישו ומחובר אליו, ברור מאליו שאם אזיזו כאן, יזוז גם שם.

איננו אומרים שרק מי שיהיה עשרים וארבע שעות במדרגה העליונה ביותר, אז יתקיים בו אמונה היא המשכה. הכוונה היא רק שזה צריך לבוא ממקום אמיתי ולא שקרי. נניח שהאדם חשב ארבעים או חמישים דקות על הקב"ה, כגון בשעת הבטע בליל שבת, או קודם התפילה בשבת בבוקר כשדעתו מיושבת - גן עדן העליון, או בעת פסוקי דזמרה, או ברעווא דרעוין. הרעיון הוא שאתה מתיישב בתוך המצב ואתה שם לזמן מסויים, לא לכמה רגעים בלבד. אתה מקיים בעצמך אשרי יושבי ביתך, אתה מתיישב בתוך הענין. אתה שר עוד ניגון בענין זה, ועוד ניגון, אתה אומר ווארט על הענין, אתה יושב עכשיו פה. אזי זה אהבה. ואף שבסוף סטה מן המסלול. הוא דיבר דברים בטלים או הגיע לידי גאווה - הוא מבקש סליחה. כשיש לו לאדם ידיד טוב, אע"פ שחטא לו, הוא מבקש את סליחתו ונשאר ידידו...

אבל כשהאדם עושה הצגה, כלומר, הוא לא מחובר כלל למחשבה זו, בכלל לא, אף פעם לא, הוא משתמש בזה רק זעיר פה זעיר שם לצורך הענין - מאוד קשה שיתקיים בו 'כמים הפנים לפנים', כי הוא לא עשה את זה.

המורם מן האמור

נסכם קצת את מה שדיברנו כאן. התחלנו עם דברי הא'הובב ישראל' שאמונה היא המשכה, וביארנו הכוונה שיש מדה למעלה, וכשיש לך אמונה, כשאתה מאמין בפסוק זה ומתלהב בו, אתה גורם לכך שייצא מן הכח אל הפועל. למשל, יש בחינת גאולה, וכשבני ישראל מאמינים בה, היא מתגלית בשלימות והם יוצאים מן



לזכות

החתן **שלמה בן שרה טשארנא**
 והכלה **טויבא בת אסתר רחל**
 נדבת אבי החתן
 הר"ר **אליעזר הערש קליין** הי"ו
 נדבת הר"ר **אברהם לעווינגער** הי"ו
 לרגל שמחת החאלאקע
 לבנו היקר **חנניה יו"ט בן סילקא** נ"ו

יום חמישי פרשת יתרו ט"ו בשבט תשפ"ה

הנאה מפירות ושאר תענוגים באופן הנכון

הפירות שהקב"ה ברא בשבילנו, ועל זה כתב הספרי זו מצות עשה, שמצוה לאכול פירות חדשים.

והאמת היא, שה'מגן אברהם' מביא זאת גם בחיבורו על **השולחן ערוך אורח חיים** סי' רכ"ה, וכן הביאו ה"ט"ז, וכך הוא באמת המנהג לאכול פירות בט"ו בשבט ולברך שהחיינו, ונראה שזה באמת בנוי על המקורות הנ"ל, וכך כתוב בשם הרבה **צדיקים** שיש בזה פשטות שהקב"ה ברא **בריאה והאדם צריך לשים לב למה שברא, להכיר בטובותיו, להודות לו ולהתבונן בטובותיו ובגדלותו**. וכפי שמוציא שבת הוא זמן הודות על האש, כי אז נתגלה שאפשר להוציא אש מן האבנים. אדם הראשון זקוק היה לאש, והקב"ה אמר לו: בא, יש בשבילך אש. קח שתי אבנים, חכך אותן זו בזו, ותראה שיש לך אש. כך בזמן זה בשנה שהוא ראש השנה לאילנות, שפירושו שאז מתחיל מהלך חדש של שפע, כאשר השרף מתחיל להיכנס לאילנות והם מתחילים להצמיח, ובניסן כבר רואים שהם מבלבלים - עלינו הודות על זה. זו הרחבה של מה שבחודש ניסן כשאתה הולך ברחוב ורואה אילנות טובות, אתה מודה לה' על

כי ממנו תאכל - מצוה

בפרשת **שופטים** כתוב: כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרזן כי ממנו תאכל. ואיתא על זה בספרי: כי ממנו תאכל - זו מצות עשה. וכתב ה'מגן אברהם' בספרו **זית רענן** שאפשר שזה מעין דברי הירושלמי סוף **מסכת קידושין**: רבי חזקיה ר' כהן בשם רב: עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל שראת עינו ולא אכל. ר' לעזר חשש להדא שמועתא, ומצמיח ליה פריטין, ואכיל בהון מכל מילה חדא בשתא. רבי אלעזר היה מצרף פרוטה לפרוטה כדי שיוכל לקנות לעצמו מכל פרי חדש פעם בשנה. וכתבו המפרשים שמסתבר שהכוונה לרבי אלעזר בן פדת אשר מסופר עליו **במסכת תענית** שהיה עני ואביון, ואעפ"כ קיבץ פרוטה לפרוטה כדי שיוכל לאכול מכל פרי חדש לפחות פעם בשנה.

ויש מהמפרשים שכתבו שחדא בשתא הכוונה לט"ו בשבט, אז היה מקפיד לאכול פרי חדש ולברך עליו שהחיינו, כפי שמובא בספרים שיש לאכול בט"ו בשבט פרי חדש, לברך העץ ושהחיינו, ולהודות לה' על

נפרדים, יש דבר שנקרא שהאדם מודה להקב"ה על הדברים הטובים שברא, ויש דבר אחר שהאדם רוצה סתם לגשם את עצמו.

אבל יש גם הרחבה בענין, ונדבר בס"ד על מהלך אחד שימושי. הרבה אנשים אינם מבינים כלל את הבעיה, כי הם מופשטים לגמרי מסוגיית הפרישות. אין להם את הסתירה. הם לא גורסים בכלל את הנושא. הם אוכלים מכל הבא ליד. הלוואי שהיו אוכלים רק פירות. אני לא רוצה לומר מה עוד הוא אוכל ועושה. אין הוא רואה אפוא סתירה. אבל באמת הציווי של 'קדש עצמך במותר לך' הוא יסוד גדול ביהדות, ומצד שני אנו מוצאים כאן עוד יסוד ביהדות. נדבר אם כן היום באופן מסוים... הכל חוזר לאותה נקודה, אבל היהודי הרי צריך ללמוד כדי שיהיה לו יותר קל לקיים...

לא להוציא דברים מהקשרם

יש מילה שמשתמשים בה הרבה כשרוצים להסביר איזה ענין והיא 'הקשר'^א - ההקשר של הדבר. כשאבקש להבין בדרך משל פירוש של מילה ששמעתי ממשהו, יבקשו ממני לחזור על כל המשפט שפלוני אמר, וכה יאמרו לי: אמור בקשר למה הוא אמר את המילה ואז נוכל להסביר לך למה הוא התכוון במילה זו. המילה הרי יכולה לשאת שתי משמעויות הפוכות. אמור מה היה הסיפור, אמור את המילים לפניך ואת המילים לאחריה. כך יש כמה פעמים בגמרא: אימא לי גופא דעובדא היכי הוי. אדם מספר שרב פסק כך וכך. הבה נשמע מה היה קודם לכן. למי הוא אמר את זה? הדבר פשוט שכאשר אתה רואה את המצב מסביב, אתה מבין את הדבר עצמו בצורה אחרת לגמרי, ולפעמים בצורה ממש

שנתן לנו אילנות ליהנות בהם בני אדם. אז אתה רואה את הבלבול, כאן זה צריך להגיע מתוך התבוננות שאתה מבין שעכשיו השרף נכנס לאילנות. אתה נוטל פרי ומברך העץ ושהחיינו. יהודי נוהג באופן זה.

הנאה או פרישות?

השאלה היא: איך זה עולה בקנה אחד עם ענין הפרישות? הירושלמי הרי אומר שאם יש דבר אחד שהאדם לא טעם, הוא יתן על זה דין וחשבון. אכן יש מהמפרשים שמפרשים את דברי הירושלמי באופן אחר לגמרי. הם מפרשים שהסיבה היא שהוא מצטער ואסור לו לאדם לצער את עצמו, אבל רבים מפרשים כפשוטו. כך הוא בספר **חסידיים**, בט"ז ובפני משה, שמפרשים שיש לו לאדם חיוב להודות, והיית צריך לנצל את ההזדמנות לקחת מכל מיני הפירות, להכיר בהם, לראות את טעמם ואת צבעם והחילוק ביניהם ולהיות עסוק בהם, לא רק מפני שאם אינך עושה כן - אתה מצטער, אלא מפני שאינך מודה עליהם.

והנה במסילת ישרים (פרק י"ג) מקשה קושיא זו. הוא מדבר שם על 'קדש עצמך במותר לך' שהאדם מחויב לפרוש עצמו מן התענוגים ולאכול רק מה שהוא צריך לבריאות גופו, ומקשה קושיא זו: איך שני אלה עולים בקנה אחד? והנה אפשר היה לתרץ: כאן בפעם הראשונה, כאן בפעם השניה. בפעם הראשונה שהאדם טועם את הפרי ומתפעל מבריאתו של הקב"ה, הוא מקיים בזה מצוה, אבל אחרי שכבר טעם, ובא לטעום עוד פעם, הלא זה רק בשביל הנאת גופו, ואם כן ראוי לו לפרוש מזה. והאמת היא שה'מסילת ישרים' מדבר על נקודה זו, כי הוא מבאר שיש דרגות בפרישות ולא הרי זה כהרי זה, ויש לו באמת אריכות לבאר שיש שני דברים

כשהגיע אל הצדיק, אמר לו הצדיק: ירמיה הנביא אומר: 'אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה"'. יש שהאדם מסתיר את עצמו במסתרים, אך כיון שיש לו את ה'אני', היינו שעושה זאת מתוך גאווה - 'לא אראנו נאום ה"'. הקב"ה אומר: אינני רואה את האדם הזה. הלה נשבר מאוד מזה. אחרי כזו עבודה, זה מה שהצדיק רואה עליו? כיון שראה הצדיק את שפלותו, אמר לו: אפשר לפרש את הפסוק גם בדרך אחרת: 'אם יסתר איש במסתרים ואני לא'. אם ה'אני' לא קיים שם, אזי 'אראנו נאום ה"'.

האדם הולך ורוצה לפרוש מאנשים. למה אני צריך להמשך כלפי מטה על-ידי העוה"ז? העוה"ז הרי מלא בדברים בטלים ובהבלים ובדברים גרועים מאלה. כך יש לי רק אותי ואת הקב"ה. הוא מתכוון לזה באמת. הוא הכניס שם בחדרו רק ספרים וסידורים ותהלים. הוא והקב"ה בלבד. יש לזה הרבה מאוד מעלות, אבל הצדיקים הגדולים דיברו הרבה נגד זה, ואחת מהסיבות שדיברו נגד זה היא כי הרבה פעמים אף שהאדם עוסק בדברים רוחניים, עמוק בלבו הוא עסוק בלמלא את רצונו לבנות את עצמו. הצלחתו הרוחנית יותר נחוצה לו מלעשות נחת רוח לבורא על-ידי תיקון הבריאה. זה יכול להיות בהרבה אופנים, אבל אחד מהם הוא גאווה. הוא מאוד רוצה להצליח, אפילו על חשבון אחרים. נניח שהאדם לא דרך על אף אחד, כלומר, הוא לא הזיק ופגע בדרך באף אחד. לא! אני סוגר את עצמי בחדר, מה אכפת לך? אבל מה קורה אצלו בלב פנימה? אכן הצדיק מרגיש את זה, הוא מריח, ויכול לראות מה המצב שלו בפנים.

הגאווה על אפו של התלוי

כבר סיפרנו כמה פעמים שפעם העלילו הגויים על יהודי העיר שאחד מהם רצח נער

הפוכה. וכך רואים כמה פעמים בגמרא שאמורא אחד שאל על הלכה מסוימת שאמר אמורא אחר בשם רב: בפירוש שמיעא לך או מכללא שמיעא לך? שמעת ממנו בפירוש שהוא אומר כך, או שהבנת כך ממעשה שהיה? והאמורא השיב: לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר, ואז אמר לו חבירו: אם כן אפשר לפרש המעשה באופן אחר ואז לא יהיה לך שום ראייה.

כך הוא לגבי פירוש מעשה שהיה, וכך הוא לגבי פירוש המילה הנאמרת, ולכן מאוד קשה לקבל עובדות הנשמעות מפי אחרים - בעיניי ראיתי איך פלוני עושה כך וכך. אם האדם ראה בעיניו, כבר יש לפחות משהו, אבל בדרך כלל זה נמסר איש מפי איש, ואז אף כשמספרים את הסיפור באופן מדויק, עדיין אין זה ראייה, כי לא ראית מה היה קודם, ובפרט בימינו שחותכים חלקים ומפיצים הלאה. מוסרים שיעור, וחותרים ממנו שלושים שניות, והרבה פעמים זה מבטא את ההיפך הגמור.

מעשה האדם תלוי בהקשר

ולענייננו, ביהדות יש הרבה דברים שפועלים באופן זה. אם אני רוצה לדעת על מי שעוסק בעבודה מסוימת אם הוא מתעלה מזה או נופל מזה, אני פשוט צריך לדעת מה הוא עשה קודם לך, כלומר, במה הוא עסוק עכשיו. ברגע שאבין קצת את מצבו - אוכל לדעת אם הפעולה שהוא עושה היא עבודת ה' או שהיא ההיפך מזה ומרחקת אותו. זה קיים בהרבה מאוד אופנים. אחד מהם הוא המסופר על הרה"ק מלעכוויטש זיע"א ועל עוד מהצדיקים: היה יהודי שרצה להיות רק עם הקב"ה. מה צורך יש לדבר עם אנשים ולהתגשם? מה עשה? נעל את עצמו למשך שלושים שנה וישב ועבד את ה' בין ארבע קירות. רק הוא עם הספרים ועסק בתורה ועבודה. אח"כ

נוסע מאחוריו ומהבהב לו שיעצור בשוליים. לבו התחיל להלום בחזקה - "מה אענה לשוטר? אין לי מה לענות לו". השוטר ביקש ממנו להראות לו את רשיון הנהיגה שלו, והבחור אמר: "אין לי". השוטר התחיל לצעוק עליו: "מה?! אתה נוהג בלי רשיון?! אתה יודע עד כמה אתה מסכן גם את עצמך וגם את הנוסעים האחרים בכביש?".

מה עשה הבחור? הוא היה אז בדיוק ליד חנות גדולה הומה אדם. אמר לשוטר: "אתה רואה את החנות כאן? אבא שלי הלך לקנות פה, ובינתיים אני התיישבתי ברכבו והזזתי מעט. הוא ניסה בזה להמתיק את הדינים ולהציג בפני השוטר תמונה פחות מפחידה, שלא יידע שהגיע עם הרכב מריחוק מקום. אמר לו השוטר: "בסדר גמור! אני ממתין לך כאן, לך תקרא את אביך מהחנות". נכנס הבחור לחנות, ניגש אל היהודי הראשון שראה ואמר לו: "שמע נא! אני זקוק לטובה גדולה ממך. כך וכך פני הדברים והנה נקלעתי לצרה צרורה. הסתכל נא עלי! אבי אתה, בסדר?". הלה הרהר כמה רגעים והסכים לשתף פעולה.

היהודי יצא מהחנות יחד עם הבחור, ותוך כדי הליכתם יחדיו, התחיל להתנפל עליו בקולי קולות: "אני סובל ממך יומם ולילה! אתה עושה לי יגון ואנחה! אתה מחריב לי את חי! אתה עושה לי בזיונות! לא אתן לך לנהוג ברכב לפני גיל ארבעים! אני רוצה אותך בביתי! לך-לך לכל הרוחות!". הוא צעק והאדים ולעומד מן הצד היה נראה שהוא כמעט יוצא מדעתו.

כשהשוטר ראה איך ה'אב' יוצא מדעתו, התחיל להרגיעו - "הירגע נא! הוא עדיין ילד וילד לפעמים עושה שטויות. אינך צריך לאבד את העשתונות". אך ה'אב' לא הסכים להירגע - "אינך מכיר אותי, לכן אתה מציע

גוי וביקשו לכלות בהם את זעמם. בא אחד מיהודי העיר ו'הודה' על המעשה על אף שלא עשאו כדי להציל את אחיו היהודים מן הפרעות, והמיתוהו בתלייה בכיכר העיר. הזדמן אז הרה"ק רבי שלמה מקרלין זיע"א לשם ומלוויו הראו לו על היהודי שמסר את נפשו להריגה כדי להציל את אחיו. הסתכל הצדיק ואמר: הגאווה עדיין יושבת לו על האף.

זה מעשה מאוד חריף, אך הבה נחזור אל החיים שלנו. מי שמתנהג בצורה מסוימת, הבה נניח שהוא עושה דבר שמבחינה טכנית הוא מצוה... מצוה היא הרי תמיד מצוה, אך השאלה היא: מה הוא מבקש לעשות כאן? הבה נראה במה הוא עסוק. **אם אתה רואה במה הוא עסוק, אתה יכול להבין קצת מה משמעותו של הדבר שזה עתה עשה.**

נאמנים פצעי אוהב - מעשה ולקחו

אדם עומד ורואה אב שאומר לבנו: לא, אינך יכול לעשות זאת בשום אופן. הוא חושב לעצמו: מה כבר יקרה אם הבן יעשה את זה? סך הכל מדובר בהידור, מה צריך להיות כזה קשה? אכן אם היית רואה את האב קודם לכן, אם היית רואה את אהבתו וטוב לבו, היית מבין שהוא מקיים עכשיו 'חוסך שבטו שונא בנו', כי הוא יודע שמאוד טוב לו לבן לשמוע את ה'לא', ואם היה נשבר מהפצרותו ואומר לו 'כן', היה טועה בזה, ואך ביטוי הוא של אהבה.

סיפרנו בעבר מעשה בבחור שובב עני בדעת שהיה עושה מעשי שטות לרוב. פעם אחת, היה זה בתקופת הקיץ כשהיה עם אביו בערים, הלך הבחור, לקח את מפתחות רכבו של אביו, התיישב בתוך הרכב והתחיל לנהוג מבלי לדעת איך ולאן. תוך כדי נסיעתו במורד הכביש, והנה רכב משטרה

קרבה מתוך הבנה שהוא חי ביחד עם השכינה בעוה"ז. אין אצלו כלל דבר כזה. התפילה שלו נראית פחד פחדים, המנחה שלו, המעריב שלו, הכל טכני. כן התפלל, לא התפלל... ריכוז המוח? מאן דכר שמיה. הנה אדם זה מסתובב בעולם ואומר: אפשר ליהנות, למה לא? אני נהנה, אני בשר ודם, מה? אסור לי?! התורה אוסרת?! אני נהנה, אני אוהב לאכול בשר, למה אתה צועק עלי? למה אתה בא לדבר אתי עכשיו דברי מוסר וכיבושין. הסתלק מפה! תן לי ליהנות כאן. הקב"ה מרשה. הרבה פעמים ילד או בחור או אפילו אברך משווה לעצמו פני תם - מי אמר שאסור? למה אתה צריך להמציא איסורים חדשים? והאמת היא, שסגנון זה למה צריך להמציא איסורים חדשים, כבר קיים אצל **חז"ל** (ירושלמי נדרים פ"ט): לא דיין מה שאסרה לך התורה, אלא שאתה מבקש לאסור עליך דברים אחרים!?

והאמת היא, שאת השאלה הזו כבר שאלו **התוספות במסכת תענית**, מצד אחד כתוב שהניזר נקרא חוטא והיושב בתענית נקרא חוטא, מדוע? כי אתה מחוייב לאכול. מספיק לך מה שאסרה לך התורה, למה אתה צריך להוסיף לך עוד איסורים? אכן פעמים שהאדם מאמץ מאמרים אלה לעצמו ונעשה מרא דשמעתתא דענין זה, לא רק לגבי אכילה, אלא לגבי כל דבר שהוא יכול ליהנות ולגשם את עצמו. מי אמר שאסור? בכלל, זה דבר חדש לגמרי. פעם היו כל הדברים האלה מותרים, מדוע צריך להיות יותר 'פרום' מפעם? והנה האדם עלול להסתפק - אולי זה באמת כך? הוא מתווכח עם חבריו וחבירו מביא לו מראי מקומות. כתוב שמותר, מותר לעשות כך ומותר לעשות כך, ואפילו דברים די מגושמים. עכ"פ כך הוא מי שמוחו שקוע בדברים המגושמים ותולה עצמו ברשות התורה.

לי להירגע. אני מכיר אותו מאז ומעולם. הוא עושה לנו צרות ומחריב את חיינו. הוא מזיק לנו ועושה לנו בזיונות. איני רוצה לשמוע מכלום. קח אותו למשטרה. איני רוצה להכירו יותר". השוטר ניסה להרגיעו שוב ושוב ומשראה שאין זה עולה בידו, פנה אל ה'אב ובנו' ואמר להם: "הסתדרו לכם לבד ואני אלך לדרכי". הוא התיישב ברכבו והמשיך בדרכו. כמוכן שהבחור הודה ליהודי שהצילו בחכמתו ובוזה בא הסיפור אל סיומו.

הא לך מעשה במי שהעמיד פנים כאב והציל את הבחור מהסתבכות. כך הקב"ה מתנהג אתנו. פעמים שהקב"ה מתרעם עלינו ואנו מתרגזים. מדוע אנו מתרגזים? כי זה כבר שלושים שנה שלא פגשנו אותו. עכשיו שפגשנו אותו, אנו טוענים: נו!!! מה קורה פה? הרי ידענו כי 'טוב ה' לכל! הקב"ה מדבר ומדבר ומרעיף טובות בלי סוף. אינך מבין את ההקשר של הדבר. אינך מבין אחרי מה וקודם למה זה קרה.

ממלא כריסו ברשות התורה

בחזרה אל הנקודה: זה דבר פשוט שאפשר להבין מה שהאדם עושה או מה שמתרחש, רק אם רואים את כל הקורה מסביב. בכל חלקי הבריאה זה כך. ולענייננו, אם האדם טועם את הטעם של הפרי החדש, יש בזה שני ענינים שונים, ובדרך כלל זה תלוי במצבו קודם לכן: היכן הוא נמצא? במה מוחו עסוק? איננו מדברים עכשיו על מדרגות גבוהות. אנו מדברים סתם על שני מצבים. יש לך אדם שהקב"ה אינו תופס אצלו מקום בכלל. פה ושם הוא משתמש עם הקב"ה כשהוא צריך את צרכיו. הוא משתמש בו להודות כשיש לו סגולה בדבר, הוא משתמש בו לבקש כשהוא צריך משהו מאוד דחוף. אין אצלו

אשר כיום כבר קוראים לה מוזיקה חסידית הגם שאין לה שום קשר, כי היא מעוררת את הגוף שיהיה יותר שובבני. זה מעורר אולי את הרגש, אבל באופן שמעורר את הגוף. ואף שמלבישים על הניגון דמתקריא ניגון פסוק מפסוקי התהלים - הלא זה כנום זהב באף ... והאמת שמה שקורה היום בחתונות, זה בושה וחרפה. אנשים לא קולטים אפילו. יש שהאברך בעל הנפש הטהורה והעדינה מצדיק לומר: זה הדור החדש. אבל באמת אין בזה כדי להצדיק. מוזיקה כזו מושכת את האדם כלפי מטה. היא פועלת באדם מה שהאכילה המגושמת פועלת בו. היא גורמת לגוף להשתולל ולהשתובב ולאבד צלם אנוש.

הודאה על הפרטים הקטנים

מההלך השני הוא כדלהלן: האדם הוא בשר ודם, הוא עם שתי רגליים על הקרקע, הוא מבין בטעם של מאכלים. איננו מדברים על מי שדבוק כל כולו לשמים ואינו יודע מה קורה בארץ. לא. אדם רגיל. כמוני וכמוך. אבל ראשו דווקא עסוק הרבה בלחשוב על הקב"ה. רק חלק זה השתנה. הוא אומר תהלים בכוונה וחושב על הקב"ה. האם הוא הלמדן הגדול ביותר? לאו דווקא. אם הוא יכול ללמוד בעיון - הפלא ופלא! אבל לענין האמור כאן - אין זה מעכב. האם הוא אברך כולל? אם האדם יכול לשבת כל היום וללמוד, אין יותר נאה מזה, אבל אין זה קשור לענייננו. מדובר כאן **במי שחושב על הקב"ה**. הוא אומר תהלים, הוא נותן הודאה לה', אחרי התפילה הוא אומר פרשת המן ומתפלל לסייעתא דשמיא. לא חולפות אצלו כמה שעות בלי לדבר עם הקב"ה. **הוא חושב עם חמימות ונפש ובאמת מדבר עם הקב"ה ומשבח, הוא אומר אשרי, הוא מתפעל מגדלות ה', הוא שם לב לדברים. הוא חושב מהקב"ה.** ככה הוא.

מחזק כח הגוף על פני הנשמה

אכן מי שמוחו שקוע בחיים כאלה, כל פעם שמעורר בעצמנו ענין התענוג... יתכן אפילו תענוג הנובע מכך שמישהו אומר לו מילה טובה... יש לזה תכלית אחת - כי אני אוהב להרגיש עוד חיות בגופי. אם אני נעול, אין לי סיפוק, ואני נופל בעצבות. כשאני מרגיש שאני חי - אז אני נהנה. איך אני מרגיש שאני חי? שיש רתיחת הדם - ששון ושמחה. הוא אינו יודע איך מעוררים דבר זה בנשמתו. הוא מעורר את גופו ובכל דבר הוא רוצה עוד מזה. הוא רוצה להרגיש את גופו עוד. הוא רוצה לחזור לישון וישן ויחלום שנית, כמסופר על בחור אחד בישיבה, שהיה מכין את שעון המעורר שלו לשלוש לפנות בוקר וקם בשמונה, וכששאלוהו חברים לחדר לפשר מנהגו, הסביר להם שהוא רוצה להרגיש את התענוג של החזרה לישון אחרי היקיצה. הוא רוצה להרגיש את המיטה הנוחה והנעימה ביותר. הוא מחפש את התענוגים המועילים למי שמסתובב בעולם ואין לו מה לעשות. יותר מזה, הוא מתמודד עם כל מיני דברים, ואומר לעצמו: לפחות תן לי ליהנות. אל תטריד אותי. תן לי להכנס לחנות באמצע יום שלישי פשוט, לקנות טשאלנט עם קישקע ולאכול כמו שצריך. תן לי לשקוע בהנאות גשמיות. הוא רוצה להרגיש את גופו.

מהלך זה הוא מהלך שכל פעם שהאדם מביא לעצמו תענוג ומרגיש התפעלות, ההתפעלות מוסיפה לעורר את הגוף, וכל פעם שהגוף מוסיף להתעורר, זה מסתיר יותר את הנשמה. זה מוסיף על הנשמה כיסוי על גבי כיסוי.

מוזיקה שמאבדת צלם אנוש

ואם כבר מדברים על זה, זה גם מה שקורה עם המוזיקה הרועשת והטיפשית

אחריכם, עושה לכם הקב"ה עוד טובה שתראו: אתם רואים את המצריים שנגשו בכנס? אתם רואים אותם מוטלים פגרים? אין לכם יותר ממה לחשוש. אכן כשראו את מצרים מת על שפת הים, מיד 'וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים'. הם קלטו אז שהכל היה לטובה, **הם קלטו אז אופן חדש של האהבה שהקב"ה אוהב אותם, והבינו שהקב"ה דואג להם גם לפרטים הקטנים.**

וכפי שכתב **רש"י** על הפסוק **בשיר השירים** 'מוציא אסירים בכושרות', שהקב"ה הוציא אותם בחודש ניסן שאינו לא קר ולא חם. מדברים על מציאות כה גדולה בבריאה - מוציאים את ישראל ממצרים. מה החילוק? קר, חם... כן? רואים היום אנשים יוצאים מן השבי כאשר היו שם בין חיים למוות, יבוא אחד ויאמר: בדיוק באותו יום שיצא, לא ירדו גשמים. זה לא הנושא בכלל. איך יש לי מקום בלב בשביל זה? מה החילוק? אך כל זה אצלך. אתה אין לך מקום בלב לחשוב על דברים קטנים, כי אתה עסוק בדברים גדולים. אתה אדם קטן. אבל **היכולת והאהבה של הקב"ה הן עד הסוף, עד לפרט הקטן ביותר, ואם כן הקב"ה דואג גם לדבר הזה.**

אוכל ושותה ואינו מתגשם

ולענייננו, הקב"ה ברא דברים טעימים... יש דגים, יש בשר, יש תפוחים, יש אגוזים... האדם צריך לעשות דיאטה ואינו יכול לאכול כל מיני דברים, אעפ"כ הוא יכול לאכול אגוזים. הקב"ה ברא גם מאכל כזה. מה הקשר אגוזים? מה זה חשוב עכשיו? אתה יכול לומר לי מה זה חשוב? יש ארוחת בוקר, יש ארוחת ערב, צריך לאכול כדי שיהיה כח ללימוד התורה, צריך לאכול בישראל דתורא כדאיתא **בפרק מרובה**, כדי שיהיה כח ללמוד. מי צריך עכשיו אגוזים?

הנה אדם זה שמוחו חושב באופן זה, כשמברך בורא נפשות... נניח שאינו מכוון בכל הברכות, כי עדיין אינו במדרגה זו, אבל הרבה פעמים הוא זוכר לכוון היטב בברכותיו. הבה נדבר על אדם כזה. הרבה פעמים הוא מכוון בברכותיו... כשהוא מברך בורא נפשות... איך התוספות מפרשים ברכה זו? - חסרונם כולל את כל הצרכים הבסיסיים של האדם, לחם ומים וכו', ואחר שהאדם מודה על הצרכים האלה, הוא מודה גם על הדברים שאפשר לחיות בלעדיהם, אבל הם מוסיפים טעם לחיים, כגון תפוח או שאר פירות. כך התוספות מפרשים פירוש המילות. מה הפשט? - **שהאדם עסוק בהודאה**... ובכן, האדם יכול להחליט לשים לב רק לדברים טכניים... הקב"ה מחיה אותי, הקב"ה נותן לי כסף... אבל האדם צריך לשים לב שלא זהו הקשר שלו עם הקב"ה. לא פירשת טוב. הקב"ה הוא הרבה יותר מבורא כל עולמים בלבד. בורא כל עולמים יש בו את החלק של יראה, כאומר: הוא כל-כך גדול... 'ועוזו נוראותיך יאמרו'. אך יש עוד חלק, **זה שהקב"ה מצמצם את עצמו ודואג לצרכיך ומביא לך את כל הדברים שאתה צריך עד לפרט הקטן ביותר. על זה צריך האדם להודות** לא פחות מאשר על החלק הראשון.

מוציא אסירים בכושרות

ביום ראשון פרשת בשלח דיברנו על היסוד של **ה'אורח לחיים** על 'וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים'. בני ישראל ראו שהקב"ה עשה עמם עוד טובה. הקב"ה הוציאם ממצרים והרג את המצריים, ובנוסף לזה, סיבב שיראו את המצרים מוטלים פגרים על שפת הים, ויבינו שהקב"ה עושה להם עוד טובה שאינה נחוצה כל-כך. אולי תחששו שהמצריים לא מתו ועוד מעט יעלו מצד אחר וירדפו

מעורר שפע. אם אתה חושב על הקב"ה ומדבר אליו - הברכה שאתה עושה, היא חלק מהענין. היא בונה אצלך את האמונה.

ברכות השחר מחברות את כל החלקים

האדם קם בבוקר ומאמין שיש מנהיג לבירה. הוא לא רק מאמין בו, אלא גם יודע שכל מה שמתרחש עמו במשך היום, הוא מהקב"ה. נמצא שהברכות הן כלים לחיות חיי אמונה. ידוע כל הסגולות שבאמירת מאה הברכות כמבואר בפסוק 'מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה'. הוי אומר: הן דברים שמסייעים לאדם לחיות כפי שהוא רוצה לחיות. האדם קם בבוקר מוקדם: אה, היום הולכים ללמוד כדבעי שתי שעות. פתאום הוא נזכר שקיבל על עצמו קבלה לפני שבע עשרה יום שבמשך שלושים יום יעמוד במקום אחד ויברך ברכות השחר כמו שצריך כשחבירו עונה אמן... עוזב אותי עכשיו! תן לי ללמוד קודם התפילה - כן? אין לי כח להיות עכשיו עסוק באמירת ברכות השחר עם פירוש המילות ועניית אמן. אין לי עכשיו זמן לזה. יש מבחן כולל. אתה לא קולט. עכשיו זה הזמן הטוב ביותר... לפני התפילה, מח צלול...

אכן כשמסתכלים על הצורה שתיקנו חז"ל לברך ברכת השחר... קמת בבוקר? מעולה. עכשיו כשאתה מניח את רגליך על הארץ, אמור שהקב"ה ברא את הארץ - רוקע הארץ על המים. כשאתה נועל את נעליך ומתחיל לצעוד, אמור: העושה לי כל צרכי. אתה מניח תפילין - אה! אני מודה לה' העוטר ישראל בתפארה. **עבוד באופן כזה שזה יעזור לך לקלוט שכל מה שאתה עושה, הקב"ה עוזר לך לעשותו ומטיב לך ואוהב אותך** ולכן הוא נותן לך אותו בצורה כזו. תחיה עם מה שקורה. קח את האמונה

- אבל לא מין אחד של אגוזים, אלא הרבה מינים... יש אנשים שנחוץ להם בשביל הנפש שלהם - לפצח את האגוזים. הם צריכים את הרעש. פיצוח גרעינים זה לא המאכל. זה ההתנהגות. זה הלוך-ילך כזה. הקב"ה דואג לכל הצרכים האלה.

ובכן, **בהרבה מהדברים האלה, אם האדם היה חושב נכונה קודם לכן, הם לא היו מגשמים אותו כלל.** והרי זה מוביל אותנו לפשטות נפלאה, שאם האדם חי קצת נכון... כשאנו אומרים 'קצת' אנו מתכוונים או באיכות שזה מפורז אצלו על פני היום, או בכמות, היינו שלכל הפחות בחלק מהיום הוא חי נכון... ישים לב שהדברים שהוא עושה, מתקשרים זה עם זה. פירוש: הוא לומד, והוא צריך לשתות תה, וזה גם כולל ברכת אשר יצר. יש לו כאן: לימוד התורה, ברכת שהכל, ברכת בורא נפשות וברכת אשר יצר. זה הולך ביחד. הוא יושב כולל ושותה קפה ותה ויש שפע של ברכות. הנה אם הוא אדם רציני ולומד ברצינות ובגישה הנכונה, עדיין בדרך כלל אינו שם לב לדבר הבא: שתית משה? זה עזר לך ללמוד? השהכל והבורא נפשות אינם דברים שמפריעים לך מן הלימוד. בדרך כלל האדם חושב, בפרט אם הוא צריך לכוון בברכותיו... אם אינו מכוון, הוא אומר סתם לחש וממשיך בלימודו, אבל אם הוא צריך לכוון, אין הוא יודע מה לעשות. זה מפריע לו לרצף. אך יש גישה אחרת, והיא שהחכמים סידרו **שהאדם יעבוד את ה' כל היום והשתילו ברכות במשך כל הזמן**, ברכות הנהנין, ברכות השבח, וכן ברכות שמזדמנות לו, כגון עושה מעשה בראשית, שכוחו וגבורתו מלא עולם. זה בנוי באופן זה בדווקא, והרי זה דומה לתורה ותפילה שאמרו עליהן: שמעתתא בעי צלותא וצלותא בעי שמעתתא. האחד בונה את השני. **הוא קרוב אל ה' במוחו ובלבו. הוא מתפלל שיצליח ללמוד, וכשהוא לומד, הוא**

שנוגע לנו, שהוא עתיד ליתן דין וחשבון על שלא חי באופן זה, לא על שלא אכל פרי מסויים. נאמר כך: אם האדם היה חי באופן זה ולא יצא לו לאכול פרי מסויים - האם תהיה עליו תביעה?! פשוט שלא תהיה עליו שום תביעה. **התביעה היא על מי שהקב"ה נותן לו דברים לראות בהם את גדלותו וטובתו ואותו זה לא מעניין.**

שנים אוכלים ושותים בחתונה

יש שידיד קרוב נכנס לחתונה... מזל טוב, ה' יעזור שתהיה לך הרבה נחת יהודית... בלי עין הרע, תראה איך הקב"ה עזר לך... הוא כל-כך שמח, הוא מתיישב לשנות לחיים, ובאמצע לחיים הוא אומר: תראה, אפילו יין משובח יש כאן... כמה שצריך להודות... הוא מודה לבעל השמחה על היין שהביא.

לעומתו יש שם אחד שאין לו קשר לא עם צד זה ולא עם צד זה, והוא אוכל ושותה כמה שהוא יכול. מעבר לזה לא מעניין אותו שום דבר. אולי בסוף גם יכניס אל כליו להביא לביתו. למה לא? אין הוא מתפעל מכלום חוץ מגופו. הנה אצל אדם כזה, היין המשובח ושאר המאכלים הערבים, רק מגשמים אותו ומרחיקים אותו מהנותן.

לקרב ולא לרחק

הנקודה המחלקת בין השנים היא: **האם ההתפעלות מקרבת אותך מהנותן או מרחקת אותך?** אם אין האדם חושב מהנותן קודם לכן... אין לו שום קשר. הוא לא מכיר בכלל את בעל השמחה... זה הרי בדרך כלל הבעיה של מי שאוכל בשר. מדוע הוא כל-כך מתגשם? כי אינו מכיר את בעל השמחה. אין לו מושג מי מכין את הבשר... הקב"ה? מה אמרת? - הוא לא מכיר אותו. הוא מדבר כפרעה בשעתו. **אם אינך מכיר את בעל השמחה ואתה אוכל בשר עם כל**

שקמת אתה והשתמש בה ככלי לשים לב למה שקורה.

אנו מתמודדים יותר אם איננו עובדים כך. **העוה"ז יותר קשה לנו אם אנו מסיחים דעת לגמרי.** זה הרבה יותר קשה. זה בוודאי מלחמה, כי העוה"ז נלחם בנו בכל עת, אבל במציאות כשהאדם מודיע מראש: אה, הולכים ליטול את הידיים - על נטילת ידיים... הוא משתעשע עם נטילת הידיים, **הוא יודע מה שהוא עושה, הוא רוצה להודות על נטילת הידיים, כי הוא נהנה שהוא זוכה לקיים מצוות נטילת ידיים.** אח"כ הוא מודה לה' על הלחם שהוא נותן לו, ואח"כ הוא מברך ברכת המזון כי הקב"ה עזר לי שאני יכול לברכו... עכשיו נלך מחיל אל חיל, מדבר לדבר... ואחד מפריע לי באמצע, וכאן אני צריך לעשות טובה למישהו באמצע, וכאן יש גמילות חסדים עם קצת קבלת יסורים באהבה באמצע... **לאט לאט הוא לומד איזו עבודה יש לו בכל עת ועת...**

עתיד ליתן את הדין

כשהאדם חי באופן זה, אזי כשהקב"ה נותן לו תפוחים ואגוזים, יש לו מהם התפעלות הנפש. כשאנו אומרים שהקב"ה נותן לנו - 'הנותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו'; כשאנו אומרים שזה 'בחן ובחסד וברחמים', **מי שחי עם הקב"ה - מתפעל מזה. התפעלותו היא התפעלות הנפש.** אכן חלק מהתפעלות נפשו בנויה על כך שהוא רואה שהיה נעים לגופו ג"כ, אבל הוא באמצע לדון בענינים שבנפש, **ותוך כדי הוא מתפעל ועל זה הוא נותן הודאה.** ולכן, **אדם כזה, אם הקב"ה מראה לו עוד פרטים מענין זה ואותו זה לא מעניין, הוא עתיד ליתן דין וחשבון על כך.**

ולכאורה הפירוש הוא, ועכ"פ זה מה

המהלך של ניסן, זה מתחיל בחמשה עשר בשבט. זה אותו דבר ממש, זה לעומת זה...

כשאתה מקשר את הדברים, הפירוש הוא כזה: כאן הולכים להודות לה' על שהוציאנו ממצרים, כאן הולכים לומר בפסח שיר השירים, כאן מתבררת האהבה שהיתה לו להקב"ה לבני ישראל... אתה יכול כבר להתחיל לחיות את החיים האלה. הוי אומר: מתחילים להסמיק גאולה לתפילה. אצל הצדיקים היו עושים סעודות גדולות בחמשה עשר בשבט... יש מענה יומא דפגרא כל שבועיים. ראש חודש אדר, פורים, ראש חודש ניסן, פסח, וכן הלאה. ובכן, **כשאתה בונה שייכות זו עם בעל השמחה** (כפי שאנו קוראים לו לצורך הענין), **כשמגיעה השמחה עצמה, יש לזה משמעות יותר גדולה.** מה שאין כן אם אין האדם בונה את השייכות. זו באמת הבעיה בדרך כלל, שאין מקשרים את הדברים זה לזה. חמשה עשר בשבט? איני יודע. זה הו"ט של אלה שעושים תמונות. אז התמונות יוצאות מרהיבות ביותר - עם אננס ותותים. אח"כ יש יו"ט אחר, יו"ט שאין לו שום שייכות...

לא נכון! יש לזה שייכות, שייכות חזקה מאוד. האילנות מתחילים ללבלב. הבריאה מתחילה להתפתח מחדש. חושבים כבר על האתרוג של השנה הבאה, כבר מתפללים עליו, מדוע? פשוט מאוד, כי השרף כבר נכנס לאילנות וצריך לדאוג שהאילנות יצמיחו פירות נאים. אבל כפי שצריך לדאוג על האילנות, **צריך לדאוג גם על עצמנו שנצמח כדבעי,** היינו שהשרף, כלומר **המחשבה שבמוח, ייכנס כמו שצריך.** תעבוד קצת יותר להתבונן... כשהאדם עובד באופן זה, יש טעם לדברים שהוא עושה, ואז מתחברים שני הפירושים של מילת טעם - **הבנת הדבר והרגשת הטעם שלו, וכך האדם חי יותר טוב ויותר נעים ויכול יותר להודות.**

החיות - אתה מתרחק, כי כשבעל השמחה עובר ורואה אותך - הוא צריך לעבוד על מדותיו. הוא רואה שלקחת שלוש צלחות. אולי אינו אומר כלום, אבל הוא צריך לעבוד בשביל כך על מדותיו. ובכן, **כשאתה אוכל ואינך מכיר את בעל השמחה - אתה רק מתרחק והולך.**

לעומת כן, **אם אתה מכיר את בעל השמחה, ככל שאתה מכירו יותר ואתה רואה איך זה עובד - זה מקרב אותך יותר.** 'גדולה לגימה שמקרבת את הלבבות'. מישוה אומר לך: בא אצלי לאכול ארוחת ערב, והוא מכין לך ונותן לך מכל הלב, המציאות היא שזה מקרב את הלבבות. הלה דואג לך שתשבע ושיהיה לך חם. הוא יודע שאינך אוהב את הסוג השני. זה מעורר בך הרגשה של הכרת הטוב. אינך רוצה לבוא שוב, כי אתה מרגיש שאתה נעשה מחויב לו. מה זה קשור לפלוני? כי פלוני דאג לך לכל הפרטים.

כל המועדים מחוברים

הדבר פשוט, אבל לענינו, על פי פנימיות, הימים טובים מחוברים זה לזה, וזה בונה את זה. כך יש מהרמ"ע **מפאנו ז"ל** שאומרים שמיני עצרת החג הזה - חג מלשון מחוגה, כי הכל סובב סביב נקודה אחת, כשעון שמחוגיו חגים סביב הנקודה האמצעית. הוא אומר שבשמיני עצרת, אז מגיעים אל הנקודה. כך הוא כשעובדים בעולם העשייה, ובעולם המחשבה, זה חוזר שוב בחודש ניסן, כי פעמיים נברא העולם, בניסן ובתשרי, כאן במחשבה כאן בעשייה. קודם תשרי יש חמשה עשר באב. וקודם ניסן יש חמשה עשר בשבט. זה באופן שקט, זה בפנימיות, אבל אז מתחיל השרף להכנס באילנות, כי האדם עץ השדה, והפשט הוא שצריך לחזור בתשובה. מגיעים ימים של עבודה. זה עבודה שלימה. מחמשה עשר באב, יש כבר ענין גדול של תשובה. ולגבי

לזכות
שלום בן בראנדל

יום ראשון פרשת משפטים י"ח שבט תשפ"ה

קיום דיני התורה במצבים בלתי פתירים

אילן סדורין דגלגולא

ידוע היסוד של הבעש"ט הק' זיע"א תחילת פרשת משפטים אשר משמש כגשר בין פרשת יתרו לפרשת משפטים. זה מחבר את האמונה של 'אנכי ה' אלוקיך' עם החיים שלנו על כל פינותיהם. כן ידועים דברי הזוה"ק על 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' - 'אילן סדורין דגלגליא'. כלומר, כאן הולכים להסביר את סדר גלגולי הנשמות. וכולם שואלים: מה פרשה זו שייך לגלגולי נשמות? מגיעה עכשיו פרשה שלמה של עניני ממון, מסכת בבא קמא, ד' אבות נזיקין, מסכת בבא מציעא, ד' שומרים, עבד עברי.

וכך הוא בספה"ק דגל מחנה אפרים לנכדו של הבעש"ט הק': "איתא בזוה"ק (ח"ב צ"ד א) אילן סדורין דגלגולא עיין שם. והוא תמוה לכאורה, הא בפסוק מפרש ואזיל דיני ממונות. אך שמעתי בענין הדין שאחד דן את חבירו לבית דין ויודע בעצמו שבודאי הוא זכאי בדין והתורה מחייבתו, אל יקשה לו הלא תורת אמת היא ודרכיה דרכי נועם, כי זהו אמינות התורה ונועם דרכיה, כי בודאי מסתמא היה חייב בגלגול העבר לאיש הדין עמו וכעת חייבתו התורה לשלמו כדי לצאת ידי חובתו, וחבירו שלוקח עתה המעות במרמה הוא עתיד ליתן את הדין וכאלה רבים בעניני דינים, וזה יש לומר שרימו הזוה"ק ואלה המשפטים שהם דיני ממונות, אף על פי שכן הנראה הם נגד האמת לפעמים, אך

דהאמת הוא אילן סדורין דגלגולא, והיינו הבורא הכל ובורא כל הנשמות, הוא היודע איך היה בגלגולים הקודמים בין איש לחבירו, ככה יסובב המסבב ומנהיג על פי התורה את עולמו בחסד וברחמים ובצדק ובמשפט אמת לשפוט בין איש ובין רעהו ובין שורו וחמורו וכל אשר לו כפי אשר יורה אלוקים".

יש דין ויש דיין

ובספר בעש"ט על התורה בהגהה מביא מספר דברים ערבים, וזה לשונו: הרב הקדוש המגיד ממעזריטש זי"ע ביקש מרבו הבעש"ט הק' ז"ל שיאמר לו פירוש הזוה"ק על ואלה המשפטים דא הוא רזא דגלגולא, פעם אחת אמר לו הבעל שם טוב שייסע ליער אחד ויראה שם אילן אחד ומעיין תחתיו, ויתעכב שמה עד שש ויבוא לביתו, ונסע שמה, וראה איש אחד בא עם סוס מזוין, והוא היה עייף ויגע, ואכל ושתה ונסע לדרכו, ושכח שם ארנקי שלו עם המעות. אחר כך בא שמה עוד איש אחד, והניח עצמו לפוש, והוא מצא את הארנקי עם המעות, ולקחו והלך לדרכו. אחר כך בא שמה עוד איש אחד עני ונכה רוח, והוא עייף ויגע, ואכל שמה פתו אשר היה לו, ושתה מן המעיין, והניח עצמו לפוש ולישן. אז בא בחזרה האיש הראשון, ושאל שאל מאיש העני היכן הוא הארנקי עם המעות אשר שכחתי כאן, והוא באמת לא ידע מאומה, ולא הבין מה שזה מדבר אליו,

הוא מסיים שם שרוב הדינים הנוגעים ליתומים, **אף שהדיינים רואים שהתובע נגדם טוען טענת אמת, ופסק התורה הוא נגד החוש של השכל - טוב וישר הוא.** יש לזה חשבון והקב"ה רוצה שתתנהג על פי התורה. ציית למה שכתוב בתורה. אף שנראה לך שאין זה נכון - נראה לך שהקב"ה לא חישב את זה?! הקב"ה חישב את זה ועלך ללמוד להסתכל במבט רחב. עליו להבין שהסיפור לא התחיל עכשיו. הסיפור הוא סיפור ארוך ומסועף, ומה שאתה רואה זה רק חלק אחד, והפסק על פי התורה, הוא אמיתי במאה אחוז.

לפניהם ולא לפני ערכאות

עוד יש בספר **זהב שבת** להגאון רבי **שמעון גרינפעלד** זצ"ל שמביא דברי רש"י על הפסוק 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם': 'לפניהם' - ולא לפני גוים, ואפילו ידעת בדין אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל, אל תביאהו בערכאות שלהם. ומבאר הטעם כי **צריך לקחת בחשבון לא רק את המעשה הנראה זה עתה בעינינו...** יש כאן מציאות קדושה שמתקיימת עכשיו, יש פה בורא שמנהל את עולמו, יש שאלה היכן יהיה הכסף, יש תורה, יש לציית את התורה, ויש ללכת לבית דין. הוא מביא מהמדרש 'חוקיו ומשפטיו לישראל' - **רק לישראל.** ומבאר השייכות כי **אפילו דיני ממונות שנראים כעניינים הנפסקים על פי השכל, על האדם לומר שאינו יכול להשתמש עם השכל בלבד, כי משהו מתרחש עכשיו ותן לעצמך להתנהל על-ידי ניהולו של הקב"ה.**

הוא מביא שם ממסכת **חולין** (דף יא), שם חז"ל מונים כל הדברים שהולכים בהם אחר הרוב, ואחד מהם הוא בענין הרוצח, כי לכאורה יש לשאול איך מחייבים את הרוצח, הלא יתכן שהנרצח היה טריפה

בקיצור, כי זה הראשון הכה את העני מכות רצח ופצע, בטענה שיחזיר לו מעותיו, וכאשר הגיע שם נסע הרב הקדוש המגיד ז"ע לביתו, וסיפר לרבו הבעש"ט את אשר ראה, ואמר לו הבעש"ט ז"ע, כי האיש הראשון הזה, היה חייב בגלגול הראשון לאיש השני כסף המסוים הזה שהיה עכשיו בהארנקי, ולא היה משלם לו, ובאו אז לדין לפני זה האיש השלישי, שהיה אז הרב והדיין בגלגול הראשון, ופסק דינו ופטרו מבלי שום חקירה ודרישה, לכן עתה על פי הגלגול שילם הראשון לשני את חובו, והדיין קיבל ענשו, וזהו שאמר הזוה"ק על ואלה המשפטים דא רזא דגלגולא.

משפטי ה' אמת צדקו יחידיו

עוד איתא **בעבודת הגרשוני** שהדין תורה הראשון שהובא אל פתחו של ה'קדושת לוי' זיע"א אחרי שהושיבוהו על כס הרבנות, היה מעשה בעשיר אחד שנתן לסוחר מאות חביות של דבש למכרו. לאחר כמה שנים בא לברר אצל הסוחר מה עם חביות הדבש ונודע לו שהסוחר נפטר וירשוהו בניו. בא אצל היתומים ואמרו לו שאביהם לא אמר להם שהחביות אינן שלו ואיך יאמינו לו שהן שלו. תבע אותן אצל ה'קדושת לוי', וה'קדושת לוי' הרגיש שהצדק עם התובע כי לא לחינם יבוא לתבוע מאות חביות של דבש וניכרין היו דבריו דברי אמת, אך לא יכול היה לחייב את היתומים, כי לא היה לתובע לא שטר ולא עדים, והצטער על כך מאוד. בכה והתחנן שיפקחו את עיניו ונגלה אליו הנפטר ואמר לו: אל לך להצטער, הבה ותשמע כי המשפט לאלוקים הוא. אבי עשה עסקים עם אביו של אותו עשיר, והגיע מאבי לאביו אותו סכום ממש של חביות הדבש, ועכשיו גלגלו מן השמים שהסכום יחזור מזה לזה. תנוח דעתך כי משפטי ה' אמת צדקו יחידיו.

תשפ"ה... פלוני שמשקפיו נפלו ונשברו, פלוני ששכח להביא את התיק שלו, ילד שצריך היה לקחת אוכל לחדר ושכח... **כל הפרטים הם חלק מהבריאה שהקב"ה ברא שבדיוק ככה יהיה.** החילוק היחיד הוא שאת הבריאה הראשונה ברא הקב"ה בלי סיבות ומיצועים, כלשון ה'חובת הלכות'. ממוצע פירושו שזה קרה בגלל שראובן נתן לשמעון... לא היה אז מיצועים, אלא הכל נברא אז על-ידי הקב"ה, ועכשיו הכל נעשה על-ידי מיצועים מעילה לעלול. אבל זה אותו דבר... חיות, דגים, עופות, ימים ונהרות... הכל נברא בכל עת כמו בששת ימי בראשית, וכך זה בכל הפרטים... איפה יהיה כספו של כל אחד, עניני רפואה, חסרונות, דברים שלומיאלים... זה הכל **מפני שהקב"ה בורא, אלא שהוא בורא את ההמשך על-ידי אנשים,** שהוא יעבור דרך פלוני ושמשוה יפול. **כך הקב"ה עושה את זה, אבל זה אותו בורא, אחד יחיד ומיוחד, שבורא בכל עת דברים.**

וזה מה שהקב"ה אומר בעשרת הדברות 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' והראיתי לכל העולם אחרי אלפי שנים שאני שולט על הימים, על האויר, ועל האנשים כאשר הבדלתי בין טיפה לטיפה... אולי אפשר להטעים זאת כך: כולם שואלים מדוע אין כתוב אנכי ה' אלוקיך אשר ברא את השמים ואת הארץ? אך מה? אשר הוצאתיך מארץ מצרים הוא ההמשך... לא רק אז בראתי את העולם, **אלא אני זה שברא את העולם וממשיך לקיים אותו ולנהל כל דבר ודבר בדיק כמו שצריך.**

הקושי מתעורר כשרואים עוולות

אכן מתי תופס אותנו קשה להאמין ביסודות הפשוטים? כשרואים שלומיאליות - כשלון, ויותר מזה, כשרואים עיוות. כשאתה רואה אחד עושה עוול לשני - רודף

וגברא קטילא קטל, אך מכאן שהולכים אחר הרוב ונקטינן שהנרצח לא היה טריפה. ולכאורה יש לשאול: הלא במציאות יש מיעוט אנשים שהם טריפות, ואם כן מדוע תמיד מחייבים את הרוצח מיתה? אך התשובה היא, כותב שם בספר הנ"ל, **שכאשר הנרצח טריפה, יזמינו לדיינים איזו טעות** ויזכוהו מטעם אחר...

זה מזכיר דברי **רש"י בסנהדרין** (עט, ב) שם איתא **במשנה** ומבואר **בגמרא** שרוצח שלא נגמר דינו שנתערב ברוצחים שנגמר דינם - כולן פטורין. וכתב שם רש"י: הואיל ואיכא חד דלא נגמר דינו, **אין לך ראייה לזכות גדולה מזו,** ורחמנא אמר והצילו העדה.

אכן כל דיני התורה בנויים על אופן זה. הלא רוצח הוא ועשה עוולה שאין כמותה! אך לא! אי אפשר להורגו עכשיו. מדוע? לא יודע. מצד האכזריות שהיתה לו לרוצח, מצד העוולה שעשה, צריכים היו להורגו, אבל גזירת הכתוב יש שלא להורגו. מה הפשט בזה? הנה כעת נלמד את הסוגיא במה שנוגע לחיינו ונבין מה כתוב כאן.

עשה עושה ויעשה לכל המעשים

הקב"ה ברא את העולם ומנהלו בהשגחה פרטית מדוקדקת. לפעמים האדם יכול לראות זאת, כשהוא מסתכל קצת בבריאה, כמו שכתב **הרמב"ם** בענין נפלאות הבריאה. תראה איך הדברים צומחים, תראה את השמש ואת הגשם, תראה איך מערכות האדם פועלת באופן פלאי. אכן חלק מהבריאה ברא הקב"ה בששת ימי בראשית, והחלק השני הוא בורא במשך קיומה של הבריאה. 'לעולם ה' דברך ניצב בשמים'. הקב"ה ממשיך לברוא את הבריאה. כפי שהבריאה נבראה בששת ימי בראשית, כך היא נבראה ביום ראשון פרשת משפטים

את היסוד של 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם', שצריך ללכת להשקפה יהודית ולא לערכאות? שואל האדם: מה החילוק? הם מתנהגים אותו דבר בדיוק. אלה שאינם הולכים על פי השקפת התורה, כל גישתם היא בדיוק כמו אלה שהולכים על פי השקפת התורה. אחד לאחד. אך האמת אינה כן. מטפל שאינו הולך על פי השקפת התורה אומר לאדם: באמת? זה מה שקרה לך? אתה יודע איזו רשעות? אתה יודע איזו עוולה? עליך לדעת שאינך מחויב בכיבוד אב ואם כלל וכלל. אסור לך לכבד אותם. עליך לענות להם בחזרה. כן, אומרים זאת לאלפי אנשים מאנ"ש. תענה להם בחזרה.

סליחה! לענות בחזרה?! לא קיים דבר כזה. אתה יכול להתרחק מהם, כמו שכתוב **ברמב"ם ובש"ע** על פי **הגמרא בקידושין**. יש עצות. בוודאי! יש הלכות. גם על פי התורה יש מהלכים. אבל אנו מדברים על הגישה - הם רשעים! אתה הצדיק. על זה אנו מדברים עכשיו. לא היה חשבון. הכל היה בטעות. אין שמים, אין אלוקים, שום דבר לא היה בהשגחה פרטית. אל תכניס לי כאן אמונה ובטחון. מה הקשר אמונה ובטחון? אני צריך לרפא עכשיו את נפשי. מה אתה עושה עכשיו? המצב לא משתפר באופן זה. אתה הורס לעצמך גם את העוה"ז וגם את העוה"ב.

לא מוחקים את הדברה הראשונה

בדרך כלל האדם תולה עצמו בדעת תורה, אבל זה לא נכון. תרחיב קצת את ההסתכלות. להקב"ה יש רפואה שמתאימה על פי תורה. שוב פעם: לתורת ה' יש דרך של רפואה. צריכים להיעזר, חייבים להיעזר, כי הקב"ה שרוצה שניעזר, אבל - 'אלה המשפטים אשר תשים לפניהם'. יש מקום לשני הדברים. **יש מקום למה שעברת, למה שאתה מרגיש ואיך אתה צריך לעבד את**

ונרדף, רוצח ונרצח. אתה רואה שהרוצח עושה את זה באכזריות. הוא רץ אחריו עם סכין. הוא נוקם בו. ואתה רואה את הנרצח מתחנן על נפשו, ומאוד קשה לך לראות שהקב"ה בורא עכשיו עולם. זה שהרוצח בוחר ברע - על זה בוודאי ייענש. וכבר אמר **התנא באבות** על דאטפת אטפוך וסוף מטיפיך יטופון. הוי אומר: זה שהגולגולת שטה על פני המים, צריך היה להיהרג. אך אם זה שהרג אותו, עשה זאת על-ידי בחירה ברע, הלה בוודאי ייענש על כך. אבל אין לזה שייכות לאדם שנרצח. זה שנרצח - חייב היה להירצח. זה היה מוכרח לקרות. והקב"ה עושה זאת על-ידי אנשים. על ידיהם הוא בורא את העולם. יש עכשיו בריאת העולם צודקת ואמיתית. כך בדיוק צריך להיות.

אמונה בטיפול בפציעות נפש

כעת הבא נפנה אל העולם שלנו, דוגמאות על גבי דוגמאות מהעולם שאנו חיים בו, דוגמא אחרי דוגמא אשר האדם צריך להחדיר בהן בלבו שכך בדיוק זה השלימות. מי שהוריו ייסרוהו, אם מפני שהיכוהו מתוך כעס גדול, אם מפני שאביו (או אמו) לא היה בריא בנפשו, ובייש אותו ורדף אותו והחליא את נפשו, וכעת הוא זקוק לכל-כך הרבה טיפולים נפשיים כדי לצאת מן הצער שעבר בילדותו (וכן יש הרבה מקרים הדומים לדוגמא זו), ועכשיו הוא כבר בן עשרים וארבע והולך למטפל מומחה שיעזור לו לשחרר את פציעות הנפש שיש לו. או כעין זה אם נוות ביתו באה מבית קשה ובגלל זה אין שלום בית ביניהם, ובגלל זה הם פגועים עד מאוד וצריכים להזויל אלפי דולרים לנסות להעמיד את הבית על הרגליים, וכולי האי ואולי.

הנה הגם שבוודאי צריך לפנות לעזרה ולנסות לרפא את הנפש, האם אינך מבין

הדברה הראשונה, ולא גרס אילין סדרא דגולגולא.

יש מקום לכל דבר. **הקב"ה הכניסך למצב מסוים, ועכשיו אתה צריך להתנהג בו על פי תורה. ואם תתנהג על פי תורה במצב הבלתי אפשרי, יתקיים בך 'משפטי ה' אמת צדקו יחדיו'**, ויתקיים בך מה שכתוב סוף פרשת יתרו: 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך', וכן יתקיים בך 'לא תגלה ערוותך עליו', וכן 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש', וכן 'והייתם לי סגולה מכל העמים'. מתי כל זה יתקיים? כשאתה תקיים את הפסוק 'ועתה אם שמוע תשמעו את קולי ושמרתם את בריתי'. **הסתכל על התמונה הרחבה ועבוד את ה' עם אמונה.**

ברוך הבא לשערי היהדות

אפשר לצאת מן הכלים כשרואים איך **הבריאה כל-כך מושלמת**, ואף כשהאדם מסתכל על עצמו - מבשרי אחזה א-לוה. כל הדברים כל-כך מדויקים. הקב"ה לוקח את הכל בחשבון. **למה אינך קולט שאף החלק הזה שאינך מסתדר בו - הקב"ה עשה אותו כדי לקרבך אליו על-ידי שתפנה אליו ותאמר לו: רבוננו של עולם!** אין לי שום דרך, איני מוצא שום דרך, אבל אתה יכול לפתוח לי דרך חדשה. בלעדיך איני יכול. 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש'. איני רוצה ללכת נגד התורה. אבל איני מכיר את הדרך על פי התורה. איני יודע לאן לפנות. עוזר לי רבוננו של עולם.

האם אין האדם נמצא במצב זה כשהוא צריך ריכוז בתפילתו ובלימודו? האם אתה יכול לעשות את זה לבד? מי שצריך לעקור הרגל ישן, האם יש לו את הדרך? איך עוקרים הרגל אם לא על-ידי בכייה לה' שיעשה לו נס? כך זה על כל צעד ושעל. הנה איך האדם זוכה שמוחו יפעל בהתמדה

הדברים ולמצוא מזור לנפשך, אבל בכל כמה מילים אתה צריך לומר: אבל זה מה שהקב"ה עשה. הקב"ה ניהל את זה באופן זה דווקא. ואם יאמר האדם: אבל זה ממש בלתי אפשרי. אי אפשר לחיות כך... בסדר, זו הרי המימרא הנאה ביותר שהאדם יכול לומר - **אלמלא הקב"ה בעזרי, איני יכול.** אין לי שום דרך לעזור לעצמי. אם אלך בדרך זו - זה לא יעבוד, ואם אלך בדרך זו - זה לא יעבוד. ברוך הבא ליהדות.

מי שרוצה קשר עם הקב"ה, צריך להגיע למצב שאין לו שום דרך להיעזר. כל אחד מגיע לפינה זו, רק הטיפש חושב שהוא היחיד שהגיע אליה ולכן הוא בטוח שהוא צריך לעבור על התורה. זו הטפשות. טיפש! כולם נמצאים בפינה זו שאין להם שום דרך להיעזר. או יצטרכו לדבר לשון הרע או יצטרכו לומר שקר... כל פרשת משפטים... הוי אומר: הטיפש חושב שלו לא ניתנה פרשת משפטים, כי הוא מוכרח לשקר כדי לקבל משכנתא וכדומה. אני מוכרח לומר שקר, אני מוכרח לגנוב ואני מוכרח לעבור על כיבוד אב ואם, כי אצלי... אינך קולט... זה סיפור שלם, לא תבין...

זה הכל מפני שמחק את הדברה הראשונה - 'אנכי ה' אלוקיך'. הוא חושב שהוא היחיד שאין לו שום ברירה. אולי יש עוד אחד, אבל כל חכמי העולם יודעים שכאשר מגיעים לפינה זו אין ברירה. מה לעשות? מוכרחים לעבור על התורה. וכאן נמצאת נקודת הטעות בכל עשרת הדברות. לקיים מצות כיבוד אב ואם הוא בטוח שאינו צריך אם המצב הוא בלתי אפשרי. מה אני יכול לעשות? אני מוכרח לעשות היפך הכתוב בשולחן ערוך. אני מוכרח לענות, להתחצף ולהתווכח. לגבי שבת אין לו ברירה, לגבי אמונה אין לו ברירה, לגבי לא תגנוב אין לו ברירה, ולגבי לא תחמוד אין לו ברירה. הכל מפני שלא גרס את

תורה וגדולה, אבל הקב"ה שידע מה קורה והוא זה שמזווג זיווגים, ומה שאינו רוצה שיבוא לידי גמר, אינו יכול לבוא לידי גמר... כפי שדיברנו לעיל - 'לעולם ה' דברך ניצב בשמים'. דבר שלא נברא בששת ימי בראשית, לא יכול לצאת לפועל. זה כבר נברא בששת ימי בראשית, ועכשיו זה יוצא מן הכח אל הפועל על-ידי אנשים. אינך יכול לפתוח דרך חדשה. אתה יכול לגרום לכך שהדרך החדשה תצא מן הכח אל הפועל. זה היה צריך להיות בדיוק כן...

כך בדיוק היה צריך להיות

האדם עסוק בעיקר בחיפוש על מי להטיל את האשמה. אני אשם, פלוני אשם, לא ביררתי מספיק, רימו אותי... סוגיא שלימה היא אצלו... זה אותו סיפור כסיפורו של המגיד שמוסתכל על המתרחש מתחת לאילן ונדמה לו שזה נעשה לו עוול וזה הרוויח וזה הפסיד... עזוב! אכן **כמה שהאדם זוכר מראש שהוא צריך לתת לעצמו להתנהל על-ידי ההשגחה העליונה, יותר קל לו לזכור שכך בדיוק היה צריך להיות. הוא מבין שעכשיו הוא צריך לעבד את המצב ולעשות את השליחות המוטלת עליו במצב זה**, וכן הוא מבין שהקב"ה הביא אותו הנה בשביל סיבה אחרת. הנקודה היא שהוא יודע שהתמונה רחבה בהרבה מהתמונה הנראית לעין. החושך שהאדם שרוי בו והעגמת נפש שהיא מנת חלקו, הלא הם תוצאה מכך שהוא מסתכל רק על מה שהוא רואה בעיניו, כי לכן הוא אומר: אין כאן ספק בכלל מי הוא העושה עוול ומי הוא זה שנעשה לו עוול. עכשיו רק צריך לראות איך נוקמים על פי תורה... ולמען האמת, זה מסלול שלם. זה הרבה מעבר למה שנראה לעין.

כך הוא לגבי עניני ממון, וכך הוא לגבי כיבוד אב ואם וכל המסתעף כפי שדיברנו

ובזכרון ובקביעות עתים ובחברותא? על כל דבר זקוקים לתפילה, ולוואי שיתפלל אדם כל היום כולו.

שום דבר אינו קורה בטעות

אם נסתכל ונתבונן איך דברים פועלים, נראה שככה זה בכל דבר ממש. כאן יש לו נסיון בלשון הרע שהוא מרגיש שתורת ה' לא מסתדרת כאן. כאן מוכרחים לדבר לשון הרע, אין ברירה. הוא לא הולך לבדוק את זה, כי הוא חושש שמא ה'חפץ חיים' לא קלט. הוא בטוח שכאן מוכרחים לומר את הלשון הרע. הוא רואה רק את מה שלנגד עיניו. הוא לא מבין שיש תמונה יותר רחבה. אמנם כשיש לו לאדם נגיעות, יותר קשה לו להסתכל במבט יותר רחב, אבל נניח שהאדם שם את הנגיעות בצד... נביא שוב פעם דוגמא של שלום בית. נמצאים שלוש שנים אחרי החתונה או שבע שנים, התפתחו כל מיני חידושים שלא היו ידועים קודם לכן, והפרשה אינה פשוטה. מנסים ללכת לכל מיני מטפלים ומומחים כדי לתקן את השלום בית, והמחשבה חולפת מדי פעם במוח: וכי מוטל עלי להשקיע בזה?! הלא זה ברור שאם הייתי יודע מראש, לא הייתי סוגר את השידוך. למעשה הרי מדובר במקח טעות, אם כן מה אני צריך להשקיע בזה כסף וכוחות, הבה נפריד את החבילה אחת ולתמיד ונגמר הסיפור. הקב"ה יעזור וישלח הצעה חדשה...

הנה שואלים לאדם כזה שאלה: אמור נא! האם התפללת קודם לכן לה' שינחה אותך בדרך הנכונה? - כן. האם הם התפללו? - כן. ואם הקב"ה שידך ביניכם, היתכן שטעה ח"ו? הקב"ה הרי ידע שזה מה שיקרה ובכל זאת הוא שידך ביניכם. טוען האדם: כן, אבל תיכננתי שיהיה לנו בית של תורה וגדולה, ולמעשה, זה תפילה וטיפול... אכן אתה חשבת שאתה בוחר שידוך בשביל

בהמשך אנו עושים טעויות כי אנו כל-כך עסוקים בלהחזיר את הגלגל אחורה. לא מזמינים. אף אחד לא מזמין. לא החכמים, לא הבינונים, ולא אלו שאינם חכמים. אף אחד לא. כולם שווים בפני הקב"ה. בין מי שיש לו כסף בין מי שאין לו. אין שום חילוק ביניהם.

הקב"ה מעביר אותנו במסע החיים

ידוע לי על שני מקרים משני אנשים קרובים אלי, אצל אחד מהם זה היה עם אבי הבת ואצל השני עם הבת עצמה. בתקופת השידוכין הגיעו הצעות הרבה וכולן נפלו, וכיון שראו שהזמן עובר ויישארו בלי כלום, החליטו שאת ההצעה הבאה הם מקבלים יהיה מה שיהיה, אם לא יהיה חרש שוטה וקטן. שניהם סגרו את השידוך עם ההצעה הבאה שהזדמנה להם, ואצל שניהם היה זה השידוך הנפלא ביותר. זוג אחד כבר עומד עשרים שנה מאז הנישואין, והשני שלושים שנה. והם מנהלים חיים מפוארים מכל כיוון אפשרי, ברוחניות, במידות, בחכמה, ובכל דבר... הם הלכו וקיבלו מה שהזמינו להם מן השמים באמנם: אין ברירה, זה מה יש.

הנה כי כן, האדם לא מזמין כלום. אנו נוסעים במסע שהקב"ה לוקח אותנו. האדם מגלה שלבנו יש תכונות כאלה ובעיות כאלה. פרשה שלמה מתחילה. הוא נעשה ברוגז על המלמד ועל המנהל. הוא אשם, פלוני אשם... עזוב! עשה את שליחותך. הקב"ה נתן לי את הילד הזה? - בסדר. ברוך השם. הבה אראה מה אני יכול לעשות. אולי הקב"ה נתן לי את הילד הזה, כי כאשר אסיר את כל המחיצות של הגאווה ומה יאמרו וכו' יתגלה לי שאני האדם המתאים ביותר לטפל בו, אולי בגלל תכונת נפשי, אולי בגלל הגלגול הקודם שלי, ואולי בגלל שניהם גם יחד.

לעיל. הכל נעשה בחשבון מדוקדק. כך בדיוק היה צריך להיות, כזה בן וכאלו הורים, שזה יעשה עוול לזה, כי בגלגול הקודם היה הפוך, ואינו יכול לבוא אל תיקונו רק באופן זה. תפסיק לחשוב שלא היה צריך להיות כך. שנו לעצמך שכך בדיוק היה צריך להיות וזהו שלימותך.

אף אחד לא מזמין כלום

תחשבו על אברך מומחה ללימוד הקריאה... הוא יודע לקחת ילד שאינו יודע לקרוא ותוך כמה שבועות להוציא ממנו ילד שקורא ברצף בס"ד. באים לומר לאברך שהילד אינו יודע לקרוא פה ואינו יודע לקרוא שם. האברך לוקח את הילד, בודק היכן קיימות הבעיות... מדוע אין האברך שואל: מדוע שלחו אלי ילד שאינו יודע לקרוא? משוגעים! הילד לא יודע לקרוא! אני צריך להתעסק עם ילד כזה שאינו יודע לקרוא!? הוא לא חושב ככה, מפני שיודע שזוהי שליחותו ונהנה לעשותו. אני נהנה מזה - הוא אומר לעצמו. אני מקבל ילדים שאינם יודעים לקרוא. כן, כאלה ילדים אני מקבל אתה יודע מה אני עושה אתם? אני מלמד אותם לקרוא.

כשמגיע אל האדם משהו שלא הזמין אצל הקב"ה, הוא מגיע אל הקב"ה ואומר לו: רבוננו של עולם! זה לא שלי. החלפת. לאחרונה דיברנו על דברי הגמרא סוף פרק קמא דבבא בתרא. איוב אומר: שמא נתחלף לך בין איוב לאיוב. כל הפרשה של איוב מספרת על הכאבים האלה הנובעים מטענת האדם: לא את זה הזמנתי. ומן השמים אומרים: נכון שלא את זה הזמנת. אבל אף אחד לא מזמין כלום. יש לך שליחות, וכשתסיר אותה עגמת נפש, תראה שצרותיך ויסוריך אינם קשים כל-כך.

אנו סובלים ומתמרמרים מפני שאנו בטוחים שלא היה צריך להיות כך, וגם

עקום מכל עקום

האדם רואה עוולות וכל-כך קשה לו להסכים עם זה. כשהולכים בדרך שאינה יהודית שבה מוחקים את האמונה והבטחון מהתמונה, ורוצים לתת לילד להוציא את כעסו האגור בתוכו... זה כל-כך כואב שרואים אנשים צעירים וטיפשים שעדיין לא טעמו את טעם החיים ואומרים: אה, עכשיו זה כבר ידוע בוודאות... בזה אביך אשם, ובזה אמך אשמה... והם עוברים לצדו של הבן להראות לו איך לזלזל בכבודם רח"ל.

הלא זה עקום ומעוות מכל דרך אפשרית. זה כל-כך טיפשי. משהו של אמונה. מה, הקב"ה לא ידע מזה?! נראה לך שהקב"ה לא לקח בחשבון שהאב יצעק על בנו ויסטור לו על פניו וזה יפגע בנפשו?! צריך לדעת לראות את זה.

אנו כל-כך רגילים לקבל הטבה, שכאשר אנו רואים טוב נשפך כמים... ששון ושמחה... אנו אומרים: ככה זה נורמלי, זה 'געוואלדיג'... האנשים בריאים, האנשים שמחים, אנשים עורכים שמחות... מזל טוב... ככה צריך להיות... וכשרואים מישהו בוכה קצת או מישהו צריך להיות ער בלילה - מיד נבהלים... זה לא נורמלי!!! מה עושים??? אי אפשר לשפר קצת את המצב?! המוסד אינו יכול להתנהג קצת יותר נורמלי?! אין לזה שום הבנה!!! זה עקום מתחילתו ועד סופו. משוגעים! מושחתים! כל פעם שמשהו אינו תואם עם הנוחות שלנו, אנו מיד מוציאים רשימה של קללות... אין לזה שום פשט, זה מושחת לגמרי, מהחל ועד כלה... ולמען האמת, הכל מן השמים, הכל בכל מכל כל.

אל דאגה - יש מנהיג לבירה

ושוב, כשמדובר בעוולות, בפרט בעניינים ציבוריים, ונדמה שהכל יורד לתהום, אז זה

קשה ביותר, ואז אפשר לשמוע אנשים מתהלכים ממורמרים ומדברים: אין לזה שום פשט, אין לזה שום טעם. כאילו עולמו של הקב"ה עשה פנייה שמאלה... לאחרונה. כן, דווקא לאחרונה... ומאז, אין עם מי לדבר. האדם מוציא אנחה אחרי אנחה. כבר ניסיתי לדבר, נו, אין עם מי לדבר...

פירושו של דבר שמחק את הדברה הראשונה - 'אנכי ה' אלוקיך'. ומה שמעניין הוא, שאדם זה, כיון שנדבק אל קליפה זו - הוא חי בחושך. תראה כמה הוא שבור וממורמר, תראה איך לא הולך לא טוב, תראה איך הוא לא יכול לעשות כלום. אכן בגלל זה הוא כל-כך כאוב, כי הוא חשב שיוכל לשנות והתברר לו שאינו יכול.

איך נראה היהודי האחר? **הוא לוקח תהלים ומאמין בהקב"ה**. הוא אומר לעצמו: **כך צריך להיות, אבל אני צריך להתפלל. אי אפשר לדחוק את השעה, אבל כשהזמן יגיע - יהיה כאן סדר**. והוא מתפלל. הוא אומר תהלים ומבקש מהקב"ה. חוץ מזה שאצלו הגינה פורחת ובכל אשר יעשה יצליח, הוא עומד ומחכה... כמו מרים שנאמר בה 'ותצטב אחותו מרחוק'... הוא מחכה לראות מה עתיד להיות, ופתאום הוא רואה שנעשה איזה שינוי קטן במוסד. מישהו יוצא, מישהו אחר נכנס במקומו, ודברים מתחילים לפרוח ולשגשג, ודמעות של אושר נושרות מעיניו, אתה יודע למה? כי הוא אומר לעצמו: ידעתי שהקב"ה אינו עוזב. העולם ממשיך להתנהל. הוא רואה שבאה עוד ישועה ועוד ישועה...

הקב"ה מתגלה למאמינים בו

כלל גדול הוא שהקב"ה מתגלה לאלה שמאמינים בו. הקב"ה אוהב לגלות למי שמאמין בו. הקב"ה אמר על אברהם אבינו: הוא מאמין בי ואני הולך להראות לו. אני

הכל מאבדים. זה לא כאילו מרוויחים מצד אחר, ויש כאן ענין של הוי מחשב... אף לא פרוטה אחת מרוויחים...

אומץ לבם של המאמינים

הולך האדם ומוותר ואומר: מה שמוכן לי - יגיע אלי. יש לו גם את החברים וגם את הנעימות וגם את הכסף, וגם תוספת ממון יש לו, כי הקב"ה אומר: ויתרת, בא אני אתן לך עוד קצת... מדוע? כי היתה לו סבלנות, כי האמין בה'... רק אל תיבהל כשאתה רואה אחד עושה עוול לשני. אל תיבהל. זה לא כלום. האדם צריך שיהיה לו אומץ בלב שלא להתפעל. צריך לדעת לראות דם ולא להתפעל. זה חלק גדול מלהיות יהודי. יהודי צריך שתהיה לו היכולת לראות אחד שנעשה לו עוול וללכת להתפלל מוסף לפני העמוד עם כל הנעימות. אני מבין שאתה מזרע אברהם יצחק ויעקב שהם רחמנים ביישנים וגומלי חסדים, אבל **כל דבר צריך להיות בגבול הנכון**. צריך לדעת להיות עם ימין מקרבת ועם שמאל דוחה. האדם צריך שיוכל לומר לעצמו באומץ לב: בסדר, זה רק החלק הראשון של הסיפור. אם האדם חוזר בערב שבת בין השמשות מהלוויית המת וצריך תיכף ומיד להכניס את השבת בשמחה, מאין זה נובע? לא מאכזריות. לא מהסחת הדעת. **זה נובע מאמונה. יש לי רחמנות, יש לי הרגשים, אבל עד... אמונה.**

בדרך כלל האדם לוקח את ההרגשים ומזה הוא מגיע למסקנא שיש חוסר צדק בעולם. אני צריך להוציא את מחשבתי לפועל כי אני צריך לחנך את פלוני. מי יחנך אותו אם לא אני? אני צריך להראות לו שאיני מוחל לו. אראה לו פנים זועפות. אדאג שיבין מה הוא עשה לי...

זה מה שמכניס אותך לתהום. מותר לך להרגיש מה שאתה מרגיש. אדרבא, עזור

הולך לספר לו מה קורה כאן. אחד מהדברים של 'הבוטח בה' חסד יסובבני הוא שהגם שהדברים קשורים לגלגולים, יש מספיק דברים שבמשך השנה אפשר לראות בבירור מדוע התרחשו. מה שהיה צריך לקרות כאן - קרה כאן; מה שהיה צריך לקרות שם - קרה שם. 'כל המחלל שם שמים בסתר - נפרעין ממנו בגלוי'. לפעמים זה לוקח כמה שנים. בסדר, אבל בסוף הכל מתגלה ומתברר 'כי צדיק וישר הוא'. הקב"ה אפילו נותן לנו לראות. אילין סדר דגולגלא אינו כדי שיישאר עלום, כאומר: יש מושג של גלגולים. לא!!! זה רק החלק הראשון, לחיות באמונה. אבל אחרי שהאדם צועד בדרך ה', כמה נעשה לו מלא אור...

לאחרונה סיפרנו את הסיפור עם כיבוד אב. האדם מתמודד עם כיבוד אב. הוא מכופף את הראש, עושה מה שצריך. אברך אחר מתמודד באותה התמודדות. שניהם מפסידים כסף, שניהם משועבדים לאביהם, כי מה לעשות? כיבוד אב. והחברים אומרים לכל אחד מהם: צא משם. לא נכון לך להישאר לעבוד אצל אביך. אתה יכול לשאול רב. האדם לא מכובד. וכל אחד מהם עונה: לא. הקב"ה הכניס אותי במקום זה. מגיע יום ונעשה יום גאולה לזה ויום גאולה לזה. אף אחד אינו פוגע באביו לא מבחינה גשמית ולא מבחינה רגשית, אף אחד אינו מסתכסך. שניהם מתחילים להרוויח והקב"ה מזווג אותם. מצוה נפגשת מצוה, וטוב להם מכל צד.

ומה האדם מגלה אח"כ? הוא לא הסתכסך. הוא חי בטוב ובנועם עם כולם... יש משפחות שמוצאות את עצמן קרועות לגזרים... כשמדובר בדברים שבממון, כגון ירושות - זה פשוט ככה. ה' ישמור ויציל. לא מקבלים אפילו פרוטה אחת יותר ממה שמוכן ומזומן מן השמים. רק מפסידים. לא את הכסף, לא גשמיות, לא ימים טובים. את

לפייס אותי, אז אוכל להרגיש שאני יכול לשפוך עליו את זעמי... סליחה! אינך תלוי בפלוני. אני מבין שזה יכול לגרום לך להרגיש טוב. אני מבין שאתה רוצה שפלוני יכיר בעוולה שעשה, אבל אם אתה חושב שאתה תלוי רק בזה, וכל עוד פלוני לא יפול לפני רגליך, תהיה צודק להחזיר ברגזנותך - אתה מסכן גדול. **למד את התורה, תקבל את המתיקות ואת האמונה, ותעבד את הרגשותיך דווקא עם האמת ועם הקב"ה, ותראה שאתה נהפך לאיש אחר.**

הכל בחשבון ולכל דבר יש סיבה.
 'משפטי ה' אמת צדקו יחדיו'. **אפשר לקיים את עשרת הדברות באמת רק על-ידי קיום פרשת משפטים.** כל פסוק בפרשת משפטים, אבל במצב כזה. מדבר שקר תרחק, לא לגנוב, לא להזיק, ענייני הממון, כל החלקים, **כשהאדם מקיים אותם במצבים כאלה שנדמה לו שעכשיו הוא מוכרח לעבור עליהם, דווקא אז הוא מקיים בהם מצוות אמונה, ואז זה חודר לעצמות.**

לעצמך. דבר על זה, שחרר את זה החוצה. תצדיק את ההרגש שאתה מרגיש. אבל **האמונה היא הרפואה הגדולה ביותר.** אפילו באופן פרקטי היא מרפאה כי היא אמת/תורה. אפשר לפרש הפסוק 'שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו'... הקב"ה אמר למשה רבינו: אני רוצה להסביר לך משהו. אדם ממורמר, הדרך לרפא אותו היא לפעמים על-ידי עץ הרדופני. הוא לא יתמתק על-ידי שפיכת סוכר. הוא רק יחלה מרוב מתיקות. **הדרך הנכונה היא שהאם מבין: זה באמת מר, אבל אבלע את זה, אאמין ואקבל... כך הוא ירפא את עצמו,** אבל **העיקר הוא שלא ישכח שכך נגזר מלמעלה.** אינך צריך לכעוס. לחינם אתה כועס. **חז"ל אמרו בקידושין: אין לו לרגזן אלא רגזנותו.** הוא חושב שאם הוא כועס על פלוני זה מרפא אותו. הוא חושב שהוא מבטא בכך את הרגשותיו. אינך מבטא בכך את הרגשותיך. כשאתה מרגיש את צערך, אתה מבא את הרגשותיך, כשאתה אומר מה שהרגשת - זה בסדר גמור, אבל כשאתה חושב שתתרגז על פלוני... כשפלוני יבוא



יום שני פרשת משפטים י"ט שבט תשפ"ה

ההזדמנות לקיים את המצוות כשאינן חשק ומצב רוח

המצוה באופן זה, אינה ניתנת לתיאור, ודווקא אז הוא מקבל את החיות שהמצוה יכולה ליתן לו.

קבלת התועלת של המצוה

הוי אומר: הלוך-ילך זה שבו האדם עושה מצוות, אבל כשקשה לו הוא אומר: היום אני לא יכול, היום זה קשה לי ביותר... והוא מוותר כי זה מתנגד לעניין אישי שלו - הרי הוא דומה למשל הנ"ל. הוא עושה מצוות, אך כששואלים אותו מדוע לא עשית מצוה זו שנזמנה לך? הוא אומר: הלכתי להיחנק. לא יכולתי. מה אתה רוצה ממני? אם כן, אומרים לו לאדם כזה: אין לך אף פעם יותר אפשרות לקבל מהמצוה כמו שמצוה יכולה לתת לך. אדרבא, אם אתה במצב שאתה מרגיש שאינך יכול לעשות את המצוה, ואתה קם לעשותה בשמחה כי אתה שמח על הזכות לעשות דבר שאתה בעצמך אין לך כח לעשותו אבל הקב"ה יתן לך כח לכך, אז אתה פותח את החלקים העמוקים ביותר שבנפשך ומכניס לשם חיותו יתברך, ואז אתה מקבל את התועלת של המצוה.

כל המצוות שעשית קודם לכן, לא היו אלא הכנה למצוה זו שתעשה מתוך מקום כזה שאתה מרגיש שאין לך כוחות עצמיים לעשותה. קצת זה דומה למה שאמרנו חז"ל: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ביהדות בכלל יש מושג כזה שמן השמים מסייעים לאדם לקיים איזו מצוה פעמים הרבה, ובעיקר ממתנים שיגיע לאותה פעם שכאשר יקיים אותה אז, יהיה זה מתוך

עשיית המצוה עם החלקים העמוקים

בדיחה נפוצה יש על אחד שכרך חבל עב סביב מתניו ומשך את קצות החבל בחזקה. שאל אותו חבריו: מה אתה מתכוון לעשות? השיב לו שהוא רוצה לאבד עצמו לדעת רח"ל. אמר לו חבריו: בשביל כך צריך לכרוך את החבל סביב הצוואר, לא סביב המותניים. השיב לו הלה: את זה כבר ניסיתי לעשות, אך כמעט נחנקתי...

לענייננו, ידוע לנו שתכלית התורה והמצוות היא שהאדם יוכל לדבק עצמו בהקב"ה, היינו שהתורה והמצוות יוכלו לעורר בו נקודה עמוקה שבנפש אשר על ידה יתקשר היטב להקב"ה. אנו צריכים לשנן לעצמנו שהתועלת הגדולה ביותר שהאדם יכול לקבל מהמצוה היא כשהוא עושה אותה עם החלק העמוק ביותר שבנפשו. הוא יכול לעשות את המצוה רק בחיצוניות, הוא יכול להשתמש בעת עשיית המצוה בחלקים עמוקים שבנפשו, והוא יכול להשתמש לשם כך בחלקים העמוקים ביותר שבנפשו. והנה כשמזדמנת לו לאדם איזו מצוה לקיים ואין לו חשק, והוא מתגבר והולך לקיימה, הלא זה נפלא מאוד. אבל יש שזה בדרגה עוד יותר גבוהה. לא רק שאין לו חשק, אלא הוא מרגיש שאינו יכול לעשותה. הוא מרגיש רתיעה. הנה אם יבטל את עצמו ויאמר בשמחה: הקב"ה בוודאי יתן לי את הכח. אני בעצמי איני יכול. אין הכי נמי. אני לא מתווכח עם זה. אך דווקא מפני כך אני הולך לעשותה ואני שם מבטחי בה' שיהיה בעזרי. התועלת שהוא מקבל כשעושה את

בע"ה. ומיד מבינים שהוא לא מתכוון לתת. אתה רוצה לתת - אתה נותן. תמיד קשה לתת. לב טוב יש לך כי זה לא עולה לך כסף. **קבלת התורה בנויה על כך שיש סתירה בין נוחיותך^א למצות התורה ועליך לבחור במצות התורה על פני נוחיותך.** כל התורה והמצוות מיוסדות על זה. ולכן מי שנוהג לעשות דברים, לפעמים אפילו דרמטיים, אבל לפעמים הוא מוצא את עצמו אומר: לא! את זה לא. אני מבקש ממך - את זה לא. אני לא יכול. **אם אין האדם יכול לחשוב אז מה הקב"ה רוצה ולקפוץ אל המים, הרי הוא מגלה שלא קיבל על עצמו עול תורה.** הוא אומר כך: ניסיתי, אבל מה אני יכול לעשות, לא יכולתי להגיע... השאלה היא מה היתה הסיבה. בדרך כלל הסיבה היא נוחיות, אם מצד הזמן, אם מצד הרצון לישן, אם מצד הרצון לקבל כבוד... כשהאדם אומר: ממש לא יכולתי - אצל כל אחד הכוונה למשהו אחר. צריך הייתי להגיע אל החתונה, אך ברגע האחרון קרה משהו, וממש לא יכולתי... אתה יודע מה קרה? איבדתי את החשק. כך זה כשהאדם אמיתי עם עצמו, לא כשהוא עוסק באמירת שקר. בין כה וכה הוא לא רצה ללכת והקב"ה עזר לו והמציא לו תירוץ.

אנו צריכים להבין שלכל מצוה יש בנין. אתה יכול לקבל קצת תועלת מהמצוה, אתה יכול לקבל ממנה יותר תועלת, ואתה יכול לקבל ממנה תועלת גדולה מאוד - להרגיש את הקב"ה בעצמו. משהו שהוא גבוה ממעשה המצוה עצמה. **מעשה המצוה הוא רק עצה להתדבק בה', והדרך להתדבק על ידה היא דווקא כשהאדם מרגיש שהוא נחנק - בדיוק כך.** אין לו חיות משל עצמו ונוטל מהקב"ה. **עכשיו**

ביטול אמיתי להקב"ה. **הקב"ה עוזר לו להרגיל את עצמו בהרבה שלא לשמה, הכל בשביל הפנעם האחת שיקיימה לשמה,** היינו כשיהיה לו קשה עד מאוד.

הסימן המובהק לקבלת עול

ופעמים שבזה נמדד עובד ה'. יש שאנשים חושבים שאין חילוק גדול בין מי שעושה מצוות גם כשקשה לו למי שעושה רק כשקל לו. הם סבורים לומר שזה עושה מאה אחוז וזה עושה רק שמונים אחוז... היום יש אנשים העובדים אצל ארגוני החסד השונים ותפקידם לענות לשיחות טלפון נכנסות, ויש שאדם כזה צריך להתחייב לענות, בדרך משל, לארבעים שיחות ביום. בעה"ב אומר: לא כל הימים שווים, אבל אני יכול להחזיק אותך בעבודה, רק אם יש סך מסוים של שיחות שאתה עונה... כך יש שהאדם חושב לגבי סך הלילות שהגיע לשיעור... יש לו שיעור קבוע בלילה... הוא באמת מגיע לשיעור... חבירו מגיע שני לילות בשבוע, אך הוא מגיע בין ארבע לחמש פעמים בשבוע ולפעמים יותר. סבור הוא לומר: חבירי משתתף בשמונים אחוז, ואני בתשעים וחמש אחוז. אבל על פי השקפת התורה אין זה נכון, כי **אם אנו מתבוננים במשמעותה של קבלת התורה, קבלת עול תורה, כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ... יש ללמוד תורה ויש לקבל עול תורה... אנו מבינים שאם האדם מרגיש משוחרר ואומר בלבו: אם אוכל להגיע - אגיע; אם לא - מה אפשר לעשות? אין זה נקרא שקיבל על עצמו עול תורה.**

יש שבאים להתרים משהו לצורך חשוב, והלה משיב: צריך להיכנס לי כסף. כשייכנס, אם יתאפשר לי, אעזור לכם

הוא צריך כבר לצאת אל המונית שבוודאי כבר מחכה לו בחוץ. הוא התחיל להתלבט - לצאת או לא לצאת? אך מהר מאוד התיישב ופתח את המשניות, והנה הוא רואה שממתנים לו שתי משניות גדולות ומורכבות במסכת כלאיים. הוא נשם בחזקה והבין מה הקב"ה מציע לו כאן והחליט בדעתו שכל העולם מת עכשיו. אף אחד לא קיים חוץ מהקב"ה. אף אחד לא מחכה לי בחוץ. אשלם קנסות, אפסיד את התור, הכל ירד לטמיון, הבנת? כי אני הולך ללמוד שתי משניות אחרי שחרית. כי אם היום לא אלמד את שתי המשניות - הסיפור ייגמר. יהיה בזה בכדי להוכיח שאין זה קביעות עתים.

הוא התיישב ללמוד על מנת להבין היטב מה שכתוב במשנה, למד והתייגע עד שהבין כל דברי התנאים. כשסיים, יצא החוצה. עכשיו הולכים לטפל במה שצריך לטפל. נראה מה הן התוצאות, נראה מי כועס, נתנהג כיהודי כשר, נפייס כל מי שצריך לפייס ונסביר מה היה כאן. הנה סוף המעשה אינו נגמר שם, כי אין זה נוגע לנו כל-כך. המעשה נגמר לעת עתה בכך שמאז ועד היום כבר עבר עוד חצי שנה, ובכל אותם ימים היהודי המשיך לקיים את קבלתו כולל ביה"כ ובתשעה באב, אז למד אחרי ערבית, ובמשך הזמן הזה כבר העלה את קצבת לימודו לשלוש משניות ליום, והצליח לסיים כבר כמה וכמה מסכתות. יעזור לו ה' גם הלאה. והאברך מעיד כשפניו קורנות מאושר שנפתח לו אור חדש. הקב"ה התגלה לו. הנשמה, הקדושה, השמחה, הטהרה, הדביקות של לימוד משנה אחת...

התורה לקחה בחשבון את זמני הקושי

אכן כשמתבוננים בסיפור זה, נשאלת שאלה פשוטה: מדוע כשהתורה צוותה

אני הולך לעשות בשמחה ובביטול דבר שאיני אוהב לעשות. כן, אני רוצה לעשות דבר שאיני אוהב לעשות, כי זהו הדבר הטוב ביותר לנשמת. אז הוא מגלה את האלוקות שבמצוה או בשורות הגמרא שהוא לומד.

קביעות עתים נמדדת בזמני קושי

אברך אחד מספר שלפני שנה שמע שקביעות עתים לתורה צריכה להיות בכל יום ובכל מצב... יש זמנים שלומדים יותר, יש זמנים שלומדים עוד דברים, אבל זמן זה של קביעות עתים צריך להיות בלי סיפורים. כל יום ויום... בהתחלה הוא קיבל מזה הלם. הוא ניסה להתנגד לכך. אני הרי לומד ומתעלה, רק חסר לי הקביעות המוחלטת. אך הוא הלך לבדוק וראה שכך היא ההלכה. הרהר בלבו: איזה דבר אני יכול לקבל על עצמי ללמוד כל יום בבחינת חוק ולא יעבור? הוא חשב וחשב, הרי יש ימים כאלה וימים כאלה, עד שהגיע למסקנה שאם יקבל על עצמו ללמוד משנה אחת אחרי התפילה, זה יוכל להחזיק תמיד, גם בחול, גם בשבת וגם בזמנים לחוצים. הוא קיבל זאת על עצמו ועמד בקבלתו, וכיון שעברו שלושה חדשים וראה שהוא מצליח לעמוד בזה בס"ד, הוא החליט שהגיע הזמן להתקדם, וקיבל על עצמו ללמוד מעתה שתי משניות ביום.

מספר האברך שהוא התמיד ככה בלימוד שתי משניות ליום אחרי התפילה במשך תקופה ארוכה. יום אחד היה לו תור לאיזה ענין נחוץ מאוד, ויצא לו לפי חשבון שזמנו אחר התפילה יהיה מצומצם מאוד. זה היה יום חמישי עם תחנון וסליחות, אבל הוא לא ויתר והזמין מונית לשעה אשר כפי הנראה יהיה כבר אחרי לימוד שתי המשניות. למעשה, הקב"ה עזר והתפילה עם התחנון ארכה יותר מהרגיל. בסיום התפילה הוא הסתכל בשעון וראה שהשעה כבר הגיעה.

אחד, ומצד שני יש לי איזו קבלה של קביעות עתים וכדומה, ועכשיו שניהם נפגשו יחד ועלי לבחור באחד מהם. דומה הדבר למי שהזדמן שגיסו וידידו הקרוב ביותר עורכים חתונה בלילה אחד. הוא מתרגז. תמיד קורה לי דברים כאלה... מושג זה מתרחש כל פעם כשנוחיותו של האדם מתנגשת עם ציווי התורה, כגון עם כיבוד אב ואם קשה. למה זה תמיד צריך להיות ככה? למה הכיבוד אב ואם לא יכול לצאת ביום שלישי ומה שאני תיכננתי מזה עידן ועידנים ייצא ביום רביעי? לא! זה היה מוכרח לצאת ביום שלישי. הסיבה שהקב"ה עושה כך פשוטה מאוד. אכן כן, **צריך להתרגל לזה שזה לא במקרה, אלא הקב"ה עושה זאת.**

לפום צערא אנרא

אם הקב"ה מצוה אותך לקבוע עתים, פירושו של דבר שהוא ראה את כל חיך פרוסים לפניו. בששת ימי בראשית ובעת מתן תורה כבר ראה הקב"ה זה שאתה עכשיו באמצע לריב עם חברך בענין ממוני... הכסף הוא הרי החלק הפחות משמעותי בסיפור. העיקר הוא הקטטה הנפשית שהתפתחה מזה... אינך רוצה להסתכל עכשיו על אף אחד. אינך רוצה לעשות כלום. עזוב אותי! אתה רוצה להתנתק מכל העולם, והחברותא מתקשר אליך ואומר לך עם מתיקות כזאת: נו, מה נשמע? אינך רוצה לשמוע, אינך רוצה לראות. אבל **הקב"ה ראה את זה מראש ואליך דיבר, בלשון נוכח: 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום על לבבך ושנתם לבניך'.** בדווקא עשה כן הקב"ה, כי **בזמנים כאלה האדם מתפלל לה' שיעזור לו לעשות את הדבר הנכון האמיתי הגם שמר לו, ואז הוא פותח חלק בנפשו ומה שיקבל שם על-ידי המצוה הוא דבר שאינו מקבל באופן אחר.**

לקבוע עתים לתורה, היא לא לקחה בחשבון שהאדם נתון למצבי רוח משתנים. מה הוא יכול לעשות? הכל הלך לו היום לא כפי שרצה. אני לא יכול. אין לי עכשיו את הנפש לכך, אין לי את הזמן לזה...

כמו"כ יש לו לאדם טרדות, יש לו דברים שמתרחשים בחייו. ולא רק לגבי תורה. המעשה הנ"ל אמנם היה עם קביעות עתים, אבל הוא הדבר כשמדברים על הצורך להתפלל שחרית מנחה וערבית ככוונה ובריכוז המוח. המשנה **במסכת ברכות** שאומרת אסור להתפלל באופן של קבע, היינו כמי שיש לו משא על כתיפו ורוצה להיפטר ממנו, אלא באופן של תחנונים, מדברת על כל מנחה וכל ערבית. אין שם סעיף האומר: טרוד שאני. לא! האדם צריך להתפלל. זוהי עבודתו. דווקא לגבי טרדות יש מושג כזה שמי שטרוד אינו צריך להתפלל, אבל בסופו של דבר, התפילה ניתנה לו לאדם כדי להחליט באיזה סוג חיים הוא רוצה לחיות, באיזו מציאות הוא רוצה להיות. כך הוא לגבי קביעות עתים, כך הוא לגבי תפילה, וכך הוא לגבי שבת. שבת היא שבת. אתה באמצע איזו פרשה, אתה לא באמצע איזו פרשה... שבת היא שבת... וכך הוא גם לגבי 'מדבר שקר תרחק'. לא משקרים. יהיה מה שיהיה. וכך הוא לגבי גניבה.

הסיבה לכך פשוטה ביותר. אדרבא, **דווקא אז כשהנסיון תוקף אותך במקום קשה, אתה יכול לקבל כלים ממצוה זו כפי ששום מצוה אינה יכולה ליתן לך.** כשאומרים שהאדם צריך שתהיה לו מסירות נפש למצוה... הבה נדבר על המדרגה שלנו במסירות נפש... הכוונה היא שהוא מוסר את רצונו. הוא מבין מה שקורה לו עכשיו, הוא מבין איזה סוג נסיון יש לו. הנסיון שלי הוא שרצוני היה באופן

שמונה מליון? הרי הוא מרגיש אז כאותו אחד מסיפורי הצדיקים לילדים שהתהפך עליו הגלגל. הוא כבר רואה את עצמו נע ונד עם בגדים מרוטים ומטולאים ושק על כתפו. אתה יודע מה זה אומר לאדם שהיה לו מאה מיליון ונשאר רק עם שמונה? זה הרי קרה לו לאט לאט, כשכל פעם ניסה להציל ונחל הפסד אחרי הפסד. בכל מקום שהניח את אצבעו - הפסיד. ועכשיו מגיע מותק של בן אדם לזכותו בתרומה לרגל נישואי בנו. הלה אינו יודע כלום על מצבו ומגיע אליו עם כל החנופה. ומה בעל השמונה מיליון דולר מגיב לו? - דע לך שאין לי לחם לאכול. מבחינה רגשית אני רעב כבר שלושה ימים...

אכן כן, מזונותיו מצומצמין הוא דבר שברגש. כך הוא מרגיש, ומבחינה רגשית זה אמת שמזונותיו מצומצמין. הוא שרוי במצוקה קשה בהרבה. שאלה פשוטה: תעמידו כנגדו אדם נחמד ונעים הליכות, הלומד ומתפלל כמו שצריך אשר הקב"ה החליט להרחיב לו. הלה קנה כרטיס הגרלה... הוא לא מאמין בדברים האלה, אבל חמיו ביקש ממנו... והוא זכה לא פחות ולא יותר משלוש מאות אלף דולר. בל נשכח שהוא כבר הגיע עם חובות של מאה שישים אלף דולר (מה שהוא יודע), כך שהוא נשאר רק עם מאה ארבעים אלף. הנה כמה צדקה יתן אדם זה שעה אחת בלבד אחרי שזכה בהגרלה? אם מישהו יגש אליו להתרימו להוצאות נישואי בנו, הוא יעשה לעצמו חשבון מהיר: שלושים אלף הם הרי מעשר, ועבור הטבה כזו שהטיב עמי הקב"ה, מותר לי גם לתת חומש... הוא לא רואה שמזונותיו מצומצמין, לעומת הראשון שמרגיש שמזונותיו מצומצמין עד מאוד.

פעולה הפוכה מן הרגש

מדבר הקב"ה אל מי שמזונותיו

זהו העומק של מאמר חז"ל לפום צערא אגרא. הן זה ידוע לנו שעיקר השכר שהאדם מקבל הוא התועלת הרוחנית - שכר מצוה מצוה. ברור שזה מה שמביא גם את הדברים הגשמיים, אבל הדברים הגשמיים אינם התכלית, כפי שהרמב"ם כתב **בהלכות תשובה** שתכליתם של הדברים הגשמיים היא שיהיה לו לאדם ישוב הדעת ויוכל להמשיך לעבוד את ה' בשמחה ובדביקות. אבל **כשהאדם מקיים מצוה מתוך צער - הוא מקבל דבר שהוא שונה לגמרי.**

על זה האדם מתפלל שהקב"ה יאיר לו את עיניו שיהיה לו הישוב הדעת כשיהיה במצב כזה. הלא זה דבר שבנפש שרק האדם והקב"ה יודעים כמה זה קשה, ועכשיו הוא צריך להחליט מה לעשות, והוא בוחר ואומר: **אם הקב"ה רוצה כך - אני עושה כך, כי אני רוצה לעבוד אותו.**

אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין

קחו למשל את המאמר חז"ל אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהם צדקה. הבה ניזכר. מזונותיו מצומצמין אינו דבר התלוי בסך הכסף שיש לו. מי שיש לו מאה מיליון דולר... יש לו יותר, אבל זה מה שמדברים, או זה מה שרשום על שמו... ועכשיו הוא הפסיד חמישים מיליון. ברון ה', לא צריך להכניס לו חלות ויין לשבת, אבל הוא מרגיש שמזונותיו מצומצמין. הוא במצב רוח קשה והוא מרגיש שאולי יצטרך לומר לאנשים שהוא לא ממשיך לתרום... רכושו הרי הצטמצם בחמישים אחוז, ומי יודע מה יקרה הלאה... דבר ראשון צריך לשים מנעול על מה שיש. המצב אינו כמו שהיה. אף פעם לא היה לו דבר כזה. הקב"ה תמיד הטיב לי ופה קרה איזה שינוי. ככה זה אם הפסיד חמישים מיליון, ומה קורה אם הפסיד תשעים ושנים ונשאר רק עם

למצות צדקה. הדרך המועילה ביותר של עשיית כלי בשעת התעוררות, היא ליתן משלו לאחרים, כל אחד לפום דרגא דייליה.

היכולת לסחוט את המיטב

זה מבט על היהדות ומבט על פרשת משפטים, שיקח האדם את כל המצוות עשה ומצוות לא תעשה וישים לב שקיומן נמדד לפי המצבים האלה שהוא נמצא בהם, ואין הקב"ה עושה את זה בכל עת בכוונה, אבל הרבה פעמים הקב"ה יזמין לו דבר זה פה ושם, והסיבה פשוטה, ונבאר על פי דוגמא. יהודי בא בימים, ידען נפלא, שיש לו סיפורים ועובדות לרוב שחזה בעיניו או שקיבל מכלי ראשון, ואפשר להוציא ממנו בלי סוף, אבל בשביל זה צריך למצוא אותו בשעת הכושר. סתם כך אינו אוהב לדבר. אין הוא אוהב לדבר על השואה, אין הוא אוהב לדבר על חייו הצעירים, אבל בשעת הכושר, כשנחה עליו הרוח, אפשר להוציא ממנו עוד ועוד סיפורים שלא שמעתם און...

מכל מצוה אפשר להוציא הרבה יותר ממה שמוציאים ממנה בדרך כלל. מצוה היא ביטוי לדביקות, וכשיש דביקות, יש הכל - שלום טובה וברכה חיים חן וחסד וכו'. אבל בדרך כלל אינך בשעת הכושר. אינך מגיע כל כולך אל המצוה. אתה נכנס מן השוק, עושה את המצוה באופן של מלומדה והולך. אך יש לפעמים שאתה מגיע אל המצוה ערום מן הגאווה ומן הרצונות האישיים. לא היית רוצה לעשות את המצוה, אבל אתה אומר לעצמך: אני הולך לעשות אותה נגד רצוני בסייעתא דשמיא. אז אתה נחשב ככלי קיבול שונה בתכלית לקבל מן המצוה.

הצדיק נמדד במוצאי יו"כ

עובדי ה' נמדדו הרבה במצבים כאלה,

מצומצמין ואומר לו: לא מעניין אותי כמה כסף יש לך. הקב"ה לא מתרגש מהמספרים. הוא אומר כך: אם אתה מרגיש שמזונותיך מצומצמין - הפלא ופלא! קום ותן צדקה. כשאדם נותן צדקה, הוא נלחם עם הרגש שלו. הוא אומר להקב"ה: זה שלך ואני פונה אליך ומקבל ממך. אני מרגיש שאין לי, אבל אתה תעזור לי. אני מתקרב אל האמת, אני מתקרב אל השפע. בין כה וכה איני יכול להחזיק בידיים את כספי. אני רואה בחוש שאיני יכול. תראו מה שקורה עם כספי. ובכן, מה שאני נותן לצדקה - זה מה שיישאר אצלי לנצח. אתן נתינה שתכאב לי...

כשהקב"ה עוזר לאדם וברגע הנכון יש לו את ההרגשה הזו ומתגבר ונותן נתינה הגונה, הוא קונה דביקות בה'.

צדקה לא לשם רחמנות

אגב, המושג מזונותיו מצומצמין אין תלוי בסך הכסף, אלא בחוסר הרצון לתת עכשיו. פלוני הגיע אלי בחוסר נימוס... מקודם הוא כבר היה אצלי ועכשיו הוא הגיע עוד פעם. הוא חושב ששכחתי. הוא הרי עמד בתור וראיתיו... אבל הוא מתגבר כי הוא רוצה להתגבר. דבר כזה מביא דביקות בה'. אתה עושה את זה כי אתה רוצה לעבוד את ה'. היו מהצדיקים שאמרו שכל פעם שהם נותנים צדקה, הם נותנים פעמיים. בפעם הראשונה הם נותנים בגלל רגש הרחמנות. ובפעם השנייה, כשכבר נעלם רגש הרחמנות, הם נותנים כדי לקיים מצות ה'. צדקה אינה דרך לבטא את הרחמנות. רחמנות היא אמנם רגש נפלא, אבל אח"כ צריך ליתן צדקה בשביל המצוה.

ראיתי בבני יששכר שכתב בענין שכתב הרמב"ן שכשיש לו לאדם התעוררות, יעשה איזה מעשה מצוה לקיים 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ', שהכוונה

חיות ממצבים של אלמלא הקב"ה עוזרו

הבה נבין קצת יותר לעומק מדוע זה כך. נוחות מכל סוג שהוא, היא בעצם חיות. נוחות פירושה שהאדם מקבל שובע לנפשו. רצונו מתמלא. זה חיות. אתה יונק עכשיו חיות. אתה אומר: תן לי עכשיו לעשות מה שאני רוצה לעשות עכשיו. אני רוצה עכשיו לאכול. אני רוצה עכשיו להיות לבד מבלי שאף אחד יטריד אותי. אני לוקח עכשיו חיות מהרוגע. **כשהאדם מוותר על נוחותו ועושה מה שהקב"ה הזמין לו, הרי הוא יונק חיות לא ממה שהוא רוצה, אלא ממה שהקב"ה רוצה, וממילא הוא מקבל מה שמגיע עם החיות הבאה מהקב"ה.**

יותר מזה: לכל מצוה יש אופן מסוים שבה מתקיים אצלך 'אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו'. נסביר: בדרך כלל האדם משתמש במאמר זה לגבי דברים מסוימים ביהדותו. הוא אומר: יש באמת נסיון מסוים שבו איני רואה את הדרך ורק הקב"ה יכול לעזור, אבל ברוך ה', יש דברים שאפילו נולדתי אתם. לאחד קל לקום מוקדם, לשני קל לתת לאחרים. יש לו בעיה להתאפק מלתת. לתת? ברוך ה', אני אוהב את זה באמת. זה לא הנסיון שלי. לא יודע אם אקבל על זה שכר. לשלישי קל ללמוד, לרביעי קל לשמור את השבת. כל אחד יש לו דברים שבהם הוא מרגיש: הקב"ה נתן לי מתנות, ורק לגבי דברים מסוימים הוא אומר: לא יודע איך אעמוד בהם, אבל אני מקווה שהקב"ה יעזור שלא אכשל עכ"פ יותר מדי, או יותר נכון: אני מקווה שהקב"ה יעשה לי נס.

ולמען האמת, אף אותן מצוות שאתה מרגיש שאתה מסודר בהם, יש להן מצבים מסוימים שבהם אתה במצב של 'אלמלא

ואז זכו לדביקותם בה'. יש כאלה סיפורים לרוב, אלא שבדרך כלל אנו לא לומדים כלום מהם. אנו אומרים: איננו בדרגה כזו, וסוגרים את הלב. על **הרה"ק מריבניץ** זיע"א מסופר שפעם אחרי צום יו"כ (אצלו מדובר היה ביומיים), בטרם הכניס מאומה לפיו, הגיע אליו מישהו לשפוך בפניו את מר לבו. המקורבים ניסו לדחותו, אבל הרבי שם לב לכך ומיד קירבו אליו. הוא האזין לו ודיבר עמו על דא ועל הא במשך שעה ארוכה.

אנו צריכים להבין שעובד ה' מסתכל על זה באופן כזה: **מי הביא עכשיו הנה יהודי זה? - הקב"ה. מי עשה שזה יקרה דווקא עכשיו? - הקב"ה.** אני אינני רוצה עכשיו. אני מוכן להקשיב לאנשים, אבל לא עכשיו. ככה זה הולך בדרך כלל. האדם אומר: אני מסכים לעשות את המצוה, אבל לא עכשיו. אבל עובד ה' אומר: נכון, אבל הקב"ה התחכם עלי והביא את פלוני עכשיו. **ואם כן אקיים את רצונו ואדבר עם פלוני עכשיו. וכך הוא מוציא מן המצוה דבר אחר לגמרי.**

הגבאי מה הוא אומר: מה הבעיה? הוא יכול לבוא גם מחר. אולי הגבאי מצדו צודק. אבל הרבי מריבניץ אומר: לא! אם הוא מגיע מחר, איני יכול לקבל מה שאני יכול לקבל עכשיו. מחר זה בבחינת עבר זמנו בטל קרבנו. **מה שאני יכול לקבל עכשיו לא אוכל לקבל מחר,** כי מחר זה יהיה מאוד נחמד לדבר אתו. אני רוצה לדבר אתו עכשיו. מדוע? כי **הקב"ה הביא אותו עכשיו. הקב"ה הזמין לי את המצב המורכב עכשיו.** לאכול? לא אמות אם אצום עוד קצת. זה מאוד לא נוח, אבל לא אמות מזה. **מי שבחר לקיים את המצוה במצב מורכב זה במקום הנוחות שלו - מקבל את הקב"ה.**

הולך לעלות על משכבו בלילה, הוא מכין את עצמו ומתפלל שכאשר יצטרך להחזיר את נשמתו להקב"ה, יוכל להחזירה נכונה, עם המחשבות הנכונות. 'בידך אפקיד רוחי'. אני מחזיר לך את הנשמה. זה כל-כך קשה. האדם אינו רוצה להיפרד מן העוה"ז. אך לא! אני מודה לך על מה שהיה... להחזיר את הנשמה עם המחשבות הנכונות זה מתנה מן השמים, אבל זו מתנה שצריך לעבוד עליה. מתי עובדים עליה? בלילה לפני שנכנסים למיטה.

האדם אומר ככה: רוצה הייתי לקרוא כל יום ק"ש שעל המטה כמו שצריך, אבל מה לעשות? אני מאוד עייף ותשוש מהיום העמוס...

מה לא הבנת? נכון, אני מבין שיש לך נסיון, אני מבין שיש לך עליות וירידות, כי כך הוא האדם. אבל אל תענה תירוץ זה. כשאתה מרגיש שאתה עייף ואין לך חשק, ואתה נלחם עם עצמך ואומר: **אני הולך לומר ק"ש בס"ד על אף שאני עייף ובלתי חשק. כשאתה מקבל החלטה זו, עליך להבין מה שאתה עושה עכשיו...** בדרך כלל, כשהאדם הולך להיפרד מן העולם, הוא קצת יותר מעייף, לא רק מפני שהגוף חלש, אלא גם מבחינה נפשית. צריך לקחת זאת בחשבון. לא רק מפני שהסטרא אחרא מנסה להלחם עמו כמו שאמרו ה**צדיקים**, אלא גם מצד המציאות. מתי אם כן אתה מנסה לעבוד על זה? כשאינך עייף בעת אמירת ק"ש שעל המטה? במוצ"ש אחרי שישנת חמש שעות בצהריים ואתה רוצה ללכת לישן מוקדם כדי שתוכל לקום מוקדם? אז אתה רוצה לעבוד על זה? הן זה ברור שזה לא יהיה הק"ש שעל המטה הטוב ביותר, כי אתה הולך אח"כ לשוחח, אחרי שתתגלגל במטה שלוש שעות, תצא מהמטה. אבל האם על ק"ש שעל המטה

הקב"ה עוזרו אינו יכול לו'. הרי זה כאילו אומרים בהם: הכא במאי עסקינן... בציור זה, אף אתה אינך יכול לומר איך תקיים את המצוה. לכל מצוה יש מצב כזה. אם זה בדרך משל במעשה שהבאנו לעיל מזה שקיבל על עצמו ללמוד משנה אחת אחרי תפילת שחרית. באותו יום שהיה לו תור חשוב - זקוק היה לסייעתא דשמיא מיוחדת, כי זה לא היה יכול לקרות הגם שכבר עמד בקבלתו שלושה חדשים.

כך זה בדרך משל גם במי שאין לו נסיונות כבעס. אמנם קשה לומר על אדם שאין לו נסיונות של כעס, אבל יש מושג כזה שהאדם נולד עם אופי נוח והאנשים סביבותיו הם אנשים נוחים, כך שנסיון הכעס אינו מצוי אצלם כל-כך. כן, יש אנשים כאלה, אסור לקנא, אבל יש. אין ספק שכאשר הקב"ה מנסה אותם בנקודה הרגישה שלהם, אף הם נמצאים במצב של 'אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו'.

וכך זה בכל אחת ואחת מתרי"ג המצוות. **האדם חייב להבין את זה.** אם אינו מבין את זה, הוא לקוי בגאווה. כי אף שהוא אומר שקיבל את זה במתנה מן השמים, מכל מקום הוא מרגיש שאינו צריך לעשות כלום בשביל זה. זה מסודר. ובאמת אין זה מסודר. הוא מודה לה' על החסדים הגלויים שהקב"ה עושה לו במצוה זו ובמצוה פלונית, אבל תמיד הוא יודע שיבוא איזה זמן של נסיון, מצב של סכנה, שבו יצטרך לסייעתא דשמיא מיוחדת. אכן **כשהאדם מגיע לזמן זה, הוא מגיע אל החלון של המצוה אשר דרכו יכול לקבל משהו שאילו האדם מצפה.**

בידך אפקיד רוחי - הכנה ליום הפטירה

אצל החסידים ידעו שכל פעם שהאדם

המחלוקת, הוא מקיים מצוה זו בצורת הלא תעשה שבה. והאור שהאדם מקבל הוא לא רק מחמת עצם ביטולו להקב"ה, אלא בכל מצוה יש בנין אדיר ונורא, ואת האור של המצוה אין האדם מוציא מן המצוה כשהוא מקיים אותה באופן הקל, אלא רק כשהוא נמצא במצב לא נוח ואומר: אני הולך לקיים רצון ה'.

מריבץ תורה בלי להיות ראש ישיבה

מי שמריבץ תורה בישיבה וכל השנים לוטש עיניו אל כסאו של ראש הישיבה, והנה מגיע היום וראש הישיבה מסתלק לגנזי מרומים, והוא מבין שאם יקח את הכסא, יוכל להרביץ תורה הרבה, אבל הוא מבין שאם באמת יעשה כן, זה יעורר מחלוקת בישיבה כי יש עוד אחד שחפץ בכך, והוא שואל בעצת החכם (איני מקנא בחכם שהוא מתייעץ עמו), ואומר תהלים ומחשב ובודק מה הן נגיעותיו ומהו רצון ה', והקב"ה עוזר לו והוא מבטל עצמו לרצון ה' ואינו לוקח את ראשות הישיבה, הרי הוא מקבל את האור של הרבצת תורה ברבים. הוא נעשה מזכה את הרבים בסוגיא של לא לנהל מחלוקת.

מה פשר הדברים האלה? פשר הדברים הוא שאיננו מבינים איזה כח נמצא בכל מצוה. אנו בדרך כלל מתעסקים רק בעשרת האחוזים האחרונים. אם הוא יכול הוא עושה, אם הוא לא יכול הוא לא עושה. כשאומרים לו: יש לך זכות עצומה - הוא משיב: כן, לי יש זכויות, לך יש זכויות. הוא לא מבין שעל ידי המצוה הוא יכול להגיע לדביקות בה'. **תרי"ג המצוות הלא נקראות תרי"ג עטין כי הן תרי"ג עצות לדביקות.**

לכן אומרים לו לאדם: דבר ראשון, **כשאתה מרגיש שאתה נחנק, דע לך שעכשיו זה קורה.**

כזה דיברו? דיברו על הלילות שבהם אתה באמת עייף ותשוש. בא נראה שאתה קורא ק"ש שעל המטה כמו שצריך דווקא בזמנים כאלה, ואז אתה באמת מכין את עצמך. אתה מרגיל את עצמך. ואף שלא תמיד אתה מצליח, מכל מקום אתה קולט את הענין.

המצב של 'אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו' של כל מצוה, היא זו שנותנת לו לאדם את האור החדש.

כך קיבלתי שכר על הפרישה

בקדושת יו"ט תחילת פרשת תרומה הביא מה דאיתא **במסכת קידושין** (ז, א): שמעון העמסוני, ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה דורש כל אתין שבתורה, כיון שהגיע ל'את ה' אלוך תירא' - פירש. אמרו לו תלמידיו: רבי! כל אתין שדרשת מה תהא עליהם? אמר להם: כשם שקיבלתי שכר על הדרישה, כך קיבלתי על הפרישה. וביאר: דרגת נסיונו של התנא היתה כה גדולה, כי הפסוק 'את ה' אלוך תירא' הוא במשנה תורה, ואחרי שדרש כל אתין שבתורה, חזר ואמר: כל אתין שדרשתי עד כה בארבעת הספרים הראשונים, אינו נכון. אקח את כל הספרים שכתבתי ואשלח אותם לגניזה ואף אשלם על הוצאות הגניזה. היה לו מה לדרוש גם על את זו, כדאיתא שם שרבי עקיבא דרש: 'את ה' אלוך תירא' לרבות תלמידי חכמים, אבל הוא חשש שזה לא לגמרי נכון.

אומר שם הקדושת יו"ט שיש בזה אור כל-כך מופלא. הוא אומר שבכל אחד מתרי"ג המצוות יש אופן מסוים שלא לעשותה, ואז כשהאדם מתאפק מלעשותה, הוא מקבל את אורה בצורת הלא תעשה שלה. הוא מביא כדוגמא את הפסוק 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'. מצוה יש להקים בית כנסת, אבל אם האדם מבין שהקמת בית הכנסת יצית אש

לסוכה. מתענה היה ימים שלימים ובלבד שלא יאכל חוץ לסוכה. ועכשיו כשהלה כיבדו בטעימה - לקח ואכל. מדוע? כי הבין שעכשיו הקב"ה רוצה ממנו שיאכל.

מה הפשט? הפשט פשוט. מתי אנו מוותרים על הקבלות שלנו, על הרצינות שלנו, על הכשרות שלנו, על שמירת העיניים שלנו? כשזה מתנגש עם הנוחיות שלנו. עכשיו לא. והאמת הפוכה בתכלית. **כל אלה דווקא כשמתנגשים עם הנוחיות שלנו, דווקא אז יש לנו הזדמנות נפלאה להתעלות.**

האוצר נמצא בתוך הבית

אנשים חושבים שצריך לקום באמצע הלילה לומר תיקון חצות, וצריך לתפוס מלאכים ולעצום את העיניים בחזקה, ורק כך מתקרבים אל ה'. רק אם אהיה משונה, רק אז אתקרב אליו. והאמת היא **שלהתקרב אל ה' וללכת מדרגה לדרגה נעשה על-ידי הדברים האמורים לעיל דווקא.** סדר היום שלך, המשפחה שלך, ההלוך-ילך שלך, הדברים שאתה בין כה וכה עושה, אבל **אתה עושה אותם גם כשהם נוגעים לך במקומות עמוקים. הסביבה שבה אתה נמצא עם הנסיונות הקטנים שהיא מזמנת לך ועושה עוד פעם את הדבר הנכון ועוד פעם, ושוב אתה מתפלל מנחה במנין וערבית במנין, וגם כשקשה לך, אינך מוותר. אם צריך תירוצים - יש לך שלושה להיום. יש לך שלוש סיבות נפרדות מדוע אינך יכול להתפלל היום במנין, אבל **אתה מתגבר על כל התירוצים. מזה אתה נעשה עובד ה' אמיתי. אתה נעשה דבוק בה', לא מפני שאתה יכול להראות לאחרים, אלא מפני שאתה יודע על ההחלטה שעשית בלבך ואתה יודע על מה זה היה בנוי, והקב"ה יודע. זה בינך לבין קונך מדוע החלטת מה שהחלטת.****

לא יכול הוא סיבה לפעולה

האמת שזה נוגע גם לחינוך. כשאתה שומע את הילד עונה לך: איני יכול. עליך לחייך ולומר לו (אם כי בוודאי צריך לדון כל פעם לגופו של עניין): בסדר, **הבה נעשה ביחד את הדבר הנכון אע"פ שלא יכולים. זה שלא יכולים הוא סימן שצריך לעשותו, לא שלא צריך לעשותו.**

כשאדם סוחר שולחן על המדרגות וצועק: אינני יכול יותר. מה אומרים לו? אומרים לו: אתה יכול, ודוחפים לו את השולחן כלפי מעלה. בכל דבר זה כך. ילד שצריך לקחת תרופה ואומר שאינו יכול, מה עושים? דוחפים לו עוד כפית של התרופה ועוד אחת. לא מוותרים. אם אינך יכול, זה סימן טוב מאוד. זה הדבר הטוב ביותר.

ובכן, שים לב שכאשר הקב"ה מזמין לך **מצב כזה במצוה שאתה באמצע לעסוק בה, ואתה רוצה להפסיק לעסוק בה, הרי זה סימן טוב מאוד.** זה מהסימנים הטובים ביותר. ברוך ה'. **האדם מרגיש מלחמה בלבו. הוא כן רוצה, הוא לא רוצה. אה, הפלא ופלא. עכשיו הולכים ועושים מה שצריך לעשות.**

התנגשויות הן הזדמנויות

מפני כך צריך האדם להתפלל שיהיה לו **ישוב הדעת לעשות מה שנכון.** הן לא כל המצבים שווים. לפעמים צריך דווקא לעשות ולפעמים צריך דווקא לא לעשות. כפי שראינו שיש שצריך לומר: כשם שקיבלתי שכר על הדישה כך קיבלתי שכר על הפרישה.

כך מסופר על הרה"ק רבי משה יצחק מפשעווארסק זיע"א שאחד כיבדו באיזו טעימה חוץ לסוכה ואכל. כל השנים שהיה בסיביר, לא אכל אפילו פעם אחת חוץ

תשתדל לקיימן גם כשאין לך חשק - יהיה זה הפירוש בפסוק 'והייתם לי סגולה' עם האש שראית בהר סיני, עם ההתלהבות והאהבה והיראה של ה'אור החיים' הק', ותזכה לגילוי אלוקות.

זהו ואלה המשפטים הבא אחרי פרשת יתרו. נותנים לך רשימה ארוכה של דברים, מצוות עשה ומצוות לא תעשה, ואומרים לך: אם תקיים אותן רק כשיש לך חשק - אולי תישאר במקום שאתה נמצא. אבל אם





מדור אור החיים

ליל שישי פרשת משפטים כ"ט שבט תשפ"ד

ללמוד לראות שהמקרים הם תוצאות המעשים

כי תמצאן אתו [רעות רבות וצרות] וגו', והטעם משום שהרשע אין לו בעלים, כי האדון ברוך הוא הנה הוא פקר בו והסיר אדנותו מעליו וה' הסתיר פניו ממנו, ומעתה הרי הוא כמציאה, וכל הפוגע בו, יעשה בו רצונו".

דומה לזה יש באוה"ח הק' פרשת וילך שכאשר הקב"ה מסתיר את פניו, באות כל מיני פורעניות, וכי ישאל אדם לאמור: איך יתכן שיבואו כל מיני פורעניות? מה עם מדה כנגד מדה? התשובה היא שאף זה מדה כנגד מדה, כי האדם מסתיר פניו מהקב"ה, ואף הקב"ה מסתיר פניו ממנו.

נתפסים בעוון הדור

ממשיך האור החיים הק': " והודיע הקתוב עוד כי אחר שנתן רשות לאש הדיינים להבעיר, לא לקוצים לבד הם מבעירים, אלא ונאכל גדיש', כן רמז אל תינוקות של בית רבן שעדין אין להם קומה אלא גדושים שבולת עם חכמתה, כי בעוונות הם הנתפסים בצרת עולם. גם אמרו ז"ל (שהש"ר פסוק משכני) בפסוק (תהלים ת, ג) מפי עוללים וינקים יסדת עו כי היו ערבים בשעת קבלת התורה, וכשירשיעו בני אדם, הנה הרשות נתונה לאש לבער

כי תצא אש ומצא קוצים

כי תצא אש ומצאה קצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם ישלם המבעיר את הבערה. כתב האור החיים הק': "בדרך רמז תרמו התורה את אשר יסובבו הרשעים ברשעם, פדי שיתעורר האדם מתרדמת שינת שכלו בהיטו הפלגת הרעות אשר יביאו לעולם, כי לא לבדם ירעו אלא יסובבו רע לכל העולם".

האדם חייב לדעת זאת. זה מהדברים שאולי לא נעימים לאוזן אדם לשמוע, אבל אם אין האדם יודע אותו - הרבה יותר לא נעים לו. ובכן, כאן התורה מודיעה לו לאדם שיידע מה הן תוצאותיהם של החטאים. פעמים הרבה האדם חושב שזה פוגע רק בו. הוא סובל מצרותיו, אבל זה חשבוננו שלו בלבד ואינו קשור לאף אחד אחר. אך כאן התורה מלמדת אותנו שהרע היוצא מן החטא פוגע בכל העולם.

"והוא אומר כי תצא אש, הלא ידעת כי צרת העם תתכנה בשם אש, וצא ולמד משליח גבריאל (יומא עז, א) אשר שאל אש מבין הבדים (הכרובים) והוא בחינת תגברת הדיינים. ואמר ומצאה קוצים, הם הרשעים שאינם אלא קוצים מכאיבים, ואמרו לשון מצאה על דרך אומר (דברים לא, כא) והיה

מצבו בכי רע. אם הוא יודע - הוא יכול להישמר מעשיית חטא כדי שלא יסבלו רבים כל-כך בגללו.

אך יש עוד כמה נקודות שצריך ללמוד בזה. פעם יצא לי לראות אצל אחד מצדיקי הדור הסובל יסורים קשים ומרים, וסיפר לי אחד מבני משפחתו, שפעם דיבר עם אדם גדול והציג בפניו את תמיהתו: איך יתכן שצדיק קדוש כזה צריך לסבול יסורים כאלה? הוא שאל את זה מתוך כאב הלב, לא מתוך רצון לחקור. הוא ראה בסבלו והשאלה כמו צפה אצלו מאליה: יש כאן יהודי קדוש, צדיק נשגב, העוסק בתורה ועבודה בקדושה ובטהרה, עם ביטול וענוה, וכאלה יסורים קשים הוא סובל - אתמהה! הוא ביקש לדעת מה הוא צריך לחשוב על זה. אדם גדול זה הוא אחד שמצטברות אליו פרשיות לרוב. תיקים רבים נערמים על שולחנו. כששמע את שאלתו, התרעם מאוד ואמר: אילו היית שומע מה שאני שומע בלילה אחד - לא היית שואל את שאלתך. כמה פרשיות של עוולות ועבירות, ירחם המרחם... מה אתה שואל איך יתכן? הלא זה אחד לאחד...

זהו היסוד השני שצריך להוציא מדברי ה'אור החיים' הק'. כשרואים יהודי ירא שמים שסובל, כשרואים ל"ע תינוק שנפטר מן העולם... לצערינו, זה קרה ממש עכשיו, כמה תינוקות של בית רבן נפטרו אחד אחרי השני, פחד פחדים... זה מאוד מפחיד ומצער גם יחד, ויש שקרובי המשפחה בנוסף לצער שיש להם מעצם הפרידה עם מחמד עיניהם, יש להם צער על הסטירה שהם קיבלו. הם שואלים בלבם: מה קורה כאן? היתכן שהקב"ה צריך היה לתת לנו כזו סטירה מצלצלת?! אבל בדברי ה'אור החיים' הק' מבואר שזה קורה מדין ערבות. וכך כתוב גם בשאר ספרים שבדברים כאלה מדובר בערבות.

בהם. ואמרו 'או הקמה' פאן מודיע פי לפעמים חרב עד צואר הגיעה מופתי הדור יסודי עולם נלקחים בעונם כדי להציל על כללות הדור כאומרו (שה"ש א, יד) אשכול הכופר וגו', ולהם יקרא קמה על דרך אומרו (שם ז, ח) זאת קומתך דמתה לתמר שהם הצדיקים הנמשלים לתמר כאומרו (תהלים צב, יג) צדיק כתמר וגו', ולפעמים יגדל החטא ולא יצילו הצדיקים לבד, וחמה שמוכה על כל שונאי ישראל, והוא אומרו 'או השדה' שזה ירמו אל כללות ישראל, ולא יספיקו לא תינוקות ולא צדיקים להציל. והודיע הכתוב פי יש יום לא-ל-איום לבא במשפט עם הסוככים את הדבר למיתת הצדיקים וגאונני עולם להשתלם מהם, והוא אומרו 'שלם ישלם המוכעיר' הם הרשעים הקוצים את כל אשר הרגו..."

ה'אור החיים' הק' מוסיף דברים מסמרי שער: "ובאמת פי יחדר אנוש ויכבה שלהבת יצרו המחטיא אותו באש המשפט בהעלותו על לכבו נהרות העונשים אשר יגיעוהו על כמה נפשות קטנים וגדולים אין קץ שבלם הוא הרצחון הגדול להם באמצעות תאוות הסרוחה, והנה אמרו ז"ל (קידושין מ, ב) לעולם יראה אדם כאלו כל העולם כולו חציו זכאי וכו' עשה עברה אחת אוי לו שהכריע את כל העולם לחובה ודם כל העולם ודם זרעיותיהם על צוארו ועל נפש עמוסים ויסבל מר המות בעד כל נפש אחת מהם ובכל צרתם לו צר כאשר עשה..."

מי שיודע אינו שואל שאלות

מקופיא אין נראה שדבריו יש בהם משום חזיון. אדרבא, הוא זורק מרה ומדבר בחריפות נוראה שעל האדם לדעת מה הוא מעולל בחטאיו. ובכן, ראשית, ה'אור החיים' הק' אומר בפירוש מדוע הוא מדבר כך, כי האדם צריך לדעת זאת. אם אינו יודע -

א-ל אמונה ואין עוול

וכשוראים תינוקות או צדיקים שמתייסרים או נפטרים בצעירותם, דבר ראשון **האדם צריך להחזיק את ראשו ישר. האדם צריך שתהיה לו היכולת לראות שאלה הן התוצאות של החטאים.** הוא צריך להסתכל על זה כעל החלק השני של הסיפור. יאמר לעצמו: איני יכול לדעת כל חשבונות שמים, ובאמת איני יודע באופן מדויק, אבל שאלות אין לי, כי זה כתוב בתורה שחור על גבי לבן. זה כתוב בפירוש. על האדם לראות בזה באופן טבעי כי 'א-ל אמונה ואין עול'. אין הוא צריך ללכת לחדש עכשיו מהלך. זה כתוב בתורה. כך כתוב וכך מתקיים לדאבון כל לב.

האדם צריך להתרגל להסתכל על דברים באופן זה, כי **כשמסתכלים באופן זה, לומדים לחיות באופן נכון ואמיתי, וממילא מתנהגים נכונה עם אמונה ועם לב אמיץ, כי אין מרגישים אבודים.** יודעים שכך כתוב וזו המציאות. כשוראים דברים כאלה, מבינים באופן ברור - כן, זוהי התוצאה של כך וכך. כאילו האדם אומר לעצמו: הבנתי מראש שזה מה שעלול לקרות. מדובר בדברים מאוד לא נעימים, אבל לטובתו צריך האדם לדעת לקשר את הדברים, וכך יוכל להציל עולם ומלואו. יש שהאדם מסתפק אם הוא יכול לפעול בעולם להצלת נפשות או לא. ובכן, דע לך שאם **תפעל להציל אנשים מן החטא - תציל בזה** צדיקים כמו גם תינוקות שלא חטאו... על האדם להסתכל על האסונות האלה בידיעה שהכל מחושב בחשבון מדוקדק ביותר, ושיש חשבונות מפורשים הכתובים בתורה, ויאמר: איני יודע בדיוק מי, אבל בתורה כתוב שדברים כאלה יכולים להתרחש...

שפע הוא תוצאה של עבודת ה'

כעת נעבור משמאל דוחה לימין מקרבת: עלינו להבין שכמה שהיסוד פועל באופן זה, הוא פועל באופן הנגדי במדה טובה מרובה, והיינו **שכל פעם שמגיע שפע לעולם, הרי זה תוצאה של קדושה.** אין אפשרות אחרת. הקב"ה סידר את העולם באופן זה שאתערותא דלתתא מביאה אתערותא דלעילא. מוכרח להיות שהיה כאן ביטול ודביקות. היה פה משהו שהביא את השפע. השפע אינו מגיע מאליו. אם נולד תינוק, **אם האדם זכה לשפע של פרנסה, או הצלחה בלימוד, הרי זה ללא ספק תוצאה של דבר מצוה.**

כשהאדם מתחיל לחיות באופן זה, השכר והעונש מקבלים אצלו משמעות אמיתית בלכתו לעשות איזה דבר. הוא מבין שהוא משלם מחיר על מה שהוא עושה. הקב"ה לפעמים מגלה את עצמו לאדם שיוכל לראות אחד לאחד שהוא משלם מחיר. זה קורה לו פעם אחת, פעם שניה ופעם שלישית, ובפעם הבאה בחירתו כבר די חלשה כי הוא יודע איזה מחיר הוא עלול לשלם.

האומנות לא להיות כפרופסור

אכן צריך להיזהר, כי עלול לבוא אדם וללמוד את הסוגיא באופן קטנוני ולהתחיל לחיות עם חשבונות, עד שידבר מול כל דבר שקורה כפרופסור, היינו כמי שיודע בבירור למה עשה ה' ככה ויכול להסביר לאחרים ולהתגאות עליהם. אומנות מיוחדת שיוכל האדם להסביר דברים לעצמו מתוך ענוה ושפלות ולא מתוך גאווה כאילו הוא הפרופסור הגדול שיודע להסביר לכולם מדוע הם אשמים בדבר והוא נקי מכל רבב. חוט השערה מבדיל בין השנים, אבל מדובר באומנות וחייבים ללמוד אותה. אין לנו

אחד מהדברים המועילים לחשוב על הדרך הנ"ל **באופן המביא לידי שמחה**, הוא שיאמר האדם לעצמו: שילמת מס. שילמתי ערבות על בני ישראל. כי כך כתוב באוה"ח הק' וכך אמרו חז"ל שכך צריך לראות את זה. אם תינקות של בית רבן מסתלקין מן העולם - זה שייך לכלל, כי הם ערבים לכלל. אם רואה אדם שהקב"ה לקח אליו את בנו, יבין שהקריב קרבן וזבח הציל את בני ישראל ממכה קשה. **כשיבין האדם שמדובר בענין כללי, זה ירגיע אותו, כי יבין שאין הכוונה אליו בלבד.** אמנם כן, **לאדם יש גם חשבון פרטי ואותו יעשה בינו לבין קונו**, אבל זה לא רק החשבון הפרטי, כי יש גם חשבון כללי כמבואר.

העושה על מנת להביא שפע

לסיום נדבר עוד מצד הטוב: **אם מרגיש אדם צורך להתחזק בלימוד התורה או בעשיית חסד או שאר מצוה קשה, יעשה את הקשר במוחו ולבנו**, ויאמר לעצמו: **אני הולך עכשיו ללמוד או לעשות לטובת כלל ישראל.** קשה לי, אבל אני רוצה להקריב קצת בשביל הכלל. וכמו"כ צריך האדם להרגיש כששומע בשורה טובה. עליו לומר: אה, ברוך ה', הקב"ה לא עזב אותי. קיימתי מצוה ותראה מה התוצאה... לא שאני ראוי לזה, אבל כך עשה הקב"ה שהמצוות שאנו עושים - יביאו תוצאות.

הבאנו כמה פעמים מה'אהבת שלום' **מקאסוב** זיע"א שאמר על מאמר חז"ל הנותן צדקה על מנת שיחיה בני, הרי זה צדיק גמור: מעודי לא הבנתי פירוש דבריהם, כי מלשונם משמע שכך היא צורת הצדקה, ליתן על מנת שיחיה בני, וכי הידור הוא לתת צדקה שלא לשמה?! עד שבא מעשה לידי והבנתי את דבריהם לאשורם. בקאסוב היה גביר אחד בעל לב טוב שפיזר מממונו לכל מי שדרך על מפתן ביתו ולכל

ברירה, כי אנו חייבים לחיות בעולם כפי שצריך.

כשרואה אדם שעסק באיזה ענין ולא היתה לו סייעתא דשמיא, פשוט אצלו... אין הוא צריך לדבר על זה... עם הקב"ה ידבר גם ידבר, אבל אין לו צורך לדבר על כך עם כל חבריו. פשוט לו שהיה חסר לו תפילה ותשובה עובר לעשייתו, וכיון שהגיע עם החטא על כתפיו - לא היתה לו סייעתא דשמיא.

דוגמא נוספת: כשפקדה אותו מדת פורענות ונגרם לו צער ועגמת נפש, עוד לפני שהוא מתחיל לחשב איזו עבירה גרמה לו, הוא מבין כדבר פשוט שזה הגיע לו. זוהי תגובתו הראשונה. הוא מחייך לעצמו ואומר: כן, רבוננו של עולם! אתה צודק. רק מאוחר יותר, בשעה של ישוב הדעת, הוא יכול לעשות חשבון יותר מדוקדק לדעת מה גרם לו על פי מדה כנגד מדה. אבל יש לו כמין ענוה ושפלות ולכן אין לו שום שאלה מדוע עשה לו ה' ככה.

הירות משברון הרוח

בנוסף לזה צריך האדם להיזהר מאוד שכל זה לא ישבור את רוחו. **כפי שהוא צריך ללמוד את האומנות לעשותו מתוך ענוה ושפלות, כך הוא צריך ללמוד את האומנות לעשותו באופן שלא ישבור אותו**, אלא להיפך, זה יראה לו את קרבתו של הקב"ה וחיבתו אותו. אין הוא כמו הנחש שהקב"ה נתן לו את מזונו מראש כדי שלא יצטרך לראותו יותר, אלא הקב"ה מטפל בו ומזכיר לו בכל עת שישמור על דיבורו ויזהר לאן הוא הולך.

והנה הצדיקים לימדו אותנו (וכך נהגו בעצמם) שכאשר קורה אסון יותר קשה, כפי שאירע בתקופה האחרונה, כנזכר לעיל,

ואני בצדק אחזה פניך

כך הביא בקדושת יו"ט תחילת פרשת משפטים בענין מצות צדקה שלמדו **בגמרא מהפסוק 'ואני בצדק אחזה פניך'** שיש ליתן צדקה קודם התפילה, ואיתא **מהאר"י ז"ל** שהנותן צדקה, רישומה נשאר גם אחרי לבישת הטלית, כי בדרך כלל העושה מצוה - נעשה לו רושם על מצחו, וכשעושה מצוה אחרת - הרושם הראשון נמחק ונשאר רושם המצוה השניה, חוץ מצדקה שנשארת גם לאחר שמקיים מצוה אחרת, כי צדקתו עומדת לעד, ונמצא שהנותן צדקה קודם התפילה, רושם הצדקה נשאר על מצחו עד סוף התפילה. וכתב **הבני יששכר'** שזהו הפירוש תפילה לעני כי יעטוף לפני ה' ישפוך שיחו. האדם מתעטף עם העני, היינו עם רושם מצות הצדקה, ולפני ה' ישפוך שיחו.

ומוסיף בקדושת יו"ט **שבכל מצוה שהאדם עושה**, קיים החשש שהשפע לא יגיע אליו מחמת עבירות ופגמים, אבל **אם הוא נותן צדקה קודם לכן, שום דבר אינו יכול לעכב מן השפע היורד על-ידי המצוה להגיע אליו**. מדובר בידיעה חשובה מאוד. הרבה אנשים כשבאים לעשות איזה דבר גדול, כגון עסקה ממונית או הקמת פרויקט, הם לוקחים סכום כסף ונותנים לצדקה שה' יעזור שיצליח. אך לפי המבואר בקדושת יו"ט, המהלך הוא שהדינים לא יוכלו לעכב, וכך ראוי לעשות לפני כל מצוה שעושים, ולפני לימוד התורה ולפני התפילה. כשהאדם מבין את הכח שיש בזה, הוא מביא חיים בעולם.

הדבר תלוי באמונה. כך ראיתי כתוב בספר מפורש: **כמה שהאדם מאמין במצוה, כך הוא זוכה להיות כלי לשפע שהמצוה יכולה להביא**. על האדם ללמוד בידיעה

ענין שעמד על הפרק. באחד הימים חלה בנו ל"ע ובא אלי הגביר לבקש ישועה. הרהרתי בעצמי: הלא גביר זה הוא מרא דצדקה בעיר זו, מדוע הוא בא אלי? הן 'צדקה תציל ממות' כתיב, יתן צדקה לעניים ויפעל ישועה לבנו. עד שעלה במחשבתי שגביר זה אינו מאמין בכוח הצדקה. אמנם יש לו לב רחב ויודע שצריך לפתוח את הכיס לנזקקים, אבל האמונה שצדקה זו היא מצוה אלוקית שבכוחה להפך המידות מדין לרחמים - חסרה לו. אזי הבנתי דברי חז"ל: הנותן צדקה על מנת שיחיה בני, היינו שרוצה שיידע כל העם כי הצדקה אינה מידה טבועה בבני אדם, אלא **מצוה אלוקית היא ובכוחה להעניק חיים לאדם - הרי זה צדיק גמור**.

ענין זה באמת טעון חיזוק רב **שילמד האדם לעשות כל מצוה עם כל הרמ"ח והשס"ה מתוך הרגשה שבזה הוא מביא שפע לו ולעולם**. אמנם הדבר מצוי שאנשים עושים מצוות לזכות, אבל כשהאדם חכם, הוא אומר ככה: אני בטוח שזה מה שיביא שפע. באיזו צורה יבוא השפע? את זה הקב"ה יחליט. 'והטוב בעיניך עשה'. דבר אחד אני יודע, שהקב"ה רוצה להביא שפע לעולם, והוא יושב ומצפה לך, כפי שכתב **בספר החינוך** לענין ברכת המזון שהקב"ה נתן לנו מצוה זו כדי שיוכל ליתן לנו שפע. על כן אני נותן צדקה. הקב"ה מזמין לי עכשיו עני הגון (כדברי זוהר). אני מוציא סכום קצת יותר גדול כדי שיכאב לי, או אני מוציא כשאין לי חשק כי העני כבר היה כאן אתמול והוא מטריד אותי באמצע התפילה. אני הולך להתאמץ ולעשות יחוד של שם הוי"ה - חמש האצבעות של הנותן, חמש האצבעות של המקבל, הוא"ו של הזרוע הפשוטה שלי והיו"ד של המטבע..

החיים' הק' מסייעים לזה, **שנחיה עם זה**
ונראה כדבר פשוט שכל דיבור של תורה
ותפילה וכל מעשה מצוה מביא שפע
וחיים לעולם.

שעם כל מילה שהוא לומד, הוא מביא שפע
לעולם, וכן לעשות חסד בידיעה שזה
מעורר בשמים להביא חסדים לעולם, וכן
הלאה. **העיקר הוא האמונה**, ודברי ה'אור





מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת משפטים כ"ה שבט תשפ"ה

השקר הורס את הקשר עם הקב"ה

יש הרבה דוגמאות לזה, אבל הכלל היוצא מכולן הוא שמעצם זה שהנפש רואה דבר קשה וכואב, עדיין אינה מתערערת. מתי היא מתערערת? כשהיא רואה דבר שאינו הגיוני וזועקת: "זה לא יתכן, אין לזה פשט, אין לזה הגיון" - כי אז אין לה כלים להכיל את ההרגש ונגרם לה נזק. והנה אחד מהאופנים שהנפש רואה דבר בלתי הגיוני ומתערערת הוא כשהיא נתקלת ברוחניות וגשמיות המעורבות יחד. למשל, האדם רואה מי שחגור בשלושה אבנטים ומתנוועע בחזקה ואח"כ הוא מוצא אותו עושה עולות נוראות, או כעין זה מי שבהרבה דברים מדקדק בקלה כבחמורה ובדברים אחרים מתנהג כקל שבקלים. אין הוא מצליח להבין את התופעה המשוונה ונפשו מתערערת.

כשההסבר מעוות הסתירה עצומה

ולמען האמת, ההסבר לתופעה זו פשוטה. את הדברים הקלים לו - הוא עושה; את הדברים הקשים לו - אינו עושה; את הדברים שאחרים שמים לב אליהם - הוא עושה; את הדברים שאין איש רואה ושם לב - אינו עושה. עוד אפשר שהוא עושה רק מה שהוא חושב שיקבל בעבורו שכר רב, וכן אפשר שהוא עושה רק דברים גדולים להרגיע את עצמו, וכן יש עוד הרבה הסברים אפשריים, והרשימה ארוכה.

מדבר אחד של שקר תרחק

הרבי ר' זושא זיע"א פירש: מדבר שקר תרחק - **מדיבור אחד של שקר, מתרחק האדם מה'.** די לו לאדם בדיבור אחד של שקר כדי להתרחק מה'. וכן היה הרה"ק **רבי פנחס מקאריץ זיע"א חוזר על יסוד זה, שהאמת מקרבת את האדם אל ה' והשקר מרחיקו ממנו.** ובכן, הבה ונראה היכן אנו פוגשים את הדבר בחיינו.

הסתירה כואבת יותר מהמכה

הנה בקרב הרבה מאותם נשמות המתגלגלות בחוצות כי איבדו את השייכות שלהם לתורה ומצוות וסטו מן הדרך זה בכה וזה בכה, יכולים לשמוע כמה מיני טענות על מה שגרם להם (לדבריהם) לנשור מעץ החיים, כגון שהיכו אותם מכות נמרצות או שביישום ברבים זולזלו בהם, אך תמיד כשנתבונן היטב, נראה שזה בא בצירוף הרגשה נוראה של שקר אשר הוא מרחיק גדול מאוד. בדרך כלל אומרים ככה: פגעו בו חזק מאוד, ולכן לא מצא עצה בנפשו והבחירה נהפכה עליו לקשה ביותר. אבל לכשנתבונן, נראה שמה שכואב לנפש יותר מהמכה עצמה, הוא זה שמקבל המכה סובר שמי שמכה אותו אינו הגון.

ואפילו עבירה אינה מנתקת את הקשר הזה, כי האדם מבין שגופו מושכו ואומר: אירע מה שאירע, אתחזק ואמשיך לעבוד את ה'. אך כל זה נכון כל עוד אינו משקר ומרמה, כי אם הוא משקר ומרמה וכל מה שעושה אינו אלא הצגה בעלמא, הלא הוא מתרחק והולך מהקב"ה. אדם כזה, כשמגיע יום כיפור, אינו יכול להרגיש שום רגש של קרבה, כי אצלו מפותל ומסובך ואינו יכול לדבר עם הקב"ה מתוך דיבור אמיתי. אין הוא יכול לומר וידוי בשפת דיבורו.

על כל פשעים תכסה אהבה

האדם צריך שתהיה לו היכולת לדבר עם הקב"ה בשפת דיבורו ולומר לו: אני מתבייש. הוא צריך שתהיה לו היכולת לומר כל מה שאומרים בתפילת יו"כ קטן בשפת דיבורו. והרגשה כזו הוא צריך לתת לבני ביתו ולסביבתו. אין הוא צריך לדבר כל הזמן על חסרונותיו ועל כישלונותיו, אבל כל פעם שאלו יעלו על השולחן, יאמר כדבר פשוט: מה, חשבתם שאני כבר מזוכך עד כדי כך שאין לי כבר הרהורי גאווה ואין לי כבר הרהורי תאוה?! לצערי עדיין יש לי מאלה. אני עובד על כך ומתפלל לה' שיעזור לי להתקדם הלאה, אבל כעת זהו המצב. כשהאדם אינו משקר בעצמו, אלא מכיר את המציאות ומדבר עליה, הוא יכול להישאר בקשר הדוק עם הקב"ה.

שקר אין לו רגליים

אבל אם אין האדם יכול לדבר על המציאות כי הוא ירא לדבר עליה ובגלל כן הוא צריך להביא תירוץ מעלמא דשקרא, ואם לא יצליח - ישנה אותו באופן שייראה לו לנכון, ואם עדיין לא יצליח - ישנה אותו שוב, וכן יעשה פעם אחר פעם עד שיגלה שהוא נכשל. וכמעשה הידוע עם אחד שבא

אפשר לראות בדרך משל מי שמקבל כבוד בכל קצוות תבל בגלל הצדקות שהוא מפזר, ושמזו מתנוסס על כל הר וגבעה, קיר ועיתון, כמי שרודף צדקה וחסד (המדפיסים שכחו, כפי הנראה, לשים נקודה אחרי תיבת ורודף...). ובו בזמן הוא חייב כסף רב לאנשים ודוחה אותם ללא הרף, ועוד זאת הוא לקוי במדת הכעס כאשר הקרובים אליו מרגישים זאת היטב על בשרם, מה גם שהוא יכול לדכא אחרים ולהשפילם עד עפר וכל זאת בהבל פיו.

כן יש עוד הרבה משלים ודוגמאות המציבים בפני הרואה סתירה חזקה. וכאמור, תמיד יש לכך הסבר הגון, ובאמת אילו היה הרואה יודע את ההסבר למה שענינו רואות, כגון שהאדם עצמו, בעל הסתירה, היה אומר לו: "נכשלתי. יש לי חולשה בענין פלוני ונכשלתי", לא היתה נפשו מתערערת כל-כך. הצרה היא שתמיד נותן האדם הסבר מעוות - "כי לא צריך, כי כולם עושים ככה, כי גם פלוני עשה את זה" וכדומה, ואז הרואה מרגיש סתירה בנפשו והדבר גורם לו להתרחק מה' יותר מכל דבר אחר, אף יותר מתאות הלב.

הפגיעה שבבגידה

נסביר עוד: כשאחד נתן אמונ^א בחבירו במשך שנים הרבה וגילה לו סודות וכו' ויום אחד נודע לו שהלה מעולם לא ראה בו ידי ורק העמיד לו פנים כדי להוציא ממנו סודות, הוא מרגיש פגיעה אנושה בנפשו. הוא מרגיש נבגד. הפגיעה כה קשה, שיותר הוא לא רוצה להכיר את פלוני ואף לא לשמוע ממנו, וקשה עד מאוד לתקן את הפגיעה הזו.

ולענייננו, האדם יש לו קשר עמוק עם הקב"ה, קשר עדין מאוד באמצעות נשמתו.

זה היכולת שלו להודות על האמת - אלה החולשות שלי, ואיני חושב שאני מושלם. ובפרט אם הוא נכשל, אז הוא אומר בפה מלא: נכשלתי. כי אז כל אחד יכול להבין אותו, כי כל אחד יודע על עצמו שפעמים שהוא נכשל.

וארשתיך לי באמונה

לסיכום: **על האדם להבין שענין האמת והשקר משפיע על הקשר שלו עם הקב"ה**. והרי בין ישראל וקב"ה יש בחינת אירוסין, ועל זה נאמר: וארשתיך לי לעולם וגו' וארשתיך לי באמונה וגו'. אמונה מלשון אמת, כמו אמת ואמונה. בחיי הנישואין, אם קורה שאחד מבני הזוג חוזר מאוחר או עושה משהו שאינו מוצא חן בעיני השני, השני יכול לסלוח ולהמשיך הלאה, אבל אם מתברר לו שהלה משקר וכל הקשר אינו אמיתי, אז אינו יכול לסלוח והכל מתפרק. וארשתיך לי באמונה. כמדת הריחוק שיש לשקר, כך מדת הקירוב שיש לאמת. **כשהאדם אמיתי עם עצמו, עם הקב"ה ועם אחרים - עשיתי עוולה, יש לי עוולות, אני מתבונן בעוולות ומנסה להימנע**, אם כי לא תמיד אני מנסה מספיק... אז הוא יכול להיות קשור עם הקב"ה.

להבחין אצל הרב בהלכות שחיטה. הרב שאל את השאלה הראשונה: מה זו אוגרת? (הכוונה לסכין שחיטה שיש לה פגימה שאוגרת את הבשר), והלה השיב: זו נערה בת שנים עשרה וחצי. אם כך, שאל הרב: מה זו בוגרת? בוגרת זו תאנה יבשה. אם כך, מה זו גרוגרת? זו תרנגולת שיושבת על הביצים. אם כך, מה זו דוגרת? זה אדם ספק זכר ספק נקבה. אם כך, מה זה אנדרוינוס? זה הים הגדול. אם כך, מה זה אוקיינוס? כאן השיב הלה איני יודע והרב אמר לו: נכשלת במבחן. כשיצא מהרב אמר לחבריו וכולו נרגז: ראיתם? רק לא ידעתי מה זה אוקיינוס והוא הכשיל אותי במבחן...

אכן אדם כזה כמו שאין לו קשר פתוח עם הקב"ה, כך אין לו קשר פתוח עם בני אדם, ובגלל כן אנשים מתרחקים ממנו ומשקרו. ולכן כשהילד קיבל מכה או נתבייש ברבים על-ידי מלמדו, לא זה מה שהיה עיקר כאבו. עיקר כאבו היה שהמלמד המשיך הלאה כאילו לא אירע מאומה אשר הדבר מוכיח עליו שאינו יכול להסתכל על המציאות בעינים ולהודות על האמת. **הדבר המחזק יותר מכל את הקשר של האדם הן עם בני אדם והן עם הקב"ה,**



ליל שישי פרשת משפטים כ"ה שבט תשפ"ג

עובד ה' מקבל מתנת ההסתפקות במועט

לרווחה כי אינו צריך לחשוב כל העת מה עוד הוא רוצה.

רפואה למחלה פנימית וחשוכת מרפא

והנה זה חולי רעה שאין הדבר נראה מבחוץ, כי לעיני אדם העשיר הוא המוצלח, אבל בלבו כואב העשיר וגאנח שאין לו כחפצו יותר ויותר. בפנים הוא ממש חולה, כי הוא רואה שלחבירו יש יותר ממנו, והרי הוא תולה את רצונו בכך שהוא רוצה לתת יותר צדקה. למעשה יש לו מחלה פנימית קשה ביותר. והיינו והסרותי מחלה מקרבך, **שהיא מחלה פנימית שאינה מורגשת** כשאר מחלה שמורגשת על-ידי דופק הלב הגם שהיא בפנים, מה שאין כן מחלה רעה זו, ואין לה רופא רק רופא חנינם יתברך שמו.

הנה כי כן, אחת מהמתנות שעובד ה' מקבל היא מה שהוא מרגיש טוב ונפלא. הוא אינו צריך יותר ממה שיש לו. מה תאמר, הרי חסר לו, הלא הוא יכול לקחת הלואה אם צריך וכדומה, אבל בכל אופן, הוא מרגיש שהכל טוב. הוא לומד ומתפלל וממשיך לחיות בטובים ובנעימים ואין לו רצון להשיג עוד ועוד.

יראה זרע יאריך ימים

ה'כתב סופר' ממשיך לבאר את הפסוק השני: ואמר לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא, כי שתי סיבות יש לאדם שמבקש יותר ממה שיש לו, הראשונה, כי רוצה לתת לבניו הון גדול ובניו לבניהם ולכן אינו מסתפק במה

הסרותי מחלה מקרבך

ועבדתם את ה' אלוקים וברך את לחמך ואת מימך והסרותי מחלה מקרבך. שואל ה'כתב סופר: לכאורה פשוט הוא שמי שיעבוד את ה' לא יהיה לו חולי, ומה צריך לומר? וכי זו תורה וזו שכרה!?

אך התשובה, כי באמת טבע האדם יש לו מנה מבקש מאתיים ואינו מסתפק בשלו. כך היא תכונת האדם, תמיד הוא רוצה קצת יותר, קצת יותר גדול, קצת יותר רחב, קצת יותר נוח. זה לא נגמר אף פעם. מי שאומר - "רק את זה ואח"כ אני מפסיק", נדבר אתו אחר-כך. **מציאות היא שהאדם אף פעם אינו מסתפק במה שיש לו.** תכונה היא שבגוף, והאמת ששורשה בנשמה, כי בקדושה ההשתוקקות אף פעם אינה נפסקת, וסיבת הדבר, כי לרוחניות אין גבול, וההשתוקקות עצמה מקשרת את האדם עם הקדושה. עכ"פ הקליפה של תכונה זו היא מה שנפשו של אדם מבקשת תמיד עוד ועוד בגשמיות.

אבל ברצות ה' שהאדם יחיה בנחת, נותן לו ה' מדת ההסתפקות. מתנה מן השמים (שנדע על מה לבקש...)! הקב"ה יכול לתת מתנה כזו לאדם ואז האדם מרגיש שאין חסר לו מאום. ועל דרך שפירש ה'הפלאה' זצ"ל ומשביע לכל חי רצון שיהיה מרוצה במתנת ה' ושמח בחלקו. הוי אומר: הקב"ה משביע את האדם ונותן לו רצון, רצון מלשון מרוצה, שיהיה מרוצה ממה שיש לו. **וכשיש לו לאדם מדה זו, הוא זוכה לישוב הדעת נפלא ומוחו נפתח**

להתפלל על מדה זו של הסתפקות במועט?! והאמת שזה לא צריך להיות 'מועט' בדווקא, כלומר לחם צר ומים לחץ. **עיקר הכוונה להסתפק במה שהקב"ה נותן.**

אכן **מדה זו ששורשה באמונה, נותנת לאדם ישוב הדעת נפלא**, והרי הוא אומר מתוך כך: "איני רוצה לבזבז את ימי בעולם העובר על רדיפת הממון ושאר תענוגים של הבל. **אני רוצה לנצלם לדברים האמיתיים שנשארים לזכרון נצח**".

מדת ההסתפקות ברוחניות

ועל כל זה יש להביא מה שלימדו אותנו **הצדיקים**, וכן הוא ב'**תפארת שלמה**' על **הפסוק** (פרשת כי תבוא) ושמחת בכל הטוב, **שיש מושג של הסתפקות במועט גם ברוחניות**. האדם בוודאי משתוקק תמיד לקרבת אלוקים ולעלות למדרגה הבאה, אבל יחד עם כן הוא אומר: "**אם עכשיו נתן לי הקב"ה כך וכך מוחין, אני שמח בכך ומודה לו על כך**". כשהאדם שמח במה שיש לו ברוחניות, זה מה שעוזר לו להתקרב עוד ועוד ולהגיע לאן שהיהודי צריך להגיע.

שלפניו, והשנית כי פעמים שהוא חושב כי הוא צריך לקמץ לימי זקנתו שלא יוכל לעסוק במסחר וקניין, ולכן יקמץ עכשיו ואינו מסתפק בשלפניו, כי חושב מחשבות אם יפליג בזקנה ויאריך ימים לא יהיה לו די. ואם כן מי שאין לו בנים וגם לא יאריך ימים, יוכל להסתפק בשלו, ולכן כאן שהבטיח ה' והסרותי מחלה מקרבך, שתהיה לו הסתפקות, אמר: לא תהיה משכלה וגו' ומספר ימיך אמלא, הלא הם שני הדברים שגורמים לאדם שיבקש יותר ממה שיש לו, **ומכל מקום תסתפק בשלך כי ברכת ה' היא תעשיר ולא תוסיף עצב עמה לבקש מאתיים ולהיות נעצב בלבך אלא תשמח בחלקך**.

תפילה למידת ההסתפקות

נמצאנו אומרים מעתה שכל פעם שהאדם רואה שחסר לו משהו, יוכל להתבונן בעצמו ולומר: "אחד מהדברים החסרים לי הוא מדת ההסתפקות, ואם כן מדוע אתפלל ליותר כסף ולדירה יותר נאה וגדולה? הלא רשימת הדברים שארצה לעולם לא תסתיים! וכי אין יותר כדאי לי





ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה צאנז	זית רענן
	מקווה דושינסקי	שמואל הנביא
בית שמש	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
בני ברק	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה וזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק נסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש לעלוב	רחוב ברויער 27 שיקון ה'
	חדש!! סאטמער מרקט	רחוב חזון איש 33
אשדוד	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
ביתר עילית	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
חיפה	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט וזניץ	052-762-0720
פתח תקוה	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
קריית גת	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
מודיעין עילית	בית המדרש אמרי חיים וזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
	בית מדרש באיאן	גרין פארק
גבעת זאב	ביהמ"ד בעלזא	רחוב גור אריה
צפת	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
תל אביב	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
נתניה	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com



ניתן להשיג את הקונטרס 'הבית' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
5665 Park Ave	Copy BQ	
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangenastraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
belgielei 80	חדש!! בית הלל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד הגדול ישמח ישראל	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \
מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122



842106199482